

Bačko klasioje

Vjersko - informativni list

god. XXIII broj 6 (78)

listopad - studeni - prosinac 1993.

Svim čitateljima i
dobročiniteljima
ČESTIT BOŽIĆ
I
BLAGOSLOVLJENU
NOVU 1994.
GODINU

želi uredništvo

SVETE OBITELJI - ZALOG SRETNJE I LEPŠE BUDUĆNOSTI

SJAJ ISTINE NA POČETKU MEĐUNARODNE GODINE OBITELJI

Ravno prije petnaest godina pojavio se naš list "Bačko klasje" kao list na hrvatskom jeziku, koji će pratiti vjersko - narodna zbivanja u dijelu Crkve Božje u Bačkoj, koja govori hrvatskim maternjim jezikom. "Bačko klasje" u stvari je nastavak župskog lista župe Bačka Palanka "Horizonti", da bi se izbjegle komplicirane pravne radnje oko prijave novog lista, tim više što je glavni i odgovorni urednik ostao ista osoba.

Ne možemo zaboraviti da je naš list stasao sa početkom velikosvećeničke službe sadanjega pape Ivana Pavla II, prvog Pape za koga sa sigurnošću znamo da je slavenskog porijekla. Povjesničarima ostaje zadatak da rasprave da li je papa Sikisto V. uistinu bio podrijetlom Hrvat. Mnoge činjenice govore u prilog tomu!

Kroz ovih petnaest godina ovaj list se trudio biti u dosluhu sa evanđeoskim vrijednostima i naukom Crkve, koju tako mudro i suvremeno interpretira sadanji Papa. Nakon što je sv. Otac Ivan Pavao II. izdao svoju posljednju encikliku: "Splendor veritatis", "Sjaj - bljesak istine", sa istinskim ponosom izjavljujemo da smo na toj liniji bili svih ovih petnaest godina i zato mnogima nismo bili po volji, jer smo se trudili da sva problematika, koju iznosimo, bude u sjaju istine, pa makar ona nekada bila i vrlo gorka. Svjesni smo da nas samo istina može osloboditi, a to je objavljena istina samim Bogom, a i povjest ju je nebrojeno puta potvrdila.

Od samog početka ovaj je list posebnu brigu posvećivao vrlo akutnoj problematici naših obitelji, upozoravajući da je ona u vrlo velikoj krizi i da je teško bolesna. Ovu činjenicu ne treba posebno dokazivati. Dovoljno je iznijeti samo nekoliko činjeničnih podataka, kao što je npr. činjenica da je u posljednjih dvadeset godina na teritoriju Bačke u krilu Katoličke crkve umrlo 4846 osoba više nego što ih se krstilo. To znači da je za dvadesetak godina umrla jedna velika župa od pet tisuća duša. U istom vremenskom razdoblju broj crkveno sklopljenih brakova je pao za 959 parova. Zabašurivati ove činjenice bio bi neoprostiv grijeh, jer bi to bilo slično, kao kad bi liječnik teško oboljeloj osobi govorio, neka samo šuti o svojoj bolesti i neka ništa ne poduzima, da se njezina okolina ne bi uznemirila ili sablaznila.

Stojimo na pragu nove međunarodne godine, posvećene obitelji. To također potvrđuje, da i međunarodni forumi vide, da je ta osnovna stanica ljudskog društva u suvremenom svijetu u ozbiljnoj krizi. Zato joj kroz cijelu godinu žele pomoći studijem, informacijama, različitim akcijama, a mi kršćani još i molitvom te žrtvom. Crkva je objeručke prihvatila tu međunarodnu inicijativu i zato na blagdan sv. Obitelji, koja ove godine pada na 26. prosinca, svečano otvara tu godinu. Tijekom naredne godine nastojat će razviti najveću moguću djelatnost u korist braka i obitelji. Neke mjesne i narodne Crkve razvile su zavidne inicijative na ovom planu. Spominjem Zagrebačku nadbiskupiju, koja je proslavu svoje 900. godišnjice u najbitnijem dijelu vezala upravo uz obnovu obitelji shvaćajući da Narod i Crkva, koja u njemu živi, stoji i pada sa obitelji!

Institut "Ivan Antunović" želi, u okviru svojih mogućnosti, podržati ovu plemenitu inicijativu. Zato svoj "Razgovor" u 1994. godini želi posvetiti upravo ovoj problematici. Želi iznijeti pred svu našu javnost, osobito pred naše intelektualce, vrlo akutnu problematiku naših obitelji na temelju dostupnih podataka, ali i opće poznatog stanja. Institut ne želi samo na akademskoj visini iznijeti problem i eventualno postaviti dijagnozu, nego po uzoru na druge narode, osobito one katoličke, želi ponuditi i rješenje te akutne problematike, pokretanjem jedne akcije za život.

Ovo je već treći Božić da se uvodnik našega lista bavi ovom problematikom. Time očito pokazuje koliko mu je stalo do sudbine Crkve i naroda na ovim prostorima. Crkva je svjesna da je u njezinim rukama najveći dio posla u obnovi obitelji, jer ona taj problem jasno vidi, a ima i idejna i milosna sredstva da toj problematici pride i da je pomogne riješiti.

No, svakako glavni akteri cijele te drame su sami supružnici i djelomično obiteljska i društvena sredina.

Prije svega Crkva je ona koja taj problem uočava. To joj je sveta i osnovna zadaća. Nažalost, nisam vidio napisa u društvenom tisku, da se netko ovom problematikom sustavno bavi i da je prati, osim sporadičkih članaka, koji tu i tamo upozoruju na neke vidljive simptome bolesti, ali se zadovoljavaju time da su to registrirali. Slična je problematika i sa velikim brojem samoubijstava. Znamo da smo u tom pogledu na vrhu svjetske, a svakako europske ljestvice.

Konstatiramo to i idemo dalje, ne poduzimajući ništa! Često puta se pozivamo na tešku ekonomsku situaciju i na potrebu da političke vlasti interveniraju u korist obitelji. Mislim da su to samo vješti izgovori da se ne mora ništa poduzimati.

Činjenica je da je u vremenu najvećeg materijalnog blagostanja naših obitelji iz konca sedamdesetih i početka osamdesetih godina ovog stoljeća natalitet bio najniži, jer smo tada sve morali žrtvovati podizanju standarda, gradnji kuća, vikendica, automobila, strojeva. To danas sablasno stoji kao svjedok jednog neblagog vremena ili su već pali kao žrtve ovog nerazumnog rata.

Mišljenje da je društvo svojim zakonima u stanju pokrenuti ljude da prihvate veći broj djece demantirao je život nebrojeno puta. Npr. susjedna Mađarska je još za totalitarizma davala velike beneficije majkama i obiteljima za treće i daljnje dijete, ali akcija nije polučila takorekuć nikakova uspjeha. Nitko ne poriče da mudra populacijska politika jednog društva ne može pomoći rješavanju ovog problema, ali ga stimulirati i pokrenuti ona sama ne može!

Crkva ima, rekosmo, idejna sredstva da čovjeka motivira na prihvaćanje bračnih obaveza i brojnijeg potomstva. Srž kršćanske poruke jest ljubav prema Bogu, koja se djelotvorno manifestira kroz ljubav prema konkretnom čovjeku i to upravo "onom najmanjem!". Krist je proglasio da je u njemu - Bogu učinjeno sve što je učinjeno jednom tih spominjanih "najmanjih" u što svakako spadaju djeca. To je Isus i izričito toliko puta naglasio i teško sankcionirao, da onomu koji nešto uskrati ili sablazni te malene, da bi mu bilo bolje da si objesi mlinski kamen o vrat i potone u dubinu mora.

Zato je prvi zadatak Crkve te istine posvijetiti u svijesti svojih vjernika. Iz te svijesti rodit će se život i to će biti početak te željene obnove. No, ta svijest treba probiti najprije u svijest onih koji su pozvani tu "blagu svijest" drugima prenositi.

Tu će se svakako pomoći i bogato i radosno iskustvo tolikih brojnih obitelji, koje, unatoč tolikim poteškoćama, svoju najveću i istinsku radost nalaze u svojoj djeci. Samo ta iskustva trebaju naglasiti buku obavijesnih sredstava koja će problematiku predstaviti u drugom neistinom svjetlu.

Osim idejnog rješenja Crkva može ponuditi i mnoga milosna sredstva. Tu se prvenstveno misli na sakramente i to sve: od krsta i potvrde do sakramenta ženidbe, a osobito sakramenti pomirenja i nadasve Euharistija tj. sv. pričest.

Čovjek je u svojoj srži okrenut samom sebi i sebičan i zato mu je teška svaka žrtva za drugoga, osobito ona koja traje dugo kao što je dvadesetogodišnji odgoj čovjeka.

Zato je silno potrebna duhovna pomoć da čovjek takvu žrtvu prihvati, motiviran Kristovom zapovijedu i obećanjem, ali i da na tom putu istraje u svakidanjem životu. Tu su sakramenti ispovijedi i pričesti nenadoknadiivi. Prvi da oprašta eventualne propuste, a drugi da nutarnjom snagom, kao što je snaga Kruha, jača sva ona pozitivna stremljenja u čovjeku, da prihvati, da započne i istraje u tom prihvaćanju kulture života i civilizacije ljubavi. Prihvaćajući dijete, mi ulazimo u kulturu života, jer sa svakim djetetom produžava Božje stvaralaštvo u jednoj novoj jedinstvenoj i neponovljivoj jedinki, koja sigurno nosi nešto čime će, ako je mi u tom ne spriječimo, obogatiti ne samo obitelj, nego i narod pa i čitav ljudski rod.

U svakom djetetu nastavlja život obitelj (tko će biti pravni nasljednik tolikih naših oduzetih nepokretnih imanja, koja se vraćaju i koja će se sva morati vratiti? Ako ne bude potomaka, učinit će to stranci!)

U djetetu nastavlja svoj život narod, jer narod bez djeteta je kao stablo bez lista i cvijeta, kao polje bez sjemena, kao ptica bez krila, bez budućnosti - vene, suši se i nestaje.

suvišno je isticati da je to gradnja civilizacije ljubavi, jer to se ne može činiti po diktatu nikakova zakona ili naredbe, nego samo po diktatu ljubavlju formirane savjesti. Zato je to prva i neodgodiva zadaća Crkve, ako istinski želi "podvoriti svoj narod" i ako ne želi sa propašću dotičnog naroda i sama nestati sa određenih prostora.

Božić, osobito u ovakvim uvjetima, kada smo lišeni svake ljudske nade, na rubu gladi i neimaštine, kada je sve nebitno otpalo, pa i suvišan dekor u proslavi samog Božića, prigoda je da u sjaju Istine sagledamo svoj vlastiti život, ali još više da u bljesku Istine sagledamo bitno dostojanstvo i poslanje obitelji u ovaj povijesni čas, na ovom prostoru.

LJK

RADI NAS LJUDI, ČOVJEKOM POSTAO

Došašće - susret

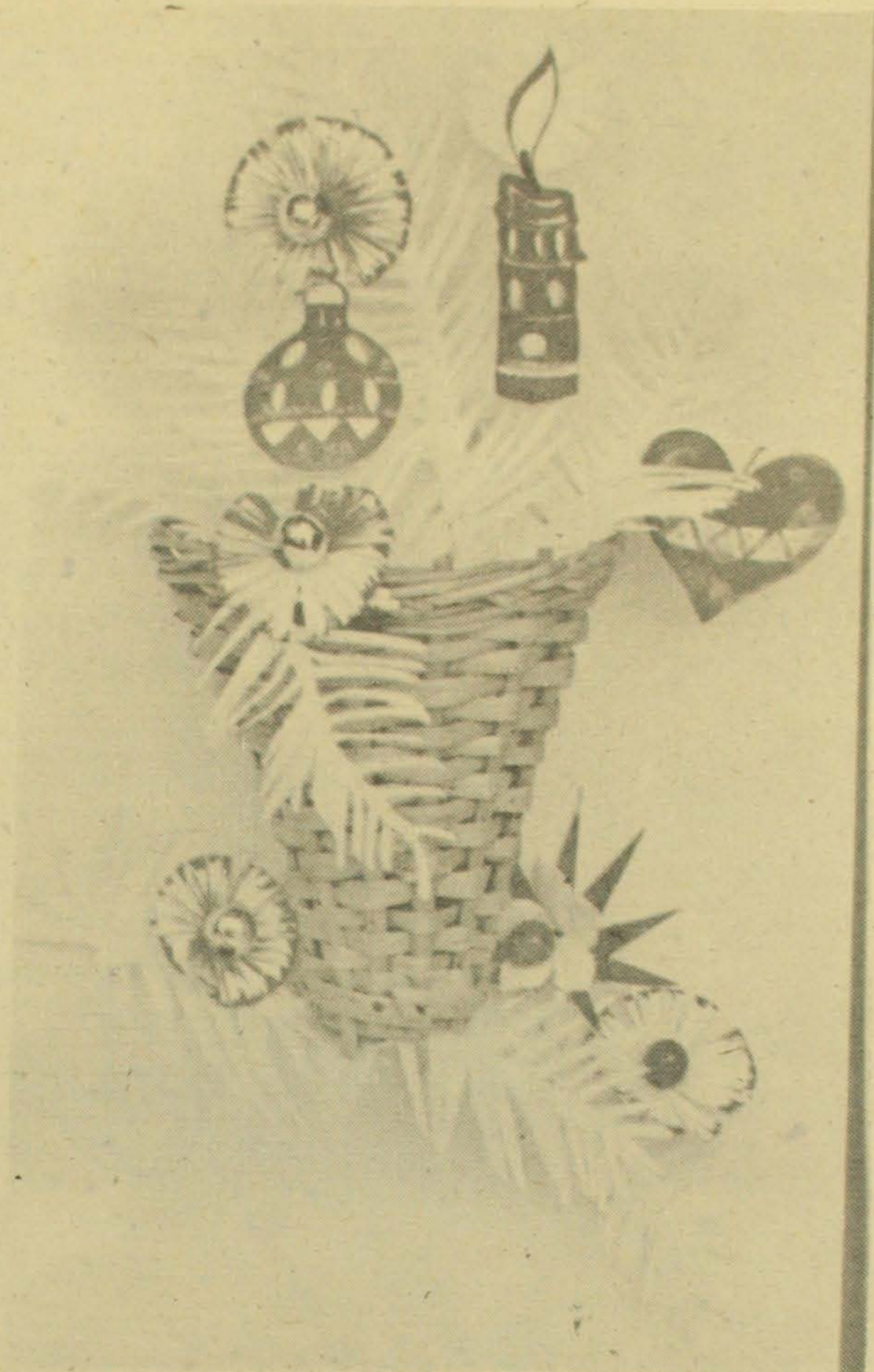
ostaje sam - ne razumije sebe, ni Boga, ni bližnjega. Nastojmo ovih

U životu postoje razni susreti. Susret može biti planiran i neplaniran. Susret može biti radostan ali i tjeskoban i žalostan. Čovjek stvoren na sliku Božju želi se susretati. Susret se zna očekivati, pripremati. Znalci čovjeka pišu da se i sama riječ "sreća" može izvesti od riječi susretati se...

Došašće je vrijeme priprave za Susret. Bog uvijek iznova pohada ljude. I ovo Došašće je šansa svakom od nas. Prorok Izaija poručuje: "Pripravite put Gospodnji u pustinji, poravnite u stepi stazu Bogu našem!" "Svaka dolina nek se povisi, svaka gora i brežuljak neka se izgladi!" Što će za mene značiti pripremiti put? Izmiriti se sa rodakom, komšijom s kojima možda mjesecima ili godinama ne razgovaram. Pokušati prvi učiniti korak, pružiti ruku... Pohoditi stare, nemoćne rodake ili znance. Biti strpljiv kada po treći put budu pričali istu stvar. Pripraviti put znači očistiti svoju savjest od mračnih djela. Ne bi trebalo čekati zadnje dane za Božić za sakrament pomirenja. Priprava za susret počinje s prvim danom Došašća.

RADI NAS - ČOVJEKOM POSTAO

Mnogo je napisano knjiga, izgovoreno riječi, snimljeno filmova da bi čovjek izrekao sebe. Velik u svojoj jedinstvenosti i neponovljivosti - čovjek ostaje samom sebi tajna. Tajna se mora strpljivo odgonetavati. Isčitavati... Kršćanstvo pomaže čovjeku da odgonetne sebe. Temeljna je istina naše vjere - Bog je u Isusu iz Nazareta čovjekom postao. Postao je jednak nama u svemu, osim u grijehu. Imao je prijatelje, išao je na svadbe, radovao se ljudima, radovao se susretu. Žuljevi i suze nisu mu bili strani. Dopustio je da ga obuzne pravedna srdžba pa je preprodavcima znao isprevrtati stolove. Imao je vremena za čovjeka - svakog čovjeka. Za one koji su dolazili noću, koji su čuvali svoju poziciju, kao i za one koji su bili ranjeni, opterećeni... Iskusio je mržnju tiranina, jeo je i izbjeglički kruh. U svojoj čovječnosti iskusio je stvarnost izdaje, tamu patnje i napuštenosti kao i nasilno oduzimanje života. Ništa mu nije bilo strano, ništa daleko, ništa neproživljeno - što je naše ljudsko, što je Tvoje, moje... Radi toga, Isus - Bogočovjek ostaje dobar učitelj života. Tko razumije Isusa, razumije život, razumije Boga i čovjeka. Tko se zatvara, bježi pred Isusom - ostaje stranac,

svetih dana biti dobri učenici Isusovi.

Božić - radost življenja

Poučao je sv. papa Leon Veliki u petom stoljeću: "Radujmo se! Ne može biti žalosti kad se život rada!" Doista, svako radanje je radost. Radost je za majku, oca, cijelu obitelj i rodbinu. Rođenje je radost za narod i Crkvu. Svako rođenje je potvrda - Bog nije digao ruke od čovjeka. Isusovo rođenje radost je za Mariju, Josipa, pastire, zemlju, svemir - svakog čovjeka dobre volje. Božić je blagdan svjetla i svetosti. Svjetlo je sišlo u našu tamu, našu noć, našu svakidašnjicu. Dijete krhko, maleno, ovisno o drugima došlo je približiti apsolutnog, Neizrecivog. Ta istina mora nas uvjeriti u vrijednost, svetost svakog života. Božansko dijete govori nam o vrijednostima koje će uvijek živjeti: jednostavnost, iskrenost, dobrota, prihvatanje, ljubav... Božić se slavi živeći te vrijednosti u svojoj svakidašnjici. Naš hrvatski pjesnik A.G. Matoš razmišljao je o događaju u Betlehemu i ostavio trag u svojim djelima. Matoš je zapisao upozorenje: "Teško hramu što nije kuća i kući što nije hram! Teško Crkvi iz koje se iselio Bog! Teško kući u kojoj ne gori žižak idealu!" I dalje pjesnik kaže: "Samo onaj je čovjek tko je živa kuća Božja". Pjesnike mnogi ubrajaju među najiskrenije ljude. Čujmo poruku pjesnikovu. Dopustimo da nam kuće budu Crkve. Da nam crkve budu kuće. Nek se maleni uzmogne roditi i u našem srcu. A sa Isusom ćemo znati biti razveselitelji, suputnici, supatnici svojoj braći.

Lazar Novaković

"SJAJ ISTINE" - BLJESAK PONTIFIKATA PAPE IVANA PAVLA II.

Papa Ivan Pavao II. ostat će zapisan u povjesnici Crkve i suvremenog čovječanstva kao Papa mnogih rekorda. Ne mislim samo po broju njegovih apostolskih putovanja, po hrabrosti da zahvati u mnoga teška i kompleksna pitanja suvremenog čovječanstva i Crkve, kao što je bilo pitanje žene i njezina dostojanstva i poslanja, o povjesnom "Općem katekizmu Crkve" o "Kanonskom pravu sjedinjenih Istočnih Crkava". Svojom enciklikom suvremenog čovjeka, koja se normalno reflektirala i u životu i mišljenju i same Crkve.

Od vremena humanizma i renesanse, a osobito od vremena tzv. prosvjetiteljstva, ljudska misao je zatuterala i do naših dana nije se mogla zaustaviti. Onaj, koji ju je zaljuljao, svaki pokušaj da je stabilizira i zaustavi, unaprijed je osudio na neuspjeh, kao vraćanje kotača povijesti unatrag, jer je relativizacija istine bila

nastavimo ono što smo i do sada činili, iznoseći u duhu Istine, kojom Papa srušio je dan cijeli sistem koji je sav bio baziran na laži. Najbolje ćemo izraziti svoju poslušnost Papi i našu duboku povezanost s njima, a narod "podvoriti" na najbolji način. To neka bude i naša čestitka sv. Ocu za ovu obljetnicu.

PAPINA SKRB I LJUBAV ZA CRKVU U HRVATA

Već sam spominjao da se ovom rubrikom ponavljamo. Jest to je istina, ali zar je moguće da previdimo i prečujemo takvu i toliku ljubav "Petra naših dana" prema našoj Crkvi i narodu? Ne bi li to bio znak naše intelektualne tuposti i ravnodušnosti i gorke nezahvalnosti prema čovjeku koji ne propušta ni jednu jedinu priliku, a ima ih veoma mnogo da upozori svijet i to veoma objektivno na stvarne patnje i nepravde koje se čine našem narodu, dok Europa, pa i svijet iz samo njima poznatih političkih razloga prevrtljivo se odnose prema patnjama milijuna ljudi na ovim prostorima pilatovski perući ruke radi svoje nedjelotvornosti. Nadam se da će netko biti uporniji i pokupiti sve te Papine intervjue u korist našeg naroda, da ostane sačuvano za povijest kako je jedan Petrov nasljednik ljubio jedan narod i Crkvu u njemu.

Nema važnijeg susreta sa vjernicima ili diplomatima, nema većeg molitvenog skupa, nema svečanije Mise, andeoskog pozdravljanja ili audijencije srijedom, a da Papa u ovom ili onom obliku ne spomene i upozori na tragediju rata na Balkanu u na velika trpljenja prouzročena time.

U jednom ovako kratkom prikazu nemoguće je pobrojati sve te plemenite inicijative, ali neke ipak valja spomenuti. To je slanje svojih osobnih legata, da dođu i u njegovo ime tješe teško iskušani narod, osobito onaj u Bosni i Hercegovini.

Odobrava Hrvatsku biskupsku konferenciju. Imenuje dva nova pomoćna biskupa, jednoga za Split, mons. Marina Barišića, a drugoga za razoreno Sarajevo, kao pomoćnika ispaćenom nadbiskupu Vinku Puljiću u osobi mons. Petra Sudara.

Razmišlja se o uspostavi jedne nove biskupije za bosansku Posavinu. Imenuje naše ljude u rimske centralne ustanove. Prihvaća svaku ekumensku inicijativu da dođe do dijaloga sa Srpskom Pravoslavnom crkvom. No, nažalost te se inicijative redom izjalovljuju i redovito ne dolazi do njih, a ukoliko i dođe, ne donose nikakvih pomaka.

Zato je razumljivo da unatoč ratu i svim nedaćama koje nas prate, gotovo svake srijede i na svim većim rimskim svečanostima ima našeg naroda koji ispruženim rukama zahvaljuje Papi za sve što čini za nas, ali ga i mole da se i dalje za nas zauzima, jer u njemu imamo gotovo jedinog iskrenog prijatelja.

Papa prima predstavnike našeg naroda i Crkve, ponekad ih poziva da od njih iz prve ruke dobije informacije i posavjetuje se s njima. Zato je poziv sv. Ocu da u povodu devetstote obljetnice Zagrebačke nadbiskupije posjeti Hrvatsku najdublja želja svakog hrvatskog katolika, pa se pouzdano i nadamo da će nam se ta želja i ispuniti. A bila bi kruna svega kada bi tim posjetom kanonizirao - proglasio svetim bl. Augustina Kažotića i legalizirao prvostolništvo - primasiju našoj prvoj biskupskoj stolici, koja je sada u Zagrebu, a nekoć je bila u drevnom Splitu. Kad je već toliko toga učinio, zašto nam ne bi učinio i to? Dao nam Bog to i doživjeti!

Lazar Ivan Krmpotić

primjenjivana na svim područjima: od politike do morala. Marksizam je istinu definirao onim što koristi razvoju socijalističkih odnosa. Do kakvih moralnih devijacija je došlo na moralnom planu teško je i sagledati. Nažalost, to je idejno rasulo nije mimoišlo ni Crkvu, osobito neke njezine dijelove, koji su relativizirali pojam Istine i govorili o ovakvim ili onakvim "istinama" samo da bi opravdali neke svoje ciljeve ili postupke.

Koliko je to pogubno, vidi se upravo ovih dana. Parlament jedne zemlje sa velikom katoličkom većinom, ali nažalost tzv. "naprednom" u svojoj sredini je uspjela mnogo toga relativizirati, dapače pokušala je to izvesti u Europu i sav suvremeni katolički svijet, uz određene uvjete pripustio entuzijazu, to jest "smrt iz milosrđa".

Do čega će to dovesti, to će pokazati praksa, jer tim je činom led probijen i na mala vrata uvedena mogućnost da se po volji kroje uvjeti pod kojima je dozvoljeno "iz milosrđa" ubiti čovjeka.

Otvora to vrata novim mogućnostima fašizma? Tu zateturalu istinu Pape je ovom enciklikom ponovo postavio na noge i upozorio na neke vječne principe na kojima stoji i sa kojima pada čovjek i njegova misao i cijeli sistem civilizacije, kulture i života suvremenog čovjeka.

Zato će ova enciklika obilježiti ovaj pontifikat i biti njegov bljesak pred Bogom, suvremenim čovjekom i sudom povijesti. Zato sadašnji Papa i nije mogao ničim ljepšim i vrednijim obilježiti petnaestu obljetnicu svoga papinskog služenja.

A mi, čim dobijemo cjeloviti tekst tog encikličnog pisma, nastojat ćemo ga prezentirati našoj čitalačkoj publici, da tako

SUBOTIČKI BISKUP U RIMU

"AD LIMINA" 1993.

Po odredbi kanonskih propisa svaki biskup dužan je svake pete godine podnijeti izvještaj Sv. ocu o svojoj dijecezi. To se čini u Rimu prigodom tzv. posjeta "ad Limina apostolorum" (na grobove apostola).

Posljednji izvještaj o našoj biskupiji i posjet "ad Limina" obavio je blagopokojni preuzvišeni g. biskup Matiša Zvekanović u mjesecu siječnju 1989. godine, zajedno sa svim biskupima BKJ.

Po novom rasporedu posjet "ad Limina" trebao je biti od 05. do 15. studenog 1992. godine. Već krajem svibnja bio je predan i potrebnii izvještaj. Zbog objektivnih poteškoća posjet je odgođen. Svoj posjet "ad Limina" biskupi Srbije, Crne Gore i Makedonije obavili su od 25. do 29. studenog 1993. godine. Na ovaj susret "ad Limina" išli su: beogradski nadbiskup-metropolita dr. Franc Perko, barski nadbiskup i primas Srbije mons. Petar Perković, kotorski biskup mons. Ivo Gugić, skopsko-prizrenski biskup dr. Joakim Herbut, mons. Nikola Perela koji ima posebnu jurisdikciju za Kosovo, zrenjaninski biskup mons. Huzsvár László, i subotički biskup mons. Ivan Penzes.

Subotički biskup išao je u Rim u pratnji svog tajnika vlč. Andrije Anišića.

Odmah pošto smo se smjestili u hotelu pošli smo u baziliku sv. Petra gdje smo se molili na grobovima apostolskih prvaka sv. Petra i Pavla za sve svećenike, redovnike, redovnice, pastoralne suradnike, bogoslove, sjemeništare i sve vjernike naše biskupije.

Program "ad Limina" započelo je u četvrtak 25. studenog 1993. godine u 11,30 sati. Svi biskupi su imali razgovor u Papinskom savjetu za unapređivanje jedinstva kršćana. Isti dan uvečer svi biskupi okupili su se na dogovor kod našeg nuncija mons. Gabriela Montalva, koji je ujedno rektor Crkvene diplomatske akademije u Rimu.

U petak 26. studenog 1993. godine u 10 sati bio je prijem u Kongregaciji za kler, a u 12 sati u Papinskoj komisiji za kulturna dobra Crkve.

U subotu, 27. studenog 1993. godine u 7 sati imali smo zajedničku misu u kapelici kurije kardinala Rogera Etchegaraya. Poslije sv. mise uzoriti g. Kardinal zadržao nas je na doručku. U 8,15 sati bila je sjednica u posebnoj dvorani s Papinskim savjetom za pravdu i mir. U 13 sati svi smo imali zajednički objed u Hrvatskom zavodu sv. Jeronima, na koji nas je pozvao dr. Anton Benvin, rektor Zavoda. Navečer u 17,30 sati bio je još jedan susret

i to s nadbiskupom Jeanom Luis Tauranom, predstavnikom Sv. Stolice.

U nedjelju je bio slobodan dan. U 12 sati prisustvovali smo na trgu sv. Petra Papinom nedjeljnom "Angelusu" prigodom kojeg je održao i kratki govor u trajanju od 10 minuta u povodu 1. nedjelje Došašća. Na koncu je pozdravio sve prisutne i podijelio im svoj apostolski blagoslov.

U ponedjeljak 29. studenog 1993. godine bio je zadnji dan našeg posjeta "ad Limina". U 7,30 sati - mimo predviđenog protokola, zahvaljujući posebnoj pažnji i ljubavi sv. Oca - imali smo s njim u njegovoj privatnoj kapeli, zajedničku koncelebriranu misu. Pod misom Sv. otac imao je kratki nagovor, koji objavljujemo u cijelosti. Poslije mise bio je kratki susret i pozdrav sa Sv. ocem, a zatim je bio susret u Kongregaciji za biskupe.

Nakon toga: Sv. otac Ivan Pavao II. primao je svakog pojedinog biskupa u posebnu audijenciju, na razgovor od po petnaestak minuta. Na koncu razgovora s našim biskupom Sv. otac je rekao: "Papa moli za sve i svima šalje svoj apostolski blagoslov, kao znak jedinstva cijele Crkve po svemu svijetu". Prije nego je izišao i ja sam se još jednom pozdravio s Papom, a predali smo mu i prigodne darove: Monografiju Subotice i Šematizam Subotičke biskupije.

Nakon što su se svi biskupi susreli s Papom u privatnoj audijenciji, slikali smo se sa Svetim ocem.

U 13,30 sati Sveti otac priredio je za biskupe ručak.

Navečer je naš Nuncij primio biskupe s tajnicima na zajedničku večeru s pitomcima Diplomatske akademije. Time je posjet "ad Limina" završen.

U utorak 30. studenog navečer vlakom smo krenuli kući i sretno se vratili u Suboticu u četvrtak dne 02. prosinca 1993. godine, puni dojmova i osnaženi u Duhu.

Papa "slatki Krist na zemlji".

Za mene je svakako najveći doživljaj bila koncelebrirana misa sa Sv. Ocem. Bilo je dirljivo promatrati Papu kako se priprema za misu. Bio je sav uronjen u molitvu. Po njegovim gestama moglo se zapaziti kako proživljava svu žalost i tjeskobu Crkve i čovječanstva. Kao da mu je na srcu svaki čovjek. Doista sam sada po prvi put iskusio istinitost riječi sv. Katarine da je Papa "slatki Krist na Zemlji".

Posebno sam bio ganut i kad me je Sv. otac posebno blagoslovio polažući na mene svoju ruku.

Ovaj susret s Papom živo je svjedočanstvo da je on doista čovjek Božji, koji ljubi sve ljude, bez ikakvih razlika i da mu je na pameti samo dobro čovječanstva i Crkve - bez obzira na sve optužbe i klevete koje se, osobito kod nas, izriču na račun njegove osobe.

Neka mu Gospodin dade snage i milosti da može dalje ostvarivati svoju misiju "slatkog Krista" na zemlji - Bogu na slavu i svim ljudima na korist i radost.

Andrija Anišić

Papine riječi

"Predraga braćo, evo nas okupljenih oko Gospodnjeg oltara da proslavimo Misterij Križa, Misterij Mira. Pod siromašnim znakovima. Euharistija sadrži toliko bogatstvo zajedništva i ljubavi koje nadilazi naše sposobnosti, ali istovremeno ulijeva u nas nadu i obnavlja apostolsko oduševljenje. U lomljenju kruha, naš pogled na svijet i događaje u svijetu - po milosti - postaje dublji; pa i ondje

gdje se čini da će tama zla i ljudskih suprotnosti nadvladati nadu nek se ponovo ražari toplina istine. Vjernicima je dano da u lomljenju kruha prepoznaju znakove povijesne istine.

Crkva se rada i preporada u Euharistiji. U njoj crpi svaki dan snagu za svoj poziv "službenice" Kristove ljubavi, ponizne i hrabre službenice Kristovog evanđelja pomirenja.

Predragi, Crkva je jedini horizont našeg služenja; u njoj je zahvaljujući Gospodinu Isusu, našem istinskom Miru, iskorijenjen svaki ljudski sukob. Dakle, s pouzdanjem prinesite na ovaj oltar radosti i nade, tjeskobe i žalosti povjerenih Vam Zajednica.

Neka Duh Sveti, koji je Krista pomazao za spasenje svih ljudi obnovi u Vašim mjesnim Crkvama dar jedinstva i mira. U tom duhu molimo i za našu pravoslavnu braću Srbe.

Danas započima devetnica u čast Bezgrešnog začeća i spremni za slavljenje Euharistije zamolimo Majku Božju da bdije uvijek nad našom crkvenošću."

PAPINA ENCIKLIKA "STOTA GODINA" (9)

OD KOMUNIZMA DO RASTUĆEG KONSUMIZMA

Nakon što je Papa izložio crkvenu nauku o pitanju privatnog vlasništva i njegove opće namjene, on je preporučio širokim slojevima radništva da svoja prava nastoje ljudski rješavati u duhu pravednosti, kroz sindikate i druge organizacije. Ali, te zajednice će se brinuti ne samo o pravednoj plaći i drugim osnovnim radničkim pravima. Nastojati će da se radnik, razvijajući "bitnu funkciju kulturnog značaja", štiteći pri tome subjektivnost, mogne "sudjelovati u životu nacije i pomogne joj na putu razvitka." (S.G.35)

No, padom socijalističkog poretka mnogi narodi našli su se na rubu siromaštva i materijalne bijede. Papa potiče jače i bogatije narode da pruže pomoć onima slabijima da se uključe u međunarodni život, ali odmah upozorava da te narode ne smiju pritiskivati neljudskim zahtjevima da čim prije vrate posudbe, kako bi oni to morali platiti "nepodnosivim žrtvama". Ta pomoć mora poticati narode i pojedince na prihvaćanje potrebitih žrtava, brinući se za "stabilnost na političkom i monetarnom polju i za neke buduće perspektive, za rast sposobni vlastitih radnika, za odgoj djelatnih poduzetnika, koji su svjesni vlastite odgovornosti." (S.G.35)

Kao dobar poznavalac situacije na bivšem socijalističkom Istoku nije mogao ne zapaziti rastuću opasnost konsumizma, tipične bolesti potrošačkog mentaliteta kapitalističkog Zapada. To se sve više širi na prostorima bivših socijalističkih država. Često puta te konsumističke napasti se umjetno bude, osobito u mladim naraštajima, uvijek željnih novosti, kako u modi, glazbi, tako i u stilu života.

Zato Crkva, kao Majka i učiteljica odmah upozorava na idejnu zabludu iz koje ova shvaćanja proizilaze. To je krivo postavljeno načelo, da je važno imati a ne biti, a to je dakako teška zabluda. Zato Papa preporuča da sinovi Crkve poduzmu hitno veliko odgojno djelo, koje će obuhvatiti odgoj potrošača za odgovornu upotrebu njihove sposobnosti izbora, oblikovanje visokog smisla odgovornosti među proizvođačima i pogotovo među profesionalcima masovnih komunikacija, uz nužan zahvat javnih vlasti." (S.G.36)

Konkretni plod ovakvih shvaćanja je sve veće širenje droge, pornografije i drugih oblika zarobljavanja ljudske slobode, od kojih je većina veoma opasna i po samo zdravlje. Sve se to gradi na iskorištavanju ljudskih slabosti, često puta raspirivanih sredstvima priopćavanja.

Crkva ističe da ona nije protiv boljeg i lakšeg stila življenja, ali da taj stil nikada ne smije biti protiv osnovnih načela čovjekova postojanja i življenja, jer će se to, prije ili kasnije, osvijetiti samom čovjeku. Papa potiče pojedince i narode da poštuju "apsolutno nezaobilazne puteve ekonomije i političke stabilnosti, odluku o investiciji tj. o ponudi prilike nekom narodu da vrednuje rad, određuje stav simpatije i vjeru u Providnosti, što otkriva ljudsku kvalitetu onoga što se odlučuje." (S.G.36)

Prvi plod konsumizma, kao životnog stila je pojava ekološke problematike, koja postaje sve većim i težim problemom naših

dana. Papa i u ovom pitanju želi dati idejne razloge ovakvog čovjekovog stava, jer sve opake prakse proizilaze iz krivih idejnih postavki. Ekološki problem proizilazi iz krivo shvaćenog odnosa čovjekovog prema stvorenju. Čovjek je upravitelj zemaljskih dobara, a ne njihov gospodar. On ne može svojevrijedno raspolagati zemljom kao da ona nema imala vlastite zakone, koje joj je dao sam Stvoritelj. Evo Papinih riječi: "Čovjek umjesto da vrši svoju ulogu Božjeg suradnika u djelu stvaranja, stavlja se na mjesto Boga te tako na kraju izaziva pobunu prirode koju više tiranizira nego njome vlada." (Sollicitudo r.s.34) Nerazumno razaranje prirodnog okoliša će sigurno tražiti od budućih pokoljenja zadovoljstina onih zlodjela koja mi učinismo. Remeti se prirodni red, nestaju čitave biljne i životinjske vrste. Papa u svom razmatranju ide i dalje pa razmišlja o "ljudskoj ekologiji". Čovjek, ne samo da uništava red u prirodi, u biljnom i životinjskom svijetu, nego uništava i svoju vlastitu narav i moralna načela koja mu je Bog usadio u njegovu vlastitu narav. Sve su glasnjiji zahtjevi zavedena čovjeka da ozakoni moralne devijacije, kao što su razne vrste seksualnih nastranosti (homoseksualnost, sve do sklapanja brakova između takvih osoba) Svi oblici raspolaganja ljudskim životom, od uklanjanja života u krilu majčinu do likvidacije svih onih života, koje čovjekov hir nađe za shodno, nazvavši to "smrću iz samilosti", ili eutanazijom, pa do svih onih devijacija koje sa sobom donosi nagla i neprirodna urbanizacija društva.

Ista zagađenja ljudske sebičnosti zatrovala su i čovjekove odnose prema društvu i prema radu. Zato Papa govori o "socijalnoj ekologiji rada". No, da netko ne bi pomislio da su to neka rubna i beznačajna zbivanja, Papa jasno naglašava: "Odluke kojima se stvara neka ljudska okolina mogu uroditi specifičnim strukturama grijeha, koje sprečavaju punu realizaciju ljudi koji od njih na razne načine pate.

Razbiti takve strukture i zamjestiti ih autentičnim oblicima suživota zadatak je koji zahtijeva hrabrost i strpljivost. (S.G.38)

Papa se u svom razmatranju ove problematike zaustavlja na tri ključna momenta koji ekološki ugrožavaju ljudsku obitelj, pravo na život i pritisci pojedinih sustava. Sv.Otac se ne upušta u razmatranje i razglabanje negativnog stanja u kojem se nalazi suvremena radnička obitelj, osobito ona u visoko civiliziranim društvima, nego izlaže pozitivnu nauku Crkve o obitelji. Ističe kako obitelj mora imati svoje temelje na braku kao slobodnoj zajednici osoba, muža i žene, koje se udružuju sa ciljem da stvore ozračje u kojem se dijete može roditi i razviti svoje mogućnosti do svoje punine. Papa izričito veli, da je potrebno vratiti se onom shvaćanju koje obitelj promatra kao svetište života. Obitelj mora biti sveta. To je mjesto u kojem se može prikladno primiti život, dar Božji, štiti protiv tolikih napadaja, može se razviti prema potrebama autentičnog rasta. Obitelj čini, protiv takozvane kulturne smrti, sjedište kulture

života. (S.G.38) Ako je ovo ikome potrebno, onda je to zacijelo potrebno nama hrvatskim vjernicima ovdje na ovim prostorima, ako želimo preživjeti.

Zatim se Papa obara na civilizaciju smrti koja svim sredstvima ograničava, sprečava i uništava izvore života, ne prezajući čak ni pred pobačajem, nažalost toliko raširenim po svijetu. Zatim Papa ponovno osuđuje kampanju protiv nataliteta koja se propagira na temelju iskrivljenog poimanja demografskog problema. To su propaganda poput nekog kemijskog rata koji se vodi protiv milijuna bespomoćnih ljudskih bića.

Sve je češća pojava da se manipulira i sa samom ekonomijom, kao da bi ona bila jedina vrijednost prema kojoj se moraju ravnati sve stvarnosti pa i sam čovjekov život. Stvari se do te mjere pojednostavljuju, kao da je proizvodnja i potrošnja materijalnih dobara zapravo jedina vrijednost kojoj treba podložiti svaku drugu ljudsku djelatnost.

Papa želi i ovdje upozoriti da to nije nikakvo ekonomsko pravilo ili zakon, nego je to ideološki i kulturno-društveni pristup ovoj tako kompliciranoj stvarnosti. To je ekonomija s jedinstvenom željom da se s ovog područja isključi svaka religiozna i etička nota u vrednovanju ove stvarnosti. Bez tih vrijednosti ekonomija niti je razumljiva, niti će služiti čovjeku i njegovim ciljevima.

U daljem tekstu Sv. Otac razlaže stav Crkve prema društvenim sistemima, kako onom socijalističkom, koji je propao na provjeri života, tako i na onom kapitalističkom. Enciklika se jasno, tko zna po koji put, distancira od svakog društveno-političkog sistema i ističe da Crkva nema nekakav vlastiti društveno-politički sistem, jer to i nije smisao njezina poslanja.

Evo konkretnog teksta: "Crkva ne posjeduje modele koje bi mogla ponuditi. Stvarni i istinski modeli mogu sami izrasti u okviru različitih povijesnih prilika, zahvaljujući naporu svih odgovornih koji zahvaćaju u konkretne probleme u svim njihovim vidovima: socijalnim, društvenim, ekonomskim, političkim i kulturalnim, što se međusobobom isprepliću.

Tom zalaganju Crkva nudi kao nezaobilaznu idejnu orijentaciju, vlastiti socijalni nauk, koji priznaje pozitivnost tržišta i poduzeća, ali u isto vrijeme upozorava na nužnost da se oni usmjere prema zajedničkom dobru. Ona također priznaje zakonitost napora radnika da postignu puno poštovanje vlastitog dostojanstva i veći prostor za sudjelovanje u životu poduzeća tako da u nekom smislu, premda rade zajedno sa drugima i pod vodstvom drugima, uzmogunu "raditi kao samostalni", koristeći svoju inteligenciju i slobodu" (S.G. 43). Tako, eto, Crkva zaokružuje svoj nauk o privatnom vlasništvu i njegovoj općoj namjeni što je bio predmet izučavanja četvrtog poglavlja enciklike "Stota godina".

LIK

PONIZNA MOLITVA = SREDSTVO DA OTKRIJEMO BOŽJU VOLJU

U prethodnim člancima o Novoj Evangelizaciji iznešeni su neki osnovni preduvjeti, npr. Bog na prvom mjestu u životu i to kroz radikalni izbor Boga; zatim Povjerenje u Božju ljubav. Temelj našeg postojanja je upravo *VJERA U BOŽJU LJUBAV*, prema nama.

Mnogi ljudi nose u srcu tu pomisao: kad bi me bar netko volio, kad bi me bar Bog volio, lakše mi bi bilo podnijeti nepovjerenje ili zanemarivanje ljudi.

Bez tog oslonca u Božjoj ljubavi nemoguće bi bilo živjeti, ljudi bi bili očajni i hladni. Lakše je podnijeti u životu nedostatak osnovnih sredstava za život, nego li nedostatak povjerenja u Božju ljubav.

U ovoj temi želim se osvrnuti na pitanje: šta znači *VRŠITI BOŽJU VOLJU*? Plod Božje ljubavi i milosti u nama je svakako želja da uzvratimo Bogu na ljubav, da nešto učinimo za Boga. U svakom čovjeku je prisutna ta pomisao: vršiti Božju Volju znači, zapravo, vratiti Bogu dug. Poznata je evandeoska izreka: Neće u kraljevstvo Nebesko ući svaki koji mi govori: Gospodine, Gospodine, nego onaj koji vrši Volju Oca moga! Ali kako, kojim sredstvima?

Postoji u mnogoj duši pomisao da zna šta je Božja Volja i da zna kako je treba izvršiti. No neki razgovori između Isusa i Apostola otkrivaju da postoji razmimoilaženje u shvaćanju Isusovom i njihovom o Božjoj Volji. Npr. po mišljenju Petrovom, koji je dao maksimalan broj opraštanja bratu "do sedam puta" i smatrao da sve što je iznad toga bilo bi nepotrebno i možda čak neispravno; Isus taj stav ispravlja dodatkom "ne do sedam puta, nego do sedamdeset puta sedam", što znači uvijek. Time pokazuje šta je Božja Volja u pogledu opraštanja bratu.

Ili ono uvjerenje koje su imali Izraelci: "Sinovi smo Abrahamovi, izabrani narod, narod s kojima je Bog sklopio Savez"! Šta nam više treba u odnosu na ostale narode, pogotovo poganske. Na to Isus kaže da Bog sebi može iz kamenja stvoriti djecu Abrahamovu, tj. Savez s Bogom niste vi izmislili, nego je Bog vas izabrao i stvorio i približio vama.

Ili možda ono uvjerenje: Katolici smo, imamo ispravnu nauku, sve imamo što nam je potrebno, šta nam više treba, postigli smo kršćanski maksimum. Isus i Gospa, kojoj upućujemo tolike krunice, trebali bi biti zadovoljni.

Iznenadimo se ako nas netko slučajno upita, jesi li doživio uslišanje svojih molitava, stižu li tvoje molitve do Boga.

Marija bi nas, u tom pogledu, mogla i posavjetovati i prekoriti: "ne stiže svaka molitva do Boga"! Molitva bez ljubavi i praštanja, na brzinu izdeklemovana je na žalost Gospi i njenom

Sinu. A tek molitva iz srca koje je opterećeno grijesima ili čak neopraštanje, stvara u Marijinoj duši bol veću od kalvarijske.

Spremnost da vršimo Volju Božju još nije uvijek garancija da znamo što trebamo činiti i da to činimo dobro.

Često samo rečima govorimo "Budi volja Tvoja", a djelima to poričemo. Nedavni razgovor sa jednom ženom upravo to potvrđuje: redovito je u crkvi na svim misama, pomaže na župi u svim potrebama, prema svima je dobra, Krunicu moli redovito, uživa i ugled među svojim susjedima. Ali ipak nema mira, dapače, puna je ogerčenja. Naime, nedavno joj je Bog to učinio? Ima toliko onih koji se ne mole i ne idu u crkvu, i njima ide dobro. Govorili smo joj da je takvo neopraštanje Bogu teže od svih njenih molitava i dobrih djela i da će upropastiti svoju dušu, te da će još i u pakao otići. Njen odgovor je stalni: Nek mi bude kako mi Bog dađe, nek bude kako smo zaslužili! Ali Bog to ne želi, rekli smo joj, Bog ne želi propast, on samo želi da oprostite i povjerujete da Bog zna šta je bolje za vašeg sina i za vas. I uz veliku muku i molitvu, ipak je malko otškrinula vrata srca i počela moliti od Boga snage za opraštanje i prihvaćanje Božje volje u onom obliku kako Bog hoće.

Ovo otkriće da se može dogoditi da činimo nešto u najboljoj vjeri da tako Bog želi, a da to ipak nije volja *VOLJA BOŽJA* i mene je puno uzdrmalo. I Petar se u jednom takvom trenutku zaprepastio: "Gospodine, pa tko onda može spasti"? Ljudima je nemoguće, kaže Isus, ali Bogu je sve moguće! Potrebno je moliti i tražiti! I Pavao je bio uvjeren da su prvi krišćani iskrivili svaćanje o Mesiji i zato ih je oštro progono, dok ga Isus nije posebnim prosvjetljenjem bacio s konja pred Damaskom i obratio ga.

Dode nam onda pitanje: Gospodine, šta nam je činiti, ako je vršenje Volje Očeve jedini način odgovora ljubavlju na

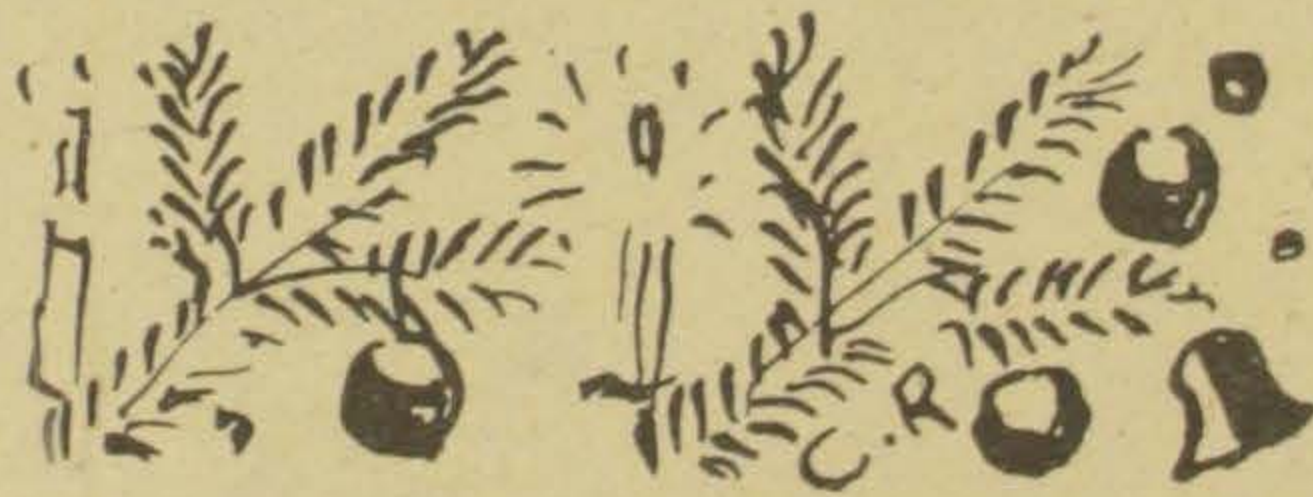
ljubav Božju, a vidimo da nije tako lako upoznati i dobro izvršavati volju Božju.

Odgovor je: moliti ponizna srca, čista srca. Odstraniti najprije korov neopraštanja i grijeha iz naših srdaca, i onda moliti ustrajno i s povjerenjem u Božju ljubav. I moliti s Marijom i po Mariji, po Marijinu Bezgrešnu Srcu.

Marija zna da ne možemo sami stići do Isusa, ona je Majka, dana nama podno križa za Majku Božjih milosti. Zato je ona tu, da prihvatimo Isusovu logiku, da se ne koprcamo sami u traženju načina da vršimo Božju volju.

Molitva Krunice u mjesecu oktobru neka bude prilika da osjetimo Majčine brige u radosnim otajstvima, Majčinu bol u žalosnim otajstvima i Majčinu radost i slavu nebesku kroz slavna otajstva Krunice. Ona će nas naučiti moliti i vršiti Volju Očevu.

Ante K

VRATIMO SE GOSPODU

Služim se mislima iz knjižice "Vratimo se Gospodu" od preč. g. Ivana Kujundžića, nekadašnjeg župnika sv. Roka u Subotici. U uvodniku između ostalog piše: "... A kada se odlučih na ove duhovne nagovore, koje rekoh Tebi u čast tokom prošle godine u subotičkoj crkvi sv. Terezije, lebdila mi je pred očima slava Tvoja i duhovna korist naroda moga".

Ispovijedam da se nikada na ovo djelo ne bih odlučio da nisu učestala nagovaranja suradnika mojih u vinogradu Tvojem i molbe vjernih slušatelja.

Ti si to čuo, Gospodine. Gospode, ako ovim djelom doprinesem štogod slavi Tvojjoj u narodu mome hrvatskom, nagradi u prvom redu, molim Te - one, koji nisu sustajali u nagovaranjima oko izdavanja ovih duhovnih nagovora.

Za sebe te, pak, Gospodine, molim da usta moja nikada ne prestanu naviještati slave Tvoje."

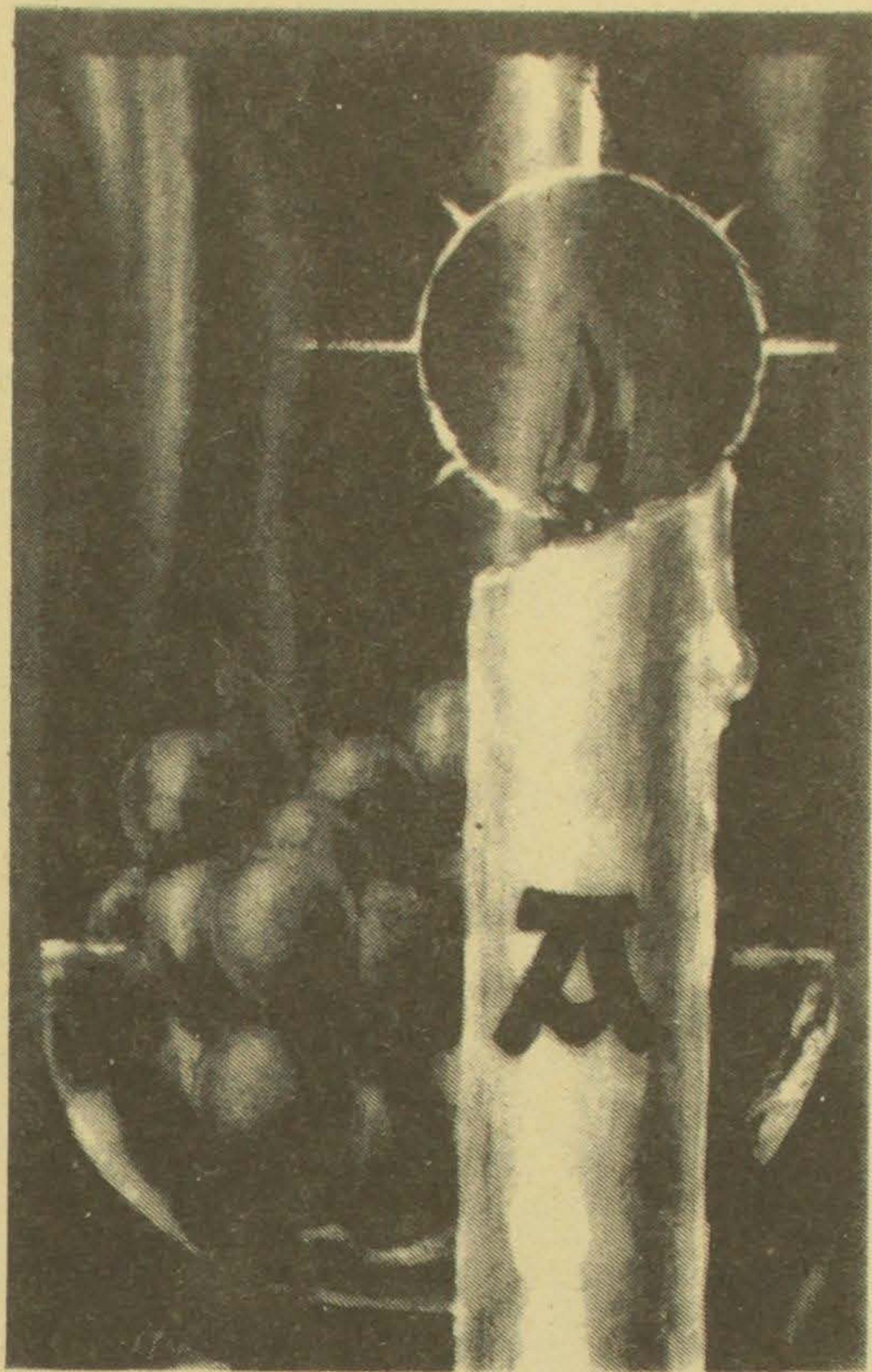
Toliko iz uvodnika.

Nadovezujem se na ove misli i pridružujem se želji mog predštanika, da ovaj članak koji pišem bude na poticaj mom narodu kojem služim - da se vrati Gospodu i njegovom pomoću nađe novi put koji će ga povesti u ljepšu i sretniju budućnost. To se može dogoditi samo po temeljitom obraćenju i vraćanju vrednotama koje ne nestaju i koje se temelje na Božjoj nauci i evanđeoskim istinama. Služim se i mislima iz članka koji napisah u Subotičkoj Danici za 1971. godinu pod naslovom "Iamaju li ova pitanja odgovor...". Nije na odmet prisjetiti se tih misli i aktualizirati tematiku i problem za sadašnji trenutak.

Problem vjere i religije, kao i religioznosti, oduvijek je prisutan među ljudima, bilo vjernicima, bilo nevjernicima. Sveti Augstin je jednom rekao: "Natura humana naturaliter christiana", tj. čovjek je po naravi kršćanin. Ovakovo razmišljanje u skladu je s ljudskom logikom, ali ne razmišljaju svi tako. Ima i drugih načina razmišljanja, koja se razlikuju od kršćanskog. Jedno takvo razmišljanje je materijalističko.

Po materijalističkom shvaćanju vjera je ljudima nametnuta i proizvod je tendencioznog kršćanskog odgoja... Odgoj je pozitivan zahvat čovjeka na polju formacije ljudske osobnosti i nije svejedno kakav će biti taj zahvat: kršćanski ili ateistički. Vidimo iz iskustva i nedavne prošlosti da je ateistički način odgoja doveo čovjeka do apsurdna na svim nivoima ljudske pojavnosti. U tom pogledu trebao bi se dogoditi korjeniti zaokret i vraćanje na kršćanske vrednote na svim razinama ljudskog života i djelovanja. Tek tada se može govoriti o novom - čovjeku, novom duhu demokratičnosti, koji će svojom svježinom i utemeljenjem na evanđeoskoj istini i Božjem zakonu donijeti preporod ljudskog duha. To se treba dogoditi na obrazovnom polju, na polju kulture, na polju javnog informiranja, i u svim pojavama društvenog života. Jednom riječju, trebamo se rasteretiti i osloboditi od naslaga bezbožnog razmišljanja i prihvatiti kršćansko poimanje i vrednovanje.

Nemam namjere znanstveno obrađivati problem nevjere, ali bih htio s nekoliko riječi dotaknuti pitanje vjerskog pogleda na svijet i to primijeniti na naše prilike, na našeg čovjek, koji je

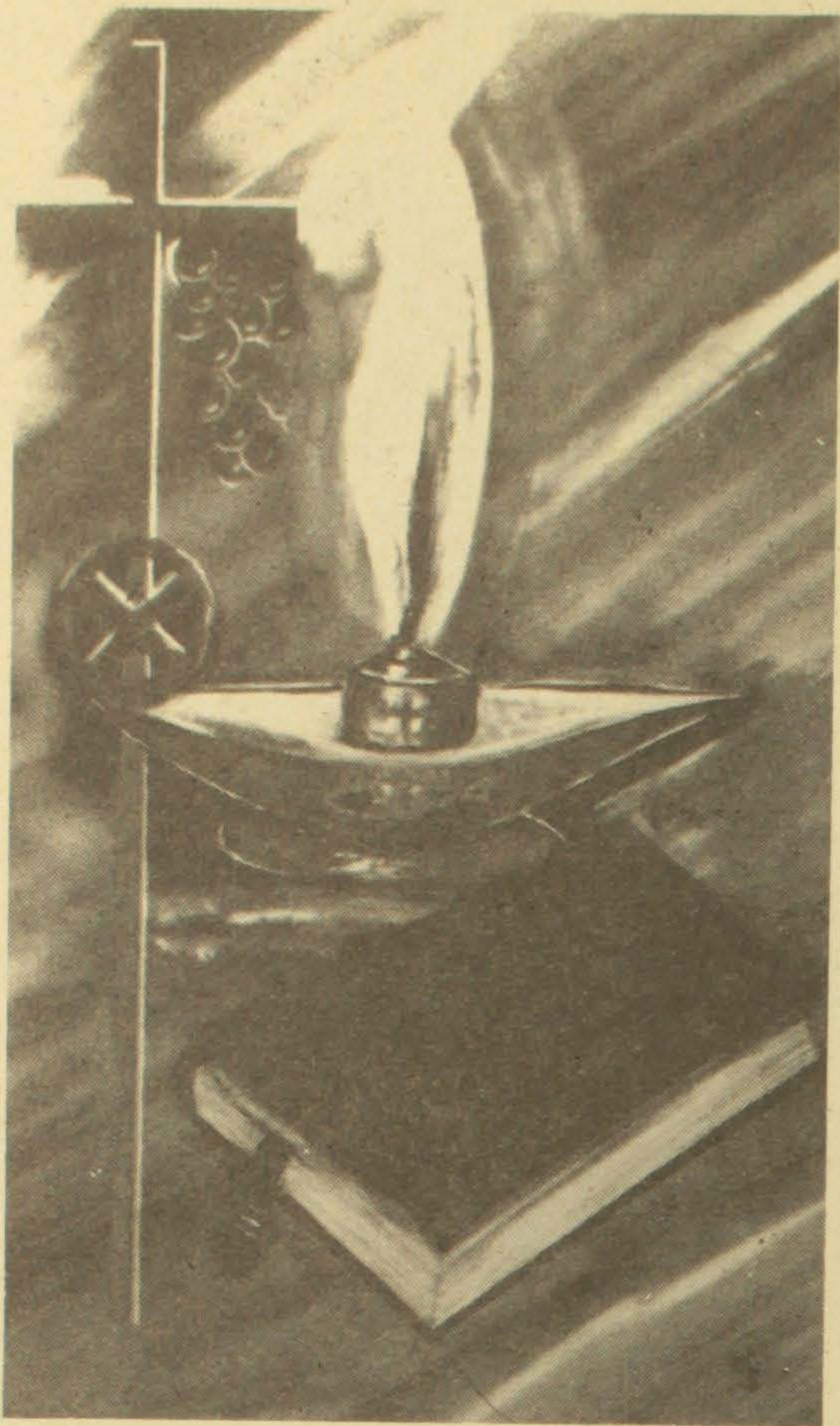

*Daj da budemo u Kristu
jedno tijelo i jedan duh.*

možda predaleko zašao u svojoj nevjeri i vjerskom indiferentizmu. Taj naš narod, do jučer vjeran kršćanskim tradicijama, a danas ravnodušan, ako ne i bezbožno raspoložen. Naši ljudi, sinovi širine i bezazlene ravnice, na obzorju širokih bačkih ravnih udisali su ljepotu Božje prirode prožeti vjerom i vjerskim osjećajima, jer su bili uvijek ljudi vjere. Taj vjerski momenat narod je unio u svoju povijest, u svoju ekonomiju, u svoju sociologiju, pa i u političku orijentaciju, ne možda zato što je Crkva bila u rukama vlastodržaca, pa mu nametnula taj i takav način mišljenja, nego je on u Crkvi i u Bogu nalazio svoj oslonac i našao sebe. Prožet tim osjećajima gradio je svoju budućnost, svoju povijest i svoju sretniju sutrašnjicu.

Naš narod je seobom došao u Panonsku nizinu i primio mentalitet nizijskog čovjeka, jer je po naravi prilagodljiv i mekan, on je golubinja čudi, pa se zato brzo i snašao. Počeo je iz ničega, ali je brzo stvorio nešto. Karakteristično je to za mnoge Hrvate-Bunjevce, da svoj novi život uvijek započinju iz ničega, ali

marljivošću i radom stvaraju sebi sigurnu egzistenciju. Odraž je to psihe našeg čovjeka. Upravo to mu je na ponos. On može reći: počeo sam sa svojih deset prstiju, a stvorio sam jednu sigurnu egzistenciju. Nije to postigao lihvaranjem, prevarom, na račun drugoga, nego marljivošću i radom.

Poticaja i životne ambicije nalazio je u vjeri i svjetlom vjere osmišljavao je svoj rad. Pobožnost našeg čovjeka bila je živa. Sjetimo se samo tolikih pobožnih društava i zajednica. Do nedavno je on polazio na polje, na njivu uz tihu vuču svojeg blaga, otkrivene glave, na usnama tiho šapćući Andeoski pozdrav i svoju jutarnju molitvu. Na svojoj njivi podizao je križ, da ga taj križ ohrabri u njegovom trpljenju i ponovno podigne, jer po križu dolazi novi život. Vrcajući se umoran s posla, opet je sklapao ruke i molio, zahvaljujući na primljenim darovima preko dana. Domaćin s ukućanima, okupljen oko obiteljskog stola, molio je Gospin ružarij i tako smiren polazio na počinak, da bi opet sutra započeo sve ispočetka. Domaćin je bdio nad čistoćom obiteljske zajednice. Brojna djeca, međusobno povjerenje i radost, resili su obiteljsko ognjište. Jednom rječju, to je bilo tako. Dokle? Do nedavno! Što se onda dogodilo? Zašto je taj sin bačke ravni ostao bez vjere, zašto je postao ravnodušan prema vjeri i vjerskim vrednotama, koji su uzroci tomu?

Crkva sa svojim svećenicima i uz suradnju laika radila je na duhovnoj izgradnji našeg čovjeka i tako su postignuti vidni uspjesi na kulturnom i vjerskom području. Rame uz rame, biskup Antunović, Ambrozije Šarčević, svećenik Pajo Kujundžić, Blaško Rajić, biskup Lajčo Budanović, kao i drugi naši istaknuti kulturni i javni djelatnici, budno su pazili na duhovnu baštinu Hrvata-Bunjevaca i zato im davali knjigu u ruku. Molitvenik na maternjem jeziku. Otvarali su tihe zakutke društvenih prostorija, kao što je Pučka kasina i druga Društva, kojima su na čelu sa svojim duhovnikom i vodstvom svojih rodoljuba izgrađivali

duhovni, vjerski i nacionalni lik Hrvata-Bunjevaca. Naš narod volio je svoje, ponosio se svojim lijepim običajima, kao i svojom živopisnom nošnjom, što je u mnogome doprinijelo očuvanju nacionalne svijesti i buđenju nove zore narodnog preporoda.

Proslava 250. godišnjice, i nešto skromnije proslavljena 300. godišnjica dolaska Bunjevaca-Hrvata u ove krajeve, bila je odraz duhovne veličine i narodne svijesti te male oaze hrvatskog roda. Zahvalna sveta misa u ono vrijeme na stadionu „Bačke“, a sada u dvorištu sjemeništa „Paulinum“ i veličanstvena povorka - tada ulicama bijele Subotice - bila je odraz unutrašnje radosti i zahvalnosti Bunjevaca.

Svećenici, zajedno s istaknutim kulturnim i javnim djelatnicima bili su oni, koji su davali životnu orijentaciju našem čovjeku u konglomeratu vjerske i nacionalne okruženosti, jer kako to lijepo reče blažene uspomene biskup Ivan Antunović: „Crkva dvori svoj narod“.

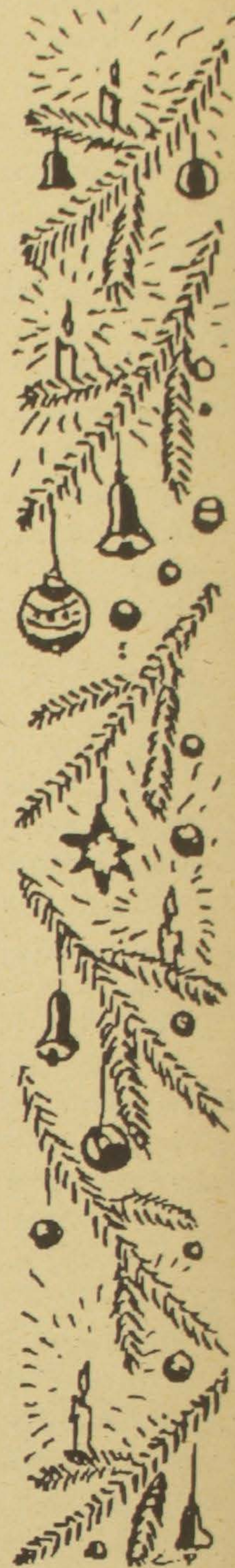
Ali što se to dogodilo posljednjih decenija među Bačkim Hrvatima Bunjevcima?

Val nevjere i vjerske ravnodušnosti počeo je snažno udarati na sveta ognjišta naših obitelji. Naše drage obitelji, koje su cvale od radosti i zadovoljstva s brojnom djecom, uz ugodno dječje čavrljanje, odjednom su ostale prazne. Odjednom su ta obiteljska ognjišta postala grobni humak jednog naroda koji je htio živjeti i stvarati sebi lijepu tradiciju i kulturu, prožetu kršćanskim i evandeoskim načelima. Nije ni čudo, jer je bezboštvo zahvatilo javno mnijenje i stvorilo vjerski indiferentizam i otuđenje od Boga i kršćanskih vrednota.

Nije ni čudo, jer su ratne posljedice učinile svoje, a i novija zbivanja ne nude baš sigurniju i ljepšu budućnost. Ne preostaje nam drugo, nego tražiti nove putove i novim snagama poći u susret novom vremenu. Ovaj narod imat će svoju novu budućnost samo ako se vrati Crkvi, ako bude gradio svoju budućnost na evandeoskim temeljima, koji su uvijek aktuelni i suvremeni. Vratimo se Crkvi, jer Crkva dvori svoj narod.

Vrijeme Došašća uvodi nas u pripremu za slavlje Božića. Pripravite put Gospodinu, poravnite mu staze, jer Gospodin će samo onda zakoračiti na horizont naše planete, ako mu i mi podemo u susret. Sklopimo ruke na molitvu i zavapimo: „Dodi, Gospodine, Isuse“.

Blaško Dekanj

UREĐUJE: Andrija Anišić

LJUBITELJI ŽIVOTA U MEĐUNARODNOJ GODINI OBITELJI

Pročitah neki dan da su Ujedinjeni narodi proglasili 1994. godinu Međunarodnom godinom obitelji s geslom: "OBITELJ: MOGUĆNOSTI I ODGOVORNOSTI U SVIJETU KOJI SE MIJENJA". Sveta Stolica u Rimu prihvatila je ovu inicijativu Ujedinjenih naroda, te potiče da se slijedeće godine još više unaprijedi pastoral obitelji. I Papa je svoju poruku za Međunarodni dan mira '94. naslovio: "U OBITELJI RAĐA SE MIR ZA ČITAVU LJUDSKU OBITELJ". Ove činjenice potakle su me na razmišljanje i darujem Vam ovdje svoje misli.

Obitelj - Božja zamisao

Kad je Bog stvorio čovjeka stvorio ga je kao muško i žensko i odredio je: "Plodite se i množite i napučite zemlju", time je obitelj kao "intimnu zajednicu bačnog života i ljubavi" (GS, 48) učinio "počelom i temeljem ljudskog društva" (AA, 11). I Bog vjeran svojoj zamisli čovječanstva kad u "punini vremena odasla Sina svoga", odaslao ga je u jednu ljudsku obitelj, da iz obitelji nikne novo čovječanstvo, kao što je niknulo i prvo čovječanstvo. A Isus osnivajući Crkvu htio je da ona bude "Crkva u malom" (LG, 11) ili kako je češće nazivamo "malom Crkvom" da ona tako bude i bitnim temeljem izgradnje same Crkve.

Velika je dakle uloga obitelji u svijetu i u Crkvi. Miguel de Unamuno zapisao je da je "Agonija obitelji i agonija kršćanstva". Stoga Crkva mora iskoristiti novu 1994. godinu za što temeljitiju obnovu bračnog i obiteljskog života u svjetlu Kristova evanđelja.

"Ranjene" obitelji - nesereća čovječanstva

Mnoge naše obitelji već ranije ranjene nevjerom, uživalačkim mentalitetom, rastavom braka, kontracepcijom i pobačajima ulaze sada u novu fazu: ranjene su siromaštvom, koje nosi sa sobom teške posljedice. Natalitet ionako nizak, još je više smanjen. A raste i broj pobačaja... Kao da se na jedno zlo gomila drugo zlo. Sigurno takvo ranjene obitelji ne mogu biti izvorom društvenog napretka i rasta u vjeri...

Svijet će se promijeniti, ako se promijeni obitelj

Obitelj mora postati ono što jest: "temeljna stanica društva" i "mala Crkva", kako bi ostvarila u svijetu svoje poslanje u svijetu. Obitelj mora biti izvor obnove društva i Crkve. Da bi mogla ostvariti tako odgovornu zadaću ona mora:

1. Vratiti se Bogu! Samo Bog može ozdraviti obitelj, stoga se treba njemu vratiti. I donositi plodove obraćenja: svaki dan zajedno moliti! Čitati Sveto pismo! Nedjeljom ići na svetu misu. Često se ispovjedati i pričestivati. Snažno obnoviti uzajamno poštovanje i ljubav svih članova obitelji.

2. Kloniti se grijeha! Grijeh razara sreću obitelji. Stoga treba izbjegavati: bračnu nevjeru, preljub, kontracepciju, psovku; daleko od svih neka bude i pomisao na rastavu...

3. Obnoviti ljubav prema životu. Svaki novi život unosi nešto novo u obitelj. Svaki novi život je velika nada i za cijelo društvo. Stoga se društvo mora radovati svakom novom članu i omogućiti mu sve što mu je potrebno za dolično izdržavanje. Samo društvo mora i zakonskim sredstvima zaštititi sve živote. Ono mora preuzeti na sebe odgovornost za svaki pobačaj. Pobačaj je veliko zlo današnjeg čovječanstva. Nitko neka se ne čudi zvjerstvima ovoga rata. Najveće zvjerstvo je ubojstvo djeteta u majčinoj utrobi! Ono što se događa u obitelji, prenosi se u društvu. Ako se obitelji raspadaju mnoštvom rastava, ne treba se čuditi da se "raspadaju" i odnosi među narodima i među državama. Ako se pobačajima ubijaju svaki dan milijuni ljudi, posve je logična posljedica toga porast kriminala i najrazličitijih zločina nad čovjekom.

Samo svete obitelji mogu istinski obnoviti društvo. Samo svete obitelji su zalag sretnije i ljepše budućnosti.

Moje želje za Novu godinu

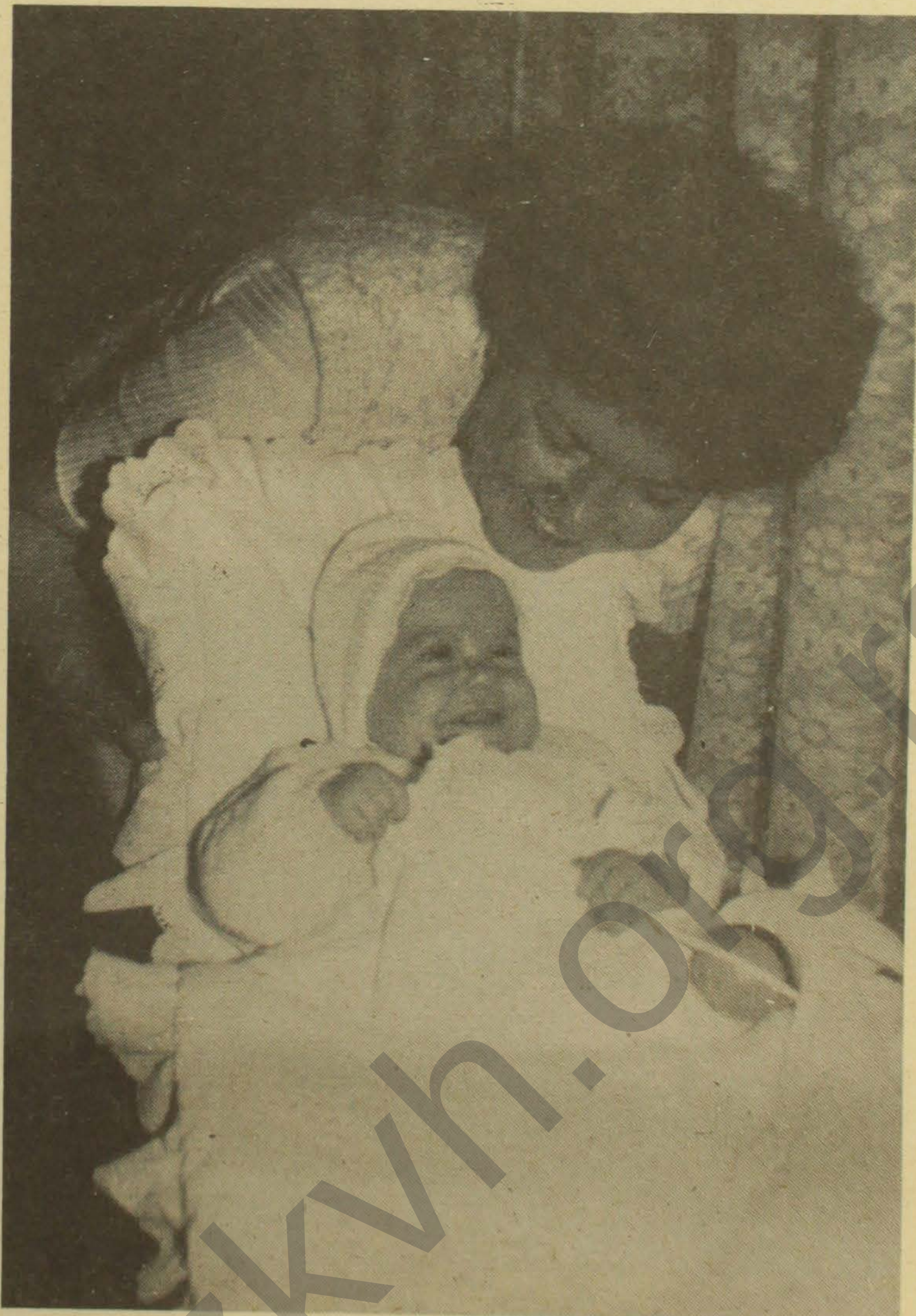
1. Da se svako začeto dijete rodi - da ne bude više nijednog pobačaja
2. Da se ne dogodi nijedna rastava braka kako bi sva djeca mogla uživati pažnju i ljubav i mame i tate.
3. Da nijedno dijete ne bude gladno
4. Da napuštena i ostavljena djecu nađu toplo obiteljsko ognjište
5. Da u svim obiteljima vlada sloga, mir, ljubav, razumijevanje, opraštanje... - da sve obitelji budu svete obitelji; da svaka obitelj bude "mala Crkva" u kojoj će Isus uvijek biti prisutan. To je nešto divno, jer gdje je Isus ondje je raj. Ondje je radost, mir, sreća...
6. I budući da ne mogu nabrojati sve ono što želim, onda kažem: i SVE - sve dobro, sve najbolje!

Kad bi se to ostvarili kako li bi se neizmjereno povećala sreća čovječanstva i kako li bi se Crkva očitovala kao divan "grad na gori".

Dragi ljubitelji života! Molimo žarko na tu nakanu i u Novoj 1994. godini - Međunarodnoj godini obitelji prednjačimo osobito zauzetošću i ljubavlju u svim akcijama za obnovu bračnog i obiteljskog života - Bogu na slavu i na korist društvu u kojem živite!

Ljubi Vas Vaša

Đurđica-Čudašce

Uređuje: Andrija Anišić

ODGOJ DJELO LJUBAVI

(20)

• DJEČJI VRTIĆ - DA ILI NE?

Do treće godine dijete nije sposobno igrati se s drugim djetetom. Igraju se jedno pokraj drugoga i obično se tuku za igračke. U četvrtoj godini može se dijete lijepo igrati s jednim do tri djeteta: ono je trgovac, a ostali su kupci. U petoj godini igraju se već grupe od petoro djece, a u šestoj godini grupe do šest igrača.

Razvoj djeteta traži svuda postupnost pa je treba poštivati. Dječji vrtić - odličan za ovaj uzrast od četvrte do šeste godine - ne bi smio djecu prebrzo privikavati na život u gomili. Prenatrpani vrtići više škode nego koriste djetetu.

U obitelji dijete ima osobni odnos sa svakim članom obitelji, a u razredu osnovne škole izgubi se, pa se nerijetko događa da se njegovo ponašanje često mijenja. Tako se za pojedinu djecu često izmjenjuju pohvale i pogrde odgojitelja.

Između dvije skrajnosti osamljeno dijete treba tražiti zlatnu sredinu: osamljeno dijete bez dječjeg društva ostat će nesigurno i povučeno. Odrasli ne mogu zamijeniti djetetu vršnjake i vršnjakinje. Dijete, pak, koje je prerano bačeno u gomilu postat će kao neki "uličnjak" bez smisla za plemenite osobne veze.

Jedinci, jedinice, miljenici, "crni jarci"...

Jedinci i jedinice u društvu mogu se lijepo razviti ako im pametni roditelji omoguće društvo vršnjaka i vršnjakinja. Međutim, ako tog ne bude vrlo često ostanu čitavog života egoisti, nesigurni razmaženi. Dva djeteta uvijek se natječu: ljubomora jednoga na drugoga čini od njih nametljive ljude koji svakoga gledaju kao rivala. S troje djece stvara se već ozračje neprestane diplomacije: dvojica prisile jednoga da im se prilagodi.

U obitelji s više djece roditelji moraju paziti da ne bude miljenika i "crnih jaraca" među djecom. Neka prate položaj svakog djeteta u mreži međuljudskih odnosa. Osobito neka se klone nekulturnih predrasuda kao da dječaci imaju veća prava i neke prednosti pred djevojčicama.

Riječ starima

A što moraju učiniti stari?

U prošlom broju Bačkog klasja uputili smo "riječ mladima o starima", a sada poslušajmo što moraju učiniti stari kako bi starost bila lijepa.

Dobro je da već u srednjoj dobi čovjek uči "stariti". Svaki čovjek mora znati da:

- proces starenja daje čovjeku veliki izazov za dozrijevanje, za rast na ljudskoj razini; čovjek u starosti može postati više čovjek.

- za osobu koja stari od najveće je važnosti da izbjegava uzak, fatalistički nazor da nečiju dob određuje kalendar, tj. da je kronološka dob norma po kojoj treba da se netko osjeća i da radi. Neki ljudi ostare biološki točno jer se počinju osjećati starima. S druge strane možemo sresti i osamdesetogodišnjake koji su se osjećali mladima nego mnogi koji su bili upola mladi. Postoji i tzv.

psihološka starost, kad se ljudi zbog svojih nekih tjelesnih ili drugih nedostataka zatvore i "ostare". Obično se ističu dva svijetla primjera kao dokaz kako i "hendikepiran" čovjek može činiti velika djela. John Milton, jedan od najvećih engleskih pjesnika, napisao je veoma velik dio svog pjesničkog opusa u posljednjih dvadesetak godina, kad je bio potpuno slijep. A najveći skladatelj u povijesti glazbe, L. van Beethoven, skladao je svoja djela sve do konca života, iako je petnaest posljednjih godina bio posve gluh.

- važno je prihvatiti činjenicu starenja, i ostaviti na vrijeme neke "mladenačke manire". Osobito ružno izgledaju žene u poodmakloj dobi, koje i svojim hodom, a još više "šminkom", žele uvjeriti prolaznike kako su mlade... No kozmetička sredstva za muškarca svjedoče da ni oni nisu baš uvijek spremni prihvatiti dob u kojoj se nalaze;

- važno je znati: svako starosno doba ima svoju specifičnu ljepotu!

BRAČNIM DRUGOVIMA ZA OSVJEŽENJE

Evo nekoliko lijepih i poticajnih misli.

1. Ja želim u Tvom srcu biti samo na drugom mjestu, jer prvo mjesto mora pripadati Isusu Kristu. (Ernst Hello svojoj supruzi na dan vjenčanja).
2. Među Božjim stvorenjima muškarac je proza, a žena je poezija. (Napoleon)
3. Ljubav istinski započinje onda kad se od ljubljene osobe ne očekuje nikakva promjena.
4. O, žene! Kreposti čine brak sretnim, ne ljepota! (Euripid)
5. Prije vjenčanja dobro otvorite obadva oka, poslije vjenčanja jedno zatvorite. (Benjamin Franklin)
6. Ako majka može ubiti dijete koje nosi pod svojim srcem, može počiniti i bilo koji drugi zločin. (Majka Terezija)
7. U ljubomori ima više ljubavi prema sebi nego li prema drugom. (F.L. Rochefaucauld)
8. Samo je jedna osoba ljepša i bolja od žene: majka. (E. Schefer)
9. Očeva srdžba uvijek mora biti očinska! (Poslovica)
10. Gdje nema djece, nema neba! (Algernon Sorinbarne)

RADUJTE SE NARODI

*Radujte se, narodi, kad čujete glas
da se Isus porodi u blaženi čas.
Svaki narod čuj, čuj
I Betlehemu pristupljaj, pristupljaj.*

*Vidi Božje otajstvo u podrtoj štalici
i tko trpi uboštvo na toj tvrdoj slamici.
To otajstvo čuj, čuj
I k jaslicama pristupljaj, pristupljaj.*

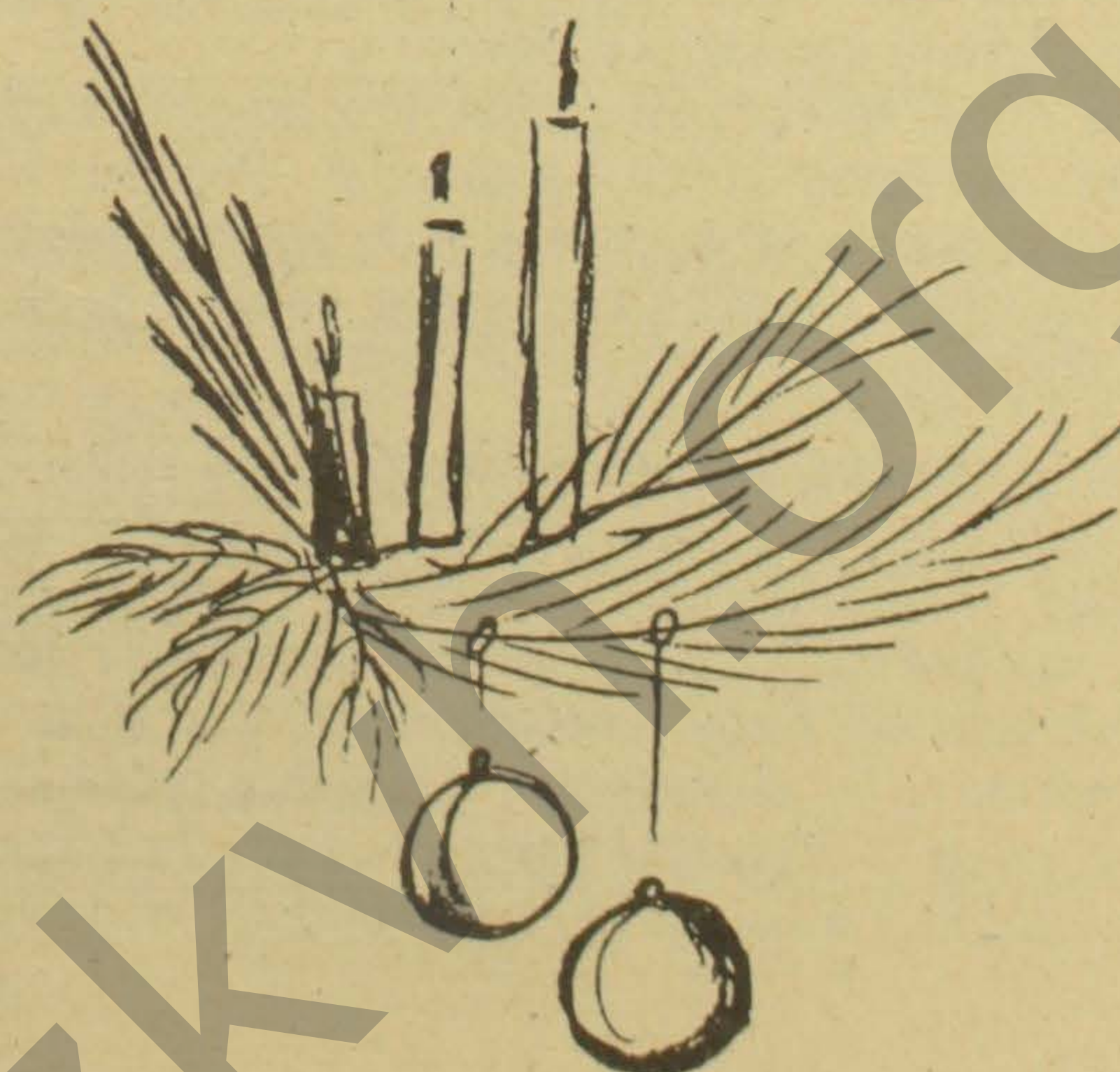
*Raduje se Marija s Josipom gledeći,
andeo pjeva "Gloria" po zraku leteći.
I ti, svijete čitavi,
Spasitelja pozdravi, pozdravi.*

SVIM NA ZEMLJI

*Svim na zemlji mir, veselje
budi polag Božje volje.
To sad nebo navješćuje
i glas s neba potvrđuje.*

*Dobre volje svaka duša
grijeha neka već ne kuša,
nego hvali, diči Boga
što je poslo Sinka svoga.*

*Sinka svoga, Boga moga,
s Ocem, Duhom jednakoga,
Duhom Svetim začetoga,
od Marije rođenoga.*

SPOMEN DAN o. RADOSLAVA KUJUNDŽIĆA

Na blagdan sv. Nikole Tavelića, 14. studenog (novembra) 1993. god. priređena je mala svečanost u kapeli Crne Gospe u subotičkom franjevačkom samostanu: - Spomen dan o. Radoslava Kujundžića, povodom 100. obljetnice njegovog rođenja.

Predsjednik Instituta "Ivan Antunović" vlč. Ivan Lazar Krmpotić je otvorio svečanost i pozdravio prisutne goste. Zatim je gvardijan o. Ivañ Holetić pročitao poruku oca provincijala, koji zbog spriječenosti nije mogao doći na ovu svečanost. U pismu je naglašeno kako Franjevački red zahvaljuje Bogu za o. Radoslava, koji je bio veliki dar. Bio je uvijek vjeran svom redovničkom i svećeničkom pozivu. Preko njega je Bog udijelio mnoge milosti vjernicima, kojima je požrtvovno služio bez obzira na nacionalnu pripadnost. Stalno je molio za duhovno dobro i duhovni rast svoga naroda.

Zatim je vlč. Lazar Ivan Krmpotić pročitao predavanje pod naslovom "FRA RADOSLAV KUJUNDŽIĆ, kulturni djelatnik bačkih Hrvata". Predavanje ima ova poglavlja: 1. Osobni podaci, 2. Čuvar franjevačke baštine u Bačkoj, 3. Obnovitelj samostana u Baču, 4. Kulturni djelatnik, 5. Pastoralni radnik, 6. Duhovni voda i molitelj.

Kao kulturni radnik bačkih Hrvata bio je vezan za svoj narod. Svi njegovi poduhvati su Božji dar - talenti koje je razvijao. Bio je kršćanski redovnik, ljudske stabilnosti i moralne sigurnosti. Korijen njegova lika bila je kršćanska salašarska obitelj u kojoj se molio Bogu i zahvaljivao za sve darove. Vjernici su ga do kraja života zvali "naš gvardijan".

Pratio je sva kulturna gibanja i zbivanja u životu svoga naroda. Prozvali su ga "fratar s knjigom". Odlikovao se savremenosti zbog svoje načitanosti.

Rodio se 4. rujna (septembra) 1893. godine u brojnoj obitelji Albe Kujundžića i Kriste rođ. Kujundžić na salašu, na Klisi, južno od Subotice. Kršten je u subotičkoj crkvi sv. Roka i nadjenuše mu ime Mihovil. Osnovnu školu i pet razreda gimnazije je završio u Subotici, a ostala tri razreda gimnazije učio je u Baji. Ušao je u franjevački samostan 1910. godine u Pečuhu u mađarsku franjevačku redodržavu (provinciju) sv. Ivana Kapistrana. Poslije završenih teoloških studija u Gyöngyösu zaređen je za svećenika u Egeru, 6. lipnja (juna) 1916. godine.

Svoju pastoralnu djelatnost započeo je u Baču kao kapelan i voditelj Trećeg reda. Zatim godinu dana djeluje u Mohaču, a poslije toga je premješten u Suboticu. Kad je poslije prvog svjetskog rata Bačka došla u sastav nove državne zajednice Južnih Slavena, po odredbi franjevačkog generala samostani u Baču i u Subotici pripojeni su Hrvatskoj franjevačkoj provinciji sv. Ćirila i Metoda. Tada je o. Radoslav pastao subotički gvardijan. Zatim je bio u pojedinim franjevačkim samostanima, a najviše je bio u Subotici.

Bio je poznat kao duhovni voda mnogim dušama, redovnicama i članovima katoličkih društava. Nosio je u sebi sigurnost koju je crpio iz duboke vjere. Zato je bio uporište i izvor dobrote i istine za sve klonule. Kao kontemplativna ličnost uvijek je molio i blagosiljao svoj narod. Često je govorio: "Ja molitvu i sav blagoslov rasipam na njive i salaše".

Pratio je svu hrvatsku - katoličku publicistiku, osobito našu domaću izdavačku djelatnost, a to je list "Bačko klasje", kalendar "Subotička Danica" i Zbornik "Ivan Antunović".

O fra Radoslavu kao redovniku govorio je o. Marijan Kovačević. Uz veliku privrženost svojoj redovničkoj zajednici istakao je njegovu brigu za mlade novake i blagoslove u teškim ratnim i poratnim godinama. Kao subotički gvardijan u tome je mnogo učinio.

Zatim je voditelj večeri vlč. Lazar Ivan Krmpotić pozvao goste da iznesu svoja sjećanja na o. Radoslava.

Fra Anrija Matić govorio je o svojim uspomena na o. Radoslava, kojeg poznaje već mnogo godina i uvijek je bio spreman da sve učini za redovničku zajednicu.

S. Anđelina Kujundžić je govorila da je još od svoje 14. godine susretala o. Radoslava sa poštovanjem. Bio je asketa, svet i sve je to nju oduševilo i povelio. Bliže ga je upoznala. Otkrila je njegovo veliko srce, koje je nosilo osjećaj za pravdu. Bio je strog prema sebi i drugima. Cijenio je braću redovnike sa kojima je živio. Bio je čovjek svetog života. Njegov odgoj je nju odveo u samostan.

Tona Kujundžić je naglasila da je o. Radoslava upoznala u svojim mladim godinama kada je na blagdan Krista Kralja blagosiljavao članove Katoličke akcije. Bio je to tečaj za 190 djevojaka. U ratno i poratno doba imao je veliko razumjevanje prema svima. Odlikovao se skromnošću. Volio je svoj narod i ravnici.

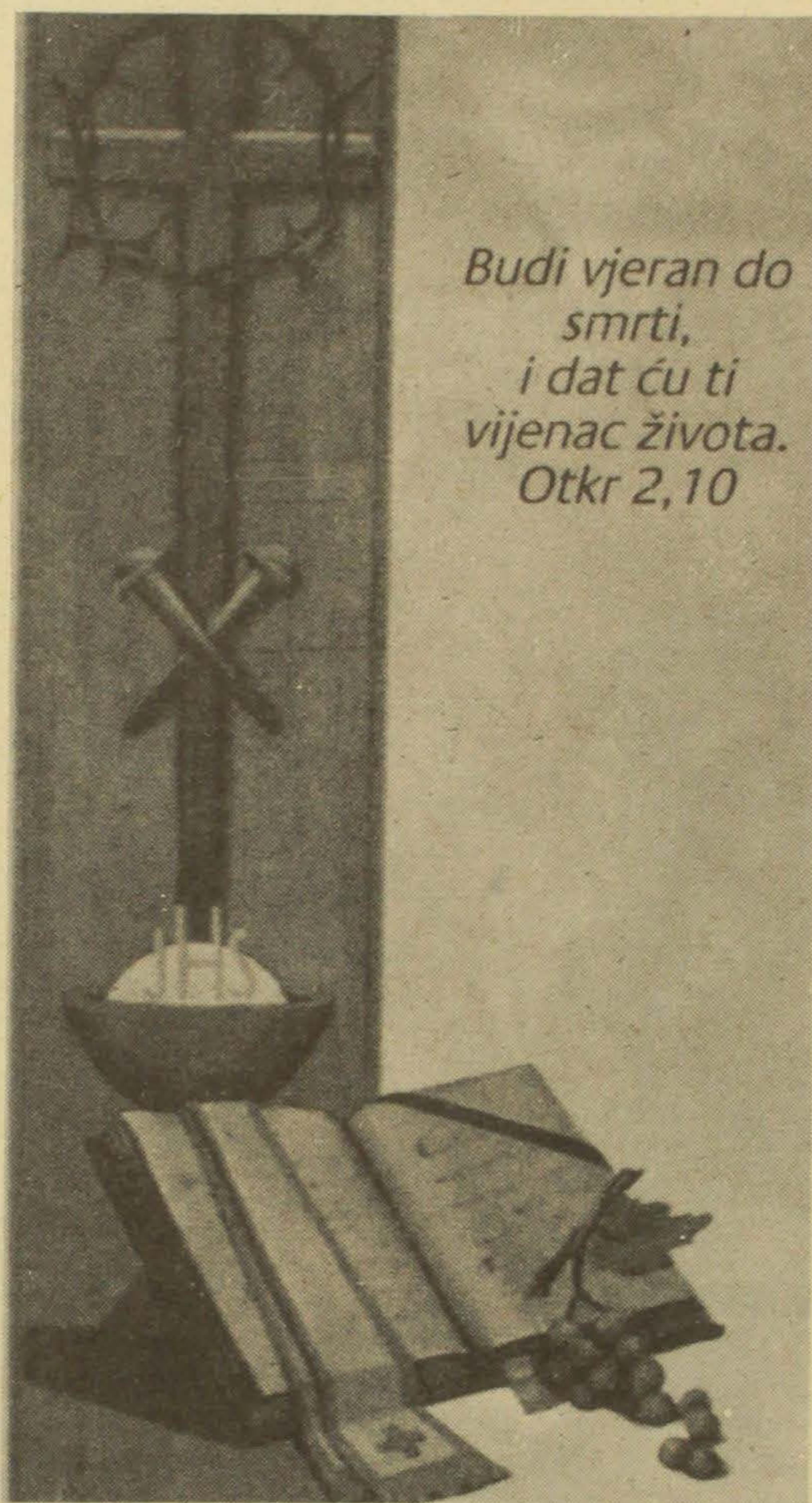
Tona Kujundžić kaže da je o. Radoslavu često puta za Božić i Uskrs kao čestitku poslala svoju pjesmu, a njega je to obradovalo.

Ivan Radakov je pričao o svojim prvim susretom sa o. Radoslavom. U mladosti je bio sluga i otišao je kod njega da ga primi u "Društvo Srca Isusova". O. Radoslav je rekao da će ga primiti, ali mora se strogo pridržavati Božjih zakona. Kasnije je postao član Trećeg reda i imao susrete sa o. Radoslavom i s njim je surađivao oko 50. godina.

Lazar Ivan Krmpotić je zamolio sve one, koji su bliže poznavali o. Radoslava, da to napišu i predaju upravi Instituta "Ivan Antunović".

U naše dane obratimo se molitvom za zagovor o. Radoslava jer "žetva je velika, a poslenika malo".

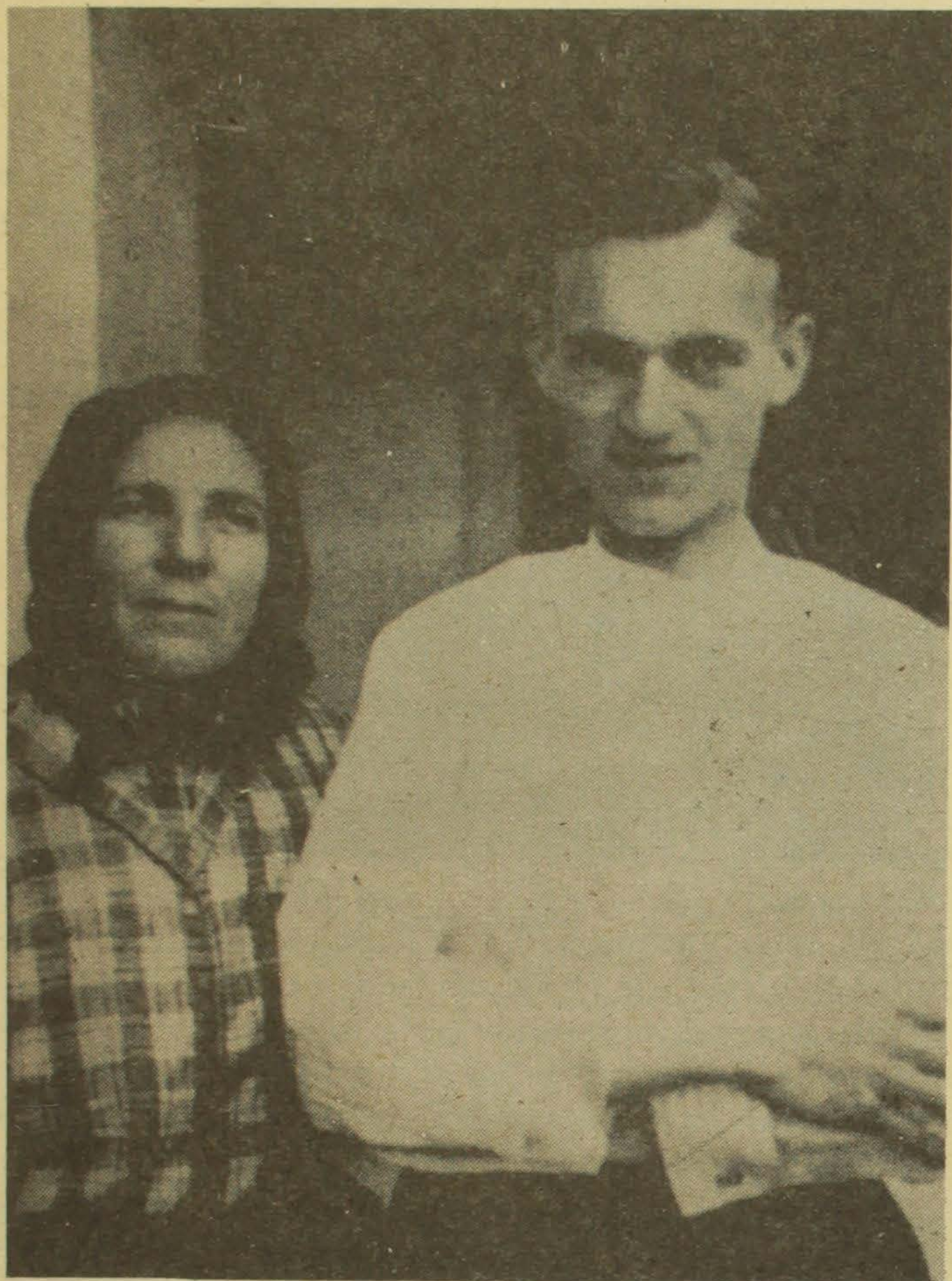
Vita Grunčić

*Budi vjeran do
smrti,
i dat ću ti
vijenac života.
Otkr 2,10*

KNJIŽEVNO VEČE ALEKSE KOKIĆA

Književni klub "Miroljub" pri Institutu "Ivan Antunović" u Subotici organizirao je 13.XII 1993. god. u KUD "Bunjevačko kolo" književno veče Alekse Kokića u povodu 80. obljetnice rođenja ovog našeg velikog pjesnika.

Aleksa Kokić s mamom

Na početku je pročelnik Književnog kluba Jašo Šimić otvorio svečanost. Zatim je Terezija Buljovčić Jegić pjevala dvije komponirane pjesme Alekse Kokića (Milan Asić: "Klasovi, klasovi" i Zdenka Kočonda: "Bačka"). Na el. orguljama je pratila s. Mirjam Pandžić.

Glavna točka večeri bilo je predavanje Lazara Ivana Krmpotića "Dostojanstvo i poslanje žene i Marije u pjesmama Alekse Kokića".

U uvodnom dijelu predavač je napomenuo da ova tema u pjesmama Alekse Kokića nije do sada obrađivana u pojedinim predavanjima i člancima. Zato je ova tema izabrana za proslavu ovog jubileja našeg pjesnika.

Dio predavanja o stihovima, koji su posvećeni majci i sestri, popraćen je recitacijama pjesama "Mamine oči", "Šalukatre zelene", "Ne želi da ti pišem", "Bunjevka" (recitala je Zlata Lacić). U tim pjesmama je izražena pjesnička slikovitost, sinovska i bratska iskrenost u ljubavi.

U drugom dijelu predavanja o Aleksinoj marijanskoj lirici naglašena je njegova privrženost i odanost Gospi i njegov pjesnički zanos. Kao primjeri recitirane su pjesme "Marijino srce", "Dar Bezgrešnoj", "Majka lijepe ljubavi", "Majka sviju nas ljudi" (recitala je Dušica Jurić). U tim pjesmama je divna poruka našeg

pjesnika o sveopćem majčinstvu Marije nad svim ljudima i neka nam to bude utjeha u svim teškim danima.

Nakon predavanja pojedini gosti govorili su o svojim uspomenama na pjesnika Aleksu Kokića, ističući njegovu blagu i veselu narav sa naglašenom ljudskom toplinom i iskrenošću.

Govorili su Aleksin brat Lajčo, sestra Aleksandra (Terezija), s. Andelina Kujundžić, Tona Kujundžić. O prikazu pjesama Alekse Kokića u emisijama Radio Novi Sad govorio je književnik i kritičar Petko Vojnić Purčar. Najvažnije biografske podatke pjesnika iznio je Bela Gabrić. Petar Novaković je govorio o osnivanju "Radničkog knjižarskog bratstva" gdje je Aleksa Kokić bio duhovnik.

Tako se u prijateljskoj atmosferi razvio razgovor o našem pjesniku i obnovljene su drage uspomene na njega, a gosti su ga bolje upoznali.

Ovom književnom svečanošću sjetili smo se 80. obljetnice rođenja pjesnika Alekse Kokića, koji je svojim pjesničkim djelom ostavio dubok trag u duhovnom i kulturnom životu bačkih Hrvata.

Bela Gabrić

KNJIŽEVNA VEČER MARGE STIPIĆ

15. XI 1993. god. Književni klub "Miroljub" pri Institutu "Ivan Anrunović" u Subotici organizirao je književnu večer u KUD "Bunjevačko kolo" u povodu proslave 80. obljetnice rođenja slikarke i pjesnikinje Marge Stipić.

Predavanje o Margi Stipić pročitao je Ivo Prčić pod naslovom "Pjesnikinja tuge i Tavankuta".

Rođena je 3. XI 1913. god. u Tavankutu kod Subotice u siromašnoj seljačkoj obitelji. Otac joj je poginuo u prvom svjetskom ratu i to je odredilo njezin životni put kao siročeta. Iako je kao odlična učenica želila učiti, završila je samo četiri razreda osnovne škole, ali u njoj je bila neodoljiva želja da stvori nešto lijepo i zato je počela slikati slike i pisati pjesme.

Slikala je uljanim bojama i izrađivala je slike od slame. Tako se uključila u veliku grupu žena umjetnica koje njeguju umjetnost, specifičnu za naše krajeve, ali jedinstvenu u Evropi i svijetu.

Od 1961. je članica Likovne sekcije KUD "Matija Gubec" u Tavankutu i izlagala je na brojnim zajedničkim izložbama. U Tavankutu je 1986. god. osnovana Prva jugosloveska kolonija slamarki koja je svake godine u ljeto imala svoj saziv. Ove godine od 16. do 24. srpnja (jula) KPD "Matija Gubec" u Tavankutu organizirao je Osmi saziv te kolonije.

Marga Stipić je sudjelovala svake godine na tim sazivima kolonije.

Druga trajna ljubav M. Stipić su pjesme koje je počela pisati u mladim godinama i napisala ih je veoma mnogo, ali malo je objavljeno. Suradivala je u listu "Bačko klasje" i u kalendaru "Subotička Danica". U Zagrebu 1989. god. Hrvatsko književno društvo "Sv. Ćirila i Metoda" objavilo je zbirku pjesama M. Stipić pod nazivom "Moje tuge".

Ta zbirka ima četiri ciklusa: "Moja ljubav", "Moje misli", "Tavankutu", "Moje molitve".

"Ovi ciklusi pjesama daju naslutiti lirski izražaj svih osjećanja.

osjećanja ljubavi, razočaranja, sjete do neke nevidljive trajne vezanosti sa rodnim selom Tavankutom, do tihog smirenja u molitvi" (Ivo Prčić).

Život je bio nemilosrdan prema njoj od najranije mladosti, a to je slikovito izrazila u pjesmi "Sirotica mala" (str.16). Tu je oslikan njen život:

*Od ditiinjstva sam ostala
sirotica mala,
roditelja dragog nisam
niti upoznala.*

*Nesrića me kroz život
često susritala,
nikad se pravo sritnom
nisam osiđala.*

Kaže da u život sreću nikada nije doživjela, ali pored svih udaraca života, pored razočaranja sačuvala je duševni mir i vedrinu duha.

"Nabijena iskustvom, u stalnoj nadi, bez suza, nikada tužna ne zna za mržnju, uvijek s ljubavlju, ne poznaje osvetu, nego samo široko kršćansko praštanje. Tako ne doživljava bol i razočaranja. Odbacuje sebičnost i širi dobrotu" (Ivo Prčić).

M. Stipić voli svoje selo Tavankut premda sada živi u gradu, jer ga nitko ne može izbrisati iz srca. Zato ona poručuje:

*"Pismo moja, teci, teci,
Cilom svitu ovo reci:
Da jedno drago selo ima,
Da nije poznato svima.*

*-----
Pismo moja teci, teci,
Cilom svitu ovo reci:
Da to selo nije ma koje,
Već je to rodno misto moje."
("Pismo moja, teci, teci", 49. str.)*

"Poslije svih lamentacija, poslije svih tužaljki, žalosti i tuga, nerazumijevanja, iskustva i spoznaja života Marga Stipić nalazi svoje smirenje u molitvi i stvorila je nekoliko pjesama duboke vjere i duhovnosti" (Ivo Prčić).

Što više upoznamo pjesme M. Stipić, možemo zaključiti da je ona iskonska narodna pjesnikinja po ritmu pjesama i po izrazu koji je ugrađen u narodni stih najčešće u osmercu u zvučnoj ikavici. Pružila nam je u svojim stihovima jasan izraz jednostavnim riječima, koje u sebi kriju svu težinu istinskog doživljaja. Tako nam se predstavlja kao iskonska, narodna pjesnikinja u grupi žena koje njeguju narodno pjesničko stvaralaštvo (Matija Dulić, Kata Ivanković i druge).

Drugo predavanje pod naslovom "Selo u pjesmama Marge Stipić" pročitao je Ivan Stantić. On je istakao da je M. Stipić pjesnikinja Tavankuta i u svojim pjesmama o Tavankutu pokazala je svoju plemenitu dušu i otkriva svoju ljubav prema rodnom selu i kaže:

*"Nitko ne mož' moj Tavankut
Iz mog srca izbrisati.
On će uvijek u mom srcu
kao alem kamen sijati.*

Marga Stipić

*Nitko ne mož' u mom srcu
Potavnuti toga sjaja.
Ja se nikada ne mogu
Odreći svoga zavičaja."
("Nitko ne mož' moj Tavankut" 42. str.)*

Istina je da je život seljaka vezan za obradu zemlje i taj rad težak u znoju lica, ali u želji da hrani kruhom svoj narod.

Pjesnikinja M. Stipić voli svoje selo, a svi mi volimo i cijenimo selo, jer selo nas je obdario svojim pjesmama, svojom narodnom muzikom, svojim narodnim pripovijetkama i svojom narodnom nošnjom koju krase bili šlingeraj. Najveća je zasluga sela što je sačuvalo našu milozvučnu ikavicu.

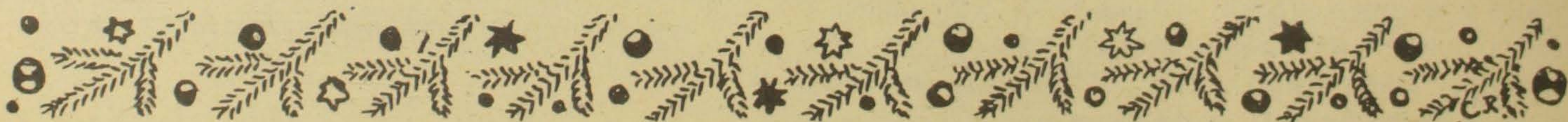
Zbog svega toga pjesnikinja voli svoje selo, često mu se s ljubavlju i čežnjom vraća premda sada živi u gradu. Svoju ljubav prema rodnom selu pjesnikinja je utkala u svoje pjesme koje nas osvajaju svojom ljudskom iskrenošću.

O slikarskom radu M. Stipić govorila je Ana Crnković u ime Kolonije slamarki (umjetnica u tehnici slame). Istakla je njene slike uljanim bojama i slike od slame. Sudjelovala je na brojnim zajedničkim izložbama sa svojim radovima.

Poslije književne večeri bila je izložba slika M. Stipić u restoranu KUD "Bunjevačko kolo" uz prijateljsko druženje gostiju.

Tako je uz brojne čestitke i uz najljepše želje proslavljena 80. godišnjica rođenja M. Stipić i neka nas još dugo dariva svojim slikama, perlicama i pjesmama.

Bela Gabrić

Ivo Prčić, mlađi

SKROMNA PROSLAVA U ĐURĐINU

U nedjelju, 21. studenoga 1993. godine, u lijepoj đurđinskoj crkvi posvećenoj sv. Josipu Radniku održana je skromna proslava, svečanost - spomen na 75. obljetnicu rođenja Nine Poljaković, dobro poznate slikarke-naivke, ali i vrijednog, angažiranog kulturnog djelatnika u Đurđinu, u KUD "Vladimir Nazor".

Sasvim se odgovorno može izreći da je Nina sjajni pregalac u promicanju kulture u svom naselju, svojim salašima, Đurđinu.

Iznikla je, izrasla iz dragih ravnica, iz mirisa zemlje, iz duboke utrobe obrađenih njiva, iz raskošnih igara proljeća i zimskih bjelina.

Nina je žena salašarka, kućanica, supruga, majka...

Rodila je jedanaestoro djece.

Sav taj salašarski, težački, kućanski posao, majčinske brige, nisu mogli ugušiti njenu naklonost za slikarstvom, za ispoljavanjem jednog obogaćenijeg, dostojnijeg, kulturnijeg življenja. Ni godine je nisu ometale, ni poljoprivredni rad, ni životne teškoće.

Kao zrelija žena uključuje se u likovnu sekciju KUD "Matija Gubec". Tu nalazi sebe, tu se ispoljava. U slikama.

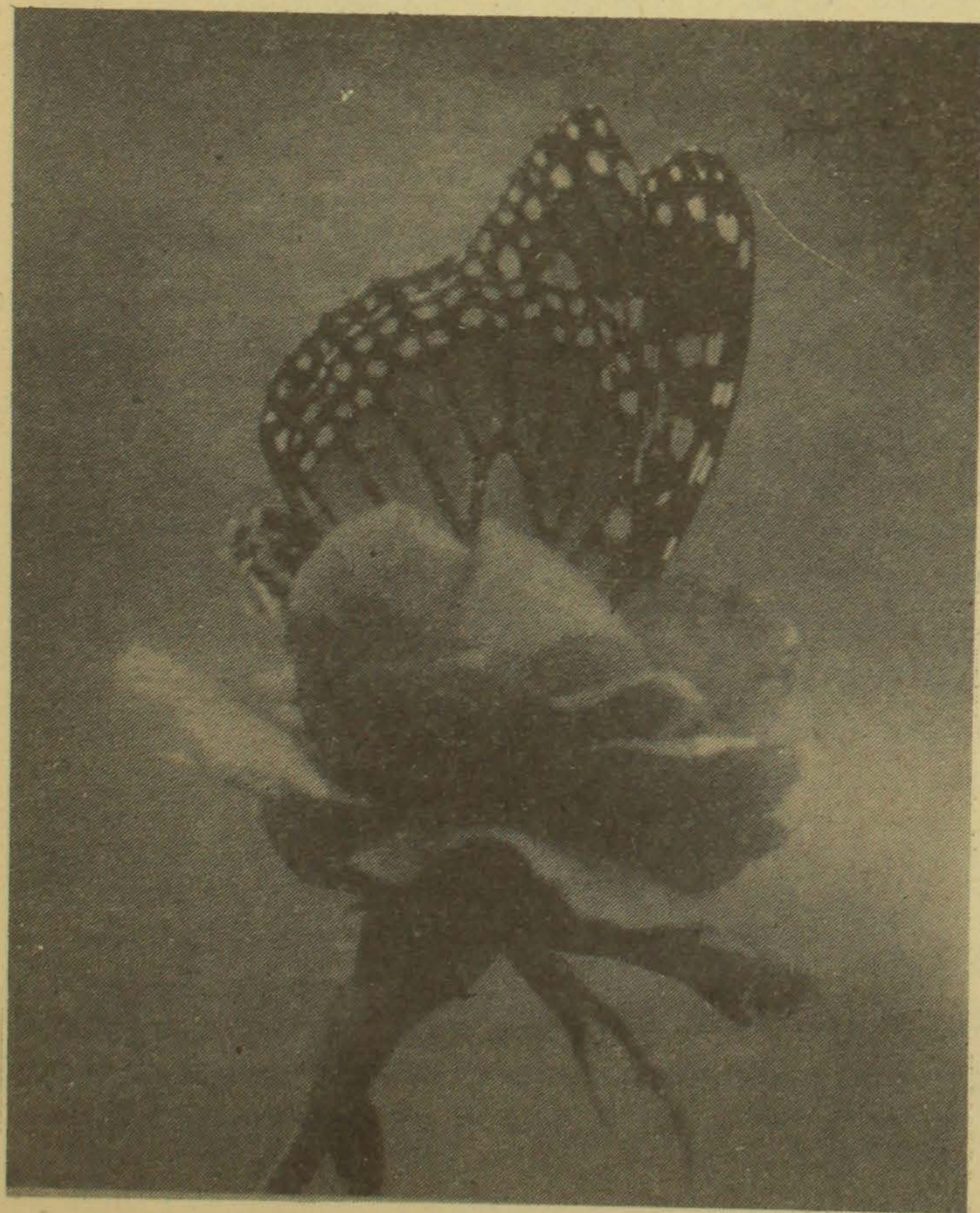
Tiho radi, bez buke, za sebe, za svoju dušu.

Ni godine je nisu ometale!...

- . -

Znali smo da je Nina Poljaković slikarka, da radi, ali nismo znali - pretpostavljam - da je ona i pisac kraćih kazališnih igroakaza, uglavnom iz narodnog života, narodnih običaja. Nismo znali da je ona te komade režirala, da je pripremala pozornicu, radila scenografiju. Nismo znali da je pisala pozive obavještavala pučanstvo o priredbama...

Nismo znali, jednom rečju, da je ona bila okosnica, duša kulturnih zbivanja u njenom Đurđinu.

Župnik u Đurđinu, mr. Lazar Ivan Krmpotić, služi svetu misu u povodu 75. obljetnice rođenja Nine Poljaković.

Na kraju mise (iako je vrijeme neprijatno, zimsko, oštro) održana je kratka priredba posvećena slavljenici, slikarki Nini.

Dvije recitacije Alekse Kokića, neprežaljenog pjesnika "bijelih salaša".

Dva predavanja.

Župnik nam je sažeto približio životni put žene, majke, slikarke, kulturnog djelatnika - Nine Poljaković. Vjerujem da nam je postala bliža i draža.

Drugo predavanje je održao Stipan Šabić, slikar i vrijedan pobornik slikarstva, likovne kulture na ovim našim bačkim ravninama. Stipan Šabić je i organizator likovnog života u KUD "Matija Gubec". Pod njegovim okriljem je stasala i Nina Poljaković. On ju je otkrio, ako se tako može kazati.

Analizirao je likovno stvaralaštvo Nine Poljaković od prvih slikarskih javljanja, do prvih nastupa.

Sve je to urodilo većim razumijevanjem slikarstva slavljenice, prihvatamo je neposrednije, toplije.

- . -

Ninin vršnjak, pjesnik Jašo Kopilović, nije prisustvovao ovoj jubilarnoj proslavi, ali je poslao svoje pjesme „Nini iz Đurđina“, „Đurđinu“.

Jašo ne zaboravlja - svojim se pjesmama odužiti i pomenuti jubileje naših zapaženijih i vrijednih djelatnika.

Sada Nini Poljaković, prije godinu dana Matiji Dulić, isto iz Đurđina, nedavno Margi Stipić iz Tavankuta.

- . -

Simpatično je djelovala i djevojka, voditeljica programa. Obučena u toplo, zimsko odijelo žene - salašarke. (U svojim mladim danima vidao sam na salašima žene obučene tako zimi.)

- . -

U starom župnom stanu - salašu priredena je prigodna mini izložba Nininih slika. Izložene su slike iz prvih dana njenog stvaralaštva, pa sve do najnovijih.

Na slikama najimpresivnije djeluju zimski pejzaži sa bjelinama, koje se pružaju u beskraj... Ističem i njenog "Prosjaka".

Stari župni stan - salaš će se urediti adaptirati po zamisli župnika za prezentiranje kulturnih priredaba.

To je mjesto gdje bi se oformio etno-muzej ove naše drage ravnice.

- . -

Završena ova skromna proslava.

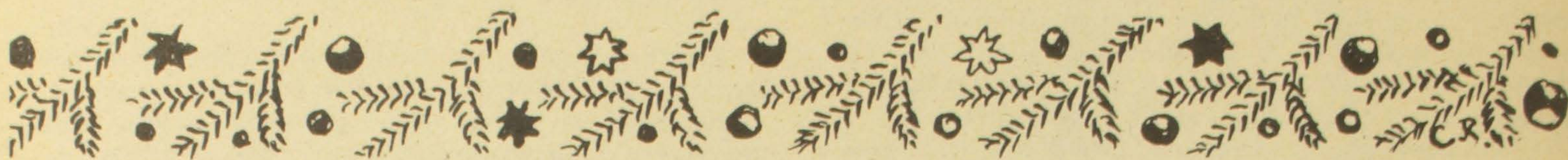
Želimo da na slijedećoj jubilarnoj proslavi sretnemo Ninu Poljaković čilu, poduzetnu kao i do sada. (Nažalost, zbog bolesti ovoj svojoj proslavi nije prisustvovala.)

Želimo da nas i nadalje obraduje svojim slikama.

- . -

Neka primi ove retke kao iskrenu čestitku za 75. obljetnicu rođenja!

NINA POLJAKOVIĆ - PUČKI SLIKAR I DRAMATURG

Još i danas vitalna i živahna sedamdesetpetogodišnjakinja puna životnog optimizma i snage Nina Poljaković udova +Gabora, rođena Milodanović, rodila se ovdje, na ovim durdinskim salašima 11. veljače 1918. godine. Kao i sva ostala djeca onoga vremena četiri razreda osnovne škole završila je u gustoj mreži ondašnjih salašarskih škola, koje su onovremeno, na našu radost, bile pune daka.

Jedna stvar je već tada bila vidljiva na maloj učenici, a to je njezina ljubav prema crtanju. Dok je drugoj djeci jedna tablica bila dovoljna za cijelo školovanje, dapače, poslužila je nekada mladoj braći i sesticama, maloj Nini trebale su čak dvije tablice, jer ih je obje upropastila rišući po njima sa griflom.

Učiteljica je primjetila darovitost djevojčice, pa je nastojala podržati u njoj svijest o tom daru i neprestano joj je davala mogućnosti kako bi taj dar usavršila. U trećem razredu dobila je "Miroљubovu nagradu", koja se sastojala iz jedne knjige i ondašnjih deset dinara.

Kada je završila svoje školovanje, kao djevojčica tražila je svaki komadić papira (pa i onaj od očevih kutija za cigarete!) te je po njima risala i u tom nalazila svoju radost, a od starijih za to dobivala, kako je to običaj kod bunjevačkih Hrvata, poruge i ismijehivanja.

A kad bi joj se pružila prilika risala bi i na bijelim ploham salašarskih zidova, ali bi zato redovito bila ružena. Kad se udala i postala svoja gospodarica, često je svoje prostorije ukrašavala slikama lijepih krajolika. Jedan od tih crteža je sačuvan u starom župskom uredu u kojem ćemo danas vidjeti teta Nininu izložbu.

Sve je to tako išlo dok njezin talenat nisu otkrili u tavankutskoj Likovnoj koloniji, čiji je osnivač ovdje među nama prisutan Stipan Šabić. Sedamdesetih godina teta Ninin talenat je otkriven i vrednovan te

ispravno usmjeren i on je dao svoje plodove.

Iako je bila majka jedanaestoro djece: šest dječaka i pet djevojčica, koje je gotovo sama morala postaviti na noge. I samo radi te činjenice zaslužila je da se ovaj njen životni jubilej ovako svečano obilježi. Međutim teta Nina je imala živog smisla za potrebe, da se naša bunjevačka kulturna baština sačuva od propadanja pred pritiscima tehničke civilizacije, ali i pred zatiračkim tendencijama komunističkog sistema, koji nije podnosio kršćanske vrijednosti na kojima je počivala i počiva naša bunjevačka hrvatska kultura.

Zato se u okviru KUD "Vladimir Nazor", koji je zapravo postojao dotle dok je u njemu svim žarom svoje duše radila teta Nina, pokrenula je folklornu sekciju. Sama je šivala naše narodne nošnje, ali i narodne nošnje drugih naroda koji žive tu oko nas, a tih je bilo na desetine. No, na žalost danas su one rasute i zapravo se ne zna ni gdje su.

Brzo je osjetila da sama igra bez riječi i pjesme ne proizvodi one efekte koje je ona željela. Zato sama postaje režiser, ali i pisac i scenarist malih kazališnih komada u kojima se ogleda život našeg malog čovjeka - salašara, njegove muke i radosti.

Nekada se s blagom dozom humora ruga njihovim manama, ali i ističe njihove vrline. Sačuvano je desetak što većih što manjih igrokaza. U tim igrokazima sačuvani su naši narodni običaji: polivači, prelo, loptanija, kokice, dužijanica i drugi.

Još jedna stvar je posebno vrijedna pohvale i priznanja. Nastojala je sačuvati izvorni bunjevački govor, što nije ništa drugo do hrvatske ikavice. Sačuvala je i tolike jezičke arhaizme (stare izraze) koji su se već izgubili u svakodnevnom govoru.

Kroz ono vrijeme, dok su ovi kazališni komadi bili izvođeni, bili su oni svojevrsni govor mladim naraštajima da se ne stide

svoje prošlosti, svoje kulturne baštine iako je ona desetljećima bila ponižavana i izvrgavana ruglu.

Danas međutim njezina pojava i njezin zaslužni rad postavlja ozbiljna pitanja, kako durdinskoj, tako i široj subotičkoj pa i bačkoj kulturnoj javnosti: zašto smo ovaj vid umjetničkog i reproduktivnog stvaralaštva vrlo brzo zapustili i na lokalnom ali i na širem regionalnom planu? Subotičko kazalište je čak i fizički razoreno, a od pritiska tzv. "avangardnog" kazališta već godinama nismo imali na svom repertoaru ozbiljniju dramu, a da i ne govorimo, da je na programu moglo biti našeg kazališnog komada. A kad se sjetimo kolike su mase opsjedale kazalište kada su se izvodile Poljakovićeve drame: "Ča Bonina razgala" i druge.

Nije li ovaj jubilej prava prilika da se zamislimo nad trenutnim stanjem naše kulturne sadašnjosti i da pokušamo nešto učiniti da se ovo stanje popravi, kako na lokalnom, tako i na širem planu.

Ova žena nam je pokazala, kako se može s malo dobre volje stvarati čudesa i na tom polju kulturnog stvaralaštva. Kad je ona majka jedanaestoro djece našla vremena pokraj svih svojih obaveza ne samo da organizira, nego da piše tekstove, uvježbava glumce, kroji i šije narodne nošnje, pravi kulise i poziva publiku, zar onda možemo imati isprike za naš nerad?

Neka nas ovaj primjer nadahne i pokrene. Mislim da bi to i svečarici bio najljepši poklon za njezin životni jubilej. Dao Bog da se to i ostvari!

*Lazar Ivan Krmpotić
(Predavanje na proslavi jubileja i na izložbi slika Nine Poljaković u Đurđinu 21. studenog 1993. god.)*

KAKO SE PRIPREMITI ZA BOŽIĆ

Božić je naš najljepši blagdan. Obiteljski blagdan. Okružen je idilom. No dogodi se često da nam priprava za taj blagdan - u jurnjavi i brizi - toliko poremeti svu tu ljepotu i idilu, te se pravo ni ne možemo veseliti tom našem najradosnijem blagdanu, a još manje ga doživjeti i proživjeti na pravi način. Što učiniti da nam priprava za Božić prođe mirno, bez stresova? Kako se pripremiti za Božić a da u neurozi, zbog "puno posla" ne poremetimo obiteljske odnose? Slijedeće misli trebale bi biti mali savjetnik kako to ostvariti. Pokušajmo se za ovaj Božić pripremiti u ozračju unutarnje vedrine i mira.

Prvo pravilo: Duhovno se pripremi za Božić

Najbolja priprava za Božić je ona duhovna: kroz molitvu, sakramenat svete Ispovijedi i Pričesti, kroz meditaciju... Postaviš li svojoj pripravi za Božić takav temelj, sve će drugo ići puno lakše i sve će biti dobro. Zajednička molitva u obitelji izvrsna je priprava cijele obitelji za Božić. Zajednička molitva stvorit će najbolju zaštitu od neuroze i napetosti. Nemoj propustiti takvu pripravu!

Drugo pravilo: Osobe su puno važnije od stvari

U pripravi za Božić moramo se pobrinuti za mnoge stvari: za jelku, za objed, za poklone, za odjeću... I to je potrebno. No nikako ne smijemo u brizi za materijalne stvari zaboraviti na osobe. Važnije je posjetiti stare i bolesne i posvetiti im potrebnu brigu, nego sve ostalo... Djeca se raduju Božiću. No hoće li se radovati, ako ih zbog "priprave za Božić" zapustimo ili ako možda budu zbog neuroze nepravredno kažnjena.

Neka u toj pripravi za Božić ništa ne bude formalno. Sve treba učiniti s ljubavlju da biste bili sretni i zadovoljni. Treba učiniti sve da i Vaši bližnji budu također radosni.

Božić je blagdan kad smo mi ljudi dobili najveći dar: Isusa. Stoga i mi darujmo jedni druge. Mnogi će reći da sad nije vrijeme za darove. To je točno ako mislimo na skupocjene i velike darove, ali svatko može pronaći neku sitnicu kojom će obradovati drugoga. Samo neka taj dar ne bude formalnost nego neka bude usoobljeni dar. On ima vrijednost samo ako simbolizira osobu koja misli na drugoga. Dar je očitovanje pažnje i ljubavi. S tom sviješću pripremimo i dijelimo svoje darove za Božić.

Treće pravilo: O tebi ovisi tvoja radost

Odluči da te nitko i ništa neće moći iznervirati, ni naljutiti.

Odluči da ovih dana nitko i ništa neće moći poremetiti tvoju vedrinu i tvoje duševno raspoloženje.

Odluči da ćeš se usredotočiti na sadašnji trenutak: sve što ti se dogodi ovih blagdana vrednuj pozitivno.

Pokušaj sve ono što radiš raditi na način igre. Neka nitko ne poremeti tvoju spontanost i tvoju autentičnost.

Raduj se da je opet predbožićna "gužva". Zahvali Gospodinu, da i ove godine možeš pripremati se za Božić.

Četvrto pravilo: Skini masku umora i depresije, jer to ne rješava probleme

Sigurno ne želiš slaviti Božić s osobama koje su tužne, neraspoložene, srdite... Ni ti ne budi takav.

Smjeh i ljubazna riječ je izvrsna vakcina protiv depresije i umora. Ne uskrati to nikome koga sretneš. Budi ljubazan i s onima koji su te možda i naljutili. Božić je izvrsna prilika da se izmiriš sa svima! Neka te ne uznemiruje ako Te netko ne pozdravi. Ti ljubi prvi i ne ćeš biti na gubitku.

KAKO PROŽIVJETI SAM BLAGDAN BOŽIĆA?

Božić budi u nama osjećaje solidarnosti i ljubavi, ali i melankolije i samoće (osobito onima koji su ostali bez svojih dragi ove godine) ili koji nemaju nikog s kim bi podijelili radost ovog blagdana. Ne budimo bezosjećajni za takve. Isus je i došao zato da bude "svijeta Razveselitelj", razveselimo i mi nekoga svojom pažnjom i ljubavlju danas.

Prvo pravilo: Ne misli na prošlost

Danas se nemoj dati zahvatiti nostalgijom i apatijom. Živi sadašnji trenutak. Ne misli na svoje prošle grijehe (pogotovo ako si ih ispovjedio, ako nisi možeš to još učiniti).

Ne osjećaj se manje vrijednim. Isusu su svi jednako važni.

Ne osjećaj se suviše starim da bi radosno slavio Božić.

Eventualne negativne momente osvijetli Božjim svjetlom i oni će postati pozitivnima.

Imaj povjerenja u sebe. Znaš li koliko puno znači drugima kad vide da si sugiran, da si gospodar nad sobom, nad svojim osjećajima. Odbaci sve ono što te može unesrećiti...

Drugo pravilo: Proživljavaj trenutak za trenutkom ovaj dan

Ako možeš započni ga već s malim obredom prije Badnje večere. Nek se taj mali obiteljski obred sastoji od čitanja Sv. pisma, molitve, oživljavanja naših divnih Božićnih običaja. Zatim podi na ponoćnu svetu misu. Ta misa je uvijek nešto posebno. Sjeti se kako su pastiri na poticaj "Neba" pohitali u Betlehem vidjeti novorođenog Gospodina i pokloniti mu se - i koliko su radosti doživjeli one noći. To možeš doživjeti i Ti. Samo podi k jaslicama čistim i otvorenim srcem za susret s "malim Isusom".

Sve što danas budeš radio radi pjevušeći Božićne pjesme. One su tako divne. One će Ti uzdići dušu i stvoriti u tebi pravo blagdansko raspoloženje, koje će se proširiti, kao miomiris po čitavoj kući i na sve one koje ćeš susresti. Blagdanski ručak nek bude začinjjen posebnom ljubavlju. Otidi i na prijednevnu misu. Biti na misi i pričestiti se - to znači istinski slaviti Božić. Na taj način Božić će se dogoditi u Tvom srcu. Isus će Te ispuniti mirom i radošću, a njegov blagoslov bit će Ti putokaz.

Treće pravilo: Danas nekoga učini sretnim

Ako ti budeš vedar, miran i raspoložen usrećit ćeš one koji su pored Tebe.

Ako poznaješ nekoga tko je usamljen, bolestan, siromašan nemoj propustiti priliku da ga posjetiš i odneseš mu dar. Daruj mu trenutak vremena, jedan osmijeh, stisak ruke; ako je gladan odnesi mu ručak... Za djecu pronađi neku igračku... I doživjet ćeš što je Božić!

Sretan Ti Božić u takvom ozračju!

Andrija Anišić

BOŽIĆNA PORUKA SUBOTIČKOG BISKUPA IVANA PÉNZESE

"Pokaza se dobrota i čovjekoljublje Boga, Spasitelja našega" (Tit 3, 4)

Braćo i Sestre!

Rođenje Isusovo je povijesna stvarnost. Unaprijed navještena. Točno određena. Do sitnica opisana. Ona sadrži sve ljudske elemente, osim grijeha. Majka, Dijete, štalica, popis pučanstva, Betlehem... Naravno rođenje kao i svakog drugog čovjeka. No okruženo mirisom krepости, koje će kasnije zadiviti svijet i obradovati Nebo.

O siromaštvu nije potrebno govoriti. O tom govori štalica, porođaj izvan zavičaja, stana i toploga ognjišta; o tom govore zatvorena vrata i hladna srca Betlemljana. Uistinu: "Poradi vas je postao siromašan, da se vi njegovim siromaštvom obogatite" (2 Kor 8,9). I mi smo sada svi siromašni, obogatimo se njegovim siromaštvom. Uzeo je na sebe naše ljudsko tijelo, da nam olakša put

u vječno blaženstvo. Hoćemo li prihvatiti njegov poziv da budemo njegovi učenici i svjedoci? O tome ovisi istinski život svakog kršćanina.

Sada nam je najviše potrebna nesebičnost i poslušnost Duhu Božjemu. "Sidoh s neba, da činim volju Onoga, koji me posla" (Iv 6,38). I opet: "Jelo je moje, da činim volju onoga, koji me je poslao, i da izvršim Njegovo djelo" (Iv 4, 34). U poslušnosti Isus side s neba, Marija i Josip u poslušnosti, skriveno od ljudi, dodoše u Betlehem. Jesmo li mi poslušni Onomu, koji nas šalje da budemo kvasac u svijetu - u svojoj obitelji, na radnom mjestu...? Bez te poslušnosti nema osobnog mira u srcu a ni mira braće ljudi oko nas.

Poštenje, čistoću duha i tijela, čistoću ljudskih namjera žedamo danas više nego bilo kada u povijesti ljudskog roda. Cijeli zadah betlehemske štalice odiše svježinom čistih duša. Tu je već pri dolasku u djelu očitovana Njegova predivna nauka: "Blaženi, koji su čista srca! Oni će Boga gledati" (Mt 5, 8). Hoćemo li prihvatiti primjer svete Obitelji? Prihvatimo ga, pa ćemo imati mir i radost u srcu.

Božić nas i opet podsjeća na Apostola naroda, sv. Pavla: "Pokaza se milost Božja, koja spasava sve ljude, učeći nas, da odrekavši se bezbožnosti i svjetskih želja, trijezno i pravedno i pobožno živimo na ovome svijetu" (Tit 2, 11).

Božić je dakle blagdan ovoga, zemaljskog života i svijeta. On je djelić radosti neba donio na zemlju. U prvom redu onima, koji trpe glad, siromaštvo, neimaštinu, bijedu. (A puno je takvih. Malo ih je danas kojima su stolovi puni). Siromašnima ovaj Božić poručuje da ojačani primjerom Sina Božjega i svete Obitelji boguodano podnose teškoće života, a onima koji imaju, da po Isusovu primjeru na djelu pokažu dobrotu i čovjekoljublje.

To je osnovna misao Božića. To je poruka, božićni poziv i nama: u božićnom duhu u ovom svijetu provoditi svoje dane; velikodušnom ljubavlju pomagati i podupirati svaku onu akciju koja je u službi onih koji trpe na bilo koji način.

S jaslicama - tom dražesnom slikom ove svete Noći, s tim središtem ljudske povjesnice, i s tim mislima podimo i u Novu 1994. godinu, u kojoj započmimo donositi plodove poslušnosti prema novorođenom Bogočovjeku Isusu.

Ovim mislima svima Vam želim:
**ČESTIT BOŽIĆ I POROĐENJE ISUSOVO,
te BLAGOSLOVENU I SRETNU NOVU
GODINU!**

Vaš biskup

+ Ivan Pénzes

NAŠE BOŽIĆNE PJESME

OJ PASTIRI, ČUDO NOVO

*Oj pastiri, čudo novo,
Niste nigda vidili ovo:
U jaslicama prostim rodio se Bog
Koji s neba side radi puka svog.*

*Betlem, evo, nije daleko,
Znajte da vam istinu rekoh.
U štalici prosto leži Djetešce,
Na slamici oštroj kao Janješce.*

*Ljubav Božja prevelika
Primi pravu put čovjeka,
S neba side dolje radi grešnika,
rodi se u štali radi čovjeka.*

Pjesma "Svim na zemlji" prepjev je andeoskog hvalospjeva "Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir..." (Lk 2,14). U ovoj je pjesmi prepjevano srce našeg vjerovanja: "Koji radi nas ljudi i radi našega spasenja side s nebesa".

I ova se pjesma, kao i tolike druge nadahnjuje andeoskim navještanjem betlehemskim pastirima. Čujmo ga doslovno: "U tom kraju bijahu pastiri: pod vedrim nebom čuvahu stražu kod svojih stada. Andeo im Gospodnji pristupi i slava ih Gospodnja obasja... Andeo im reče: 'Ne bojte se! Evo vam javljam blagovijest, veliku radost za sav narod, danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj - Krist Gospodin. I evo vam znaka: naći ćete novorođenče povijeno gdje leži u jaslama'" (Lk 2,9-12). Pjesma nas stavlja u sam čas pastirskog iznenađenja i anđelovog proglasa. I melodija joj djeluje navještajno, glasnički: "Oj pastiri, čudo novo!" Ono susljedno: "Niste nigdar vidjeli ovo" pojačava čudovitost događaja. Čudo je to nevideno! Sav Božić, sve ovo što će pastiri čuti i vidjeti, sve je to - veliko Božje čudo. Iako brzo pogledamo tijekom pjesme i nije toliko čudo što se rodio Bog. Čudo je baš u ovome: što se Bog rodio u "jaslicama prostim", a još više - rekao bih - što se rodio "radi puka svog". Bog radi čovjeka, Bog učovječeni, Bog koji prvi pristupa čovjeku: to je, eto, veliko i nevideno "čudo novo!"

"Evo sve činim novo!"

Uistinu, Bog po prorocima najavljuje veliku novost. Spasenje Božje - kada nastupi, kada se pojavi - zapanjit će sve ljude neočekivanom, sretnom novošću. "Evo, činim nešto novo, već nastaje" govori Bog u Izaiji (43,23). I u zažetonetnom Jeremijinu nagovještaju o velikoj mesijanskoj obnovi čujemo o toj Božjoj novosti: "Jer Jahve stvori nešto novo na zemlji: Žena će okružiti muža" (Jer 31,22). Malo zatim prorok oglašuje proročanstvo o novon savezu (Jer 31,31-34). Taj navještaj Božje novosti, nečega neočekivanoga Ivan prenosi u završnicu povijesti spasenja. On pri kraju apokalipse gleda "nova nebesa i zemlju novu" (Otk 21,1), te čuje tajnovitu riječ: "Tada onaj što sjedi na prijestolju reče: Evo sve činim novo!" (Otk 21,5)

I novosti uistinu nema kraja. Jer, taj čovjekoljubiv Bog, Bog s ljudskim licem, preuzima najblijedniju čovjekovu kondiciju. Ne rađa se u kraljevskoj palači, u zlatu i svili, rađa se "u jaslicama prostim", "u štalici prosto", leži "na slamici oštroj". Kakva li iznenađenja! I tko bi tako o Bogu pomislio, tko bi to od Boga očekivao!

Jest iznenađenju nema kraja. Još bismo donekle razumjeli da bi to Bog mogao učiniti za čovjeka pravednika, ali ne - "on s neba side dolje radi grešnika!" Da li je bezimni pjesnik mislio ovdje na Pavlovu riječ: "Doista, dok mi još bijasmo nemoćni, Krist je u svoje vrijeme za nas bezbožnike umro. Zbilja, jedva bi tko za pravednika umro - možda bi se za pravednika tko i odvažio umrijeti - a Bog pokaza ljubav svoju prema nama ovako: dok još bijasmo grešnici, Krist za nas umrije. Koliko li ćemo se više sada, kada smo opravdani krvlju njegovom, spasiti po njemu od srdžbe?" (Rim 5,6-9).

Bog nije daleko od nas

A sve to, po anđelovoj blagovijesti, "nije daleko!" Treba samo poći do Betlema, treba - kako pjevaju druge božićne pjesme - poteći, pohrliti, pohitjeti do Betlema. Kako ih samo nutka andeo: "Betlem evo nije daleko, znajte da vam istinu rekoh!" Neka samo provjere i neka se uvjere.

U tom je ushitnost Božića! Božić nije neki puki simbol, neka puka slutnja čovječanstva obučena u ruho zbilje - "kao da se dogodila". Božić je, rekosmo, događaj. Božić je zbilja, zbilja koja, premašuje sve što je čovjek i slutiti mogao. Odavna su na visovima dizali kule i hramove, odavna su na visokim brdima palili krijesove... Sav stari zavjet grmi protiv uzvišica kojima je stara kaananska religija svaki čas prijetila da okalja čistu jahvističku religiju. Religioznost izabranog naroda. I Izraelci su padali u napast misleći da treba doseći i dohvatiti, penjući se uvis. I tko bi očekivao takav Božji obrat: nije potrebno penjati se, Bog sam će sići k nama. "Sišao s nebesa!" To je srž i srh našeg vjerovanja.

Već Knjiga Ponovljenog zakona na to upućuje: "Ova zapovijed - Božja riječ - što ti je danas dajem, nije za Tebe preteška, niti je od tebe predaleko. Nije na nebesima, da bi rekao: tko će se za nas popeti na nebesa, skinuti nam je i objaviti da je vršimo. Nije ni preko mora, da bi mogao reći: tko će preko mora za nas poći, doneti nam je, te nam je objaviti da je vršimo! Jer, Riječ je posve blizu tebe, u tvojim ustima i u tvome srcu, da je vršiš" (Pnz 30,11-14).

Slično čitamo u drugoj pohvali mudrosti proroka Baruha: "Izraelu se Božja mudrost posve približila, k njemu sišla i - potom se na zemlji pojavila, među ljudima udomila" (Bar 3,9-38) nastavljajući se na taj tekst Ivan će reći: "I Riječ tijelom postala i nastanila se među nama - u nama" (Iv 1,14). Sve pak to najkraće sažimlje Izaijino proroštvo o Djevici koja će, djevicom, začeti i roditi sina i nadjenuti mu ime "Emanuel", tj. Sa-nama-Bog" (usp. Mt 1,23 = Iz 7,14). Bliski, čovjeku bliski Bog - to je "čudo novo", veliko i nevideno. "Bog nije daleko ni od koga od nas!" - prozborit će sveti Pavao u poznatoj besjedi na Areopagu (Dj 17,27).

Isus - "Ljubav Božja prevelika"

Pjesma dosiže vršak u trećoj kitici. U njoj se naznačuje, rekli bi teolozi - mistici, "causa fontalis - izvorni uzrok" svega ovog čuda. "Ljubav Božja prevelika, primi pravu put čovjeka." U taj kratki stih kao da su se slili najljepši novozavjetni tekstovi što osvjetljaju božićni misterij, ponajprije pjesma je tako stilizirana da ovdje "Ljubav Božja prevelika", očito nije samo Božje svojstvo, već - pravo

ime, ime za Isusa Krsta, Sina Božjega utjelovljenoga. On sam je ta "ljubav Božja prevelika". Isusov će se vjernik odmah prisjetiti kako ono Isus upućuje Nikodema u misterij Božje ljubavi: "Bog je tako ljubio svijet te je dao Sina svoga jedinorodenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni" (Iv 3,16). Srodan je i Pavlov izričaj: "Bog bogat milosrdem, zbog prevelike ljubavi, kojom nas uzljubi..." (Ef 2,6). Čitav izraz "ljubav Božja prevelika" izrastao je, dakle, iz Svetoga pisma. A da ovdje kao vlastito ime označuje samoga Isusa Krista jasno je iz cijele rečenice: "Ljubav Božja prevelika - primi pravu put čovjeka".

Mnogi više i ne poznaju tu riječ "put" ukoliko ona označuje tijelo. Riječ je još sačuvana, na pr. u kozmetici: veli se za čovjeka da je bijele ili tamne puti. No u staroslavenskom je riječ put donekle isto znak za tijelo, ipak s malom razlikom. Izraz je duboko ukorijenjen u evanđelju sv. Ivana. Današnji prijevod: "I Riječ tijelom postade" na staroslavenskom zvuči: "I slovo plt (put) bist...". (...)

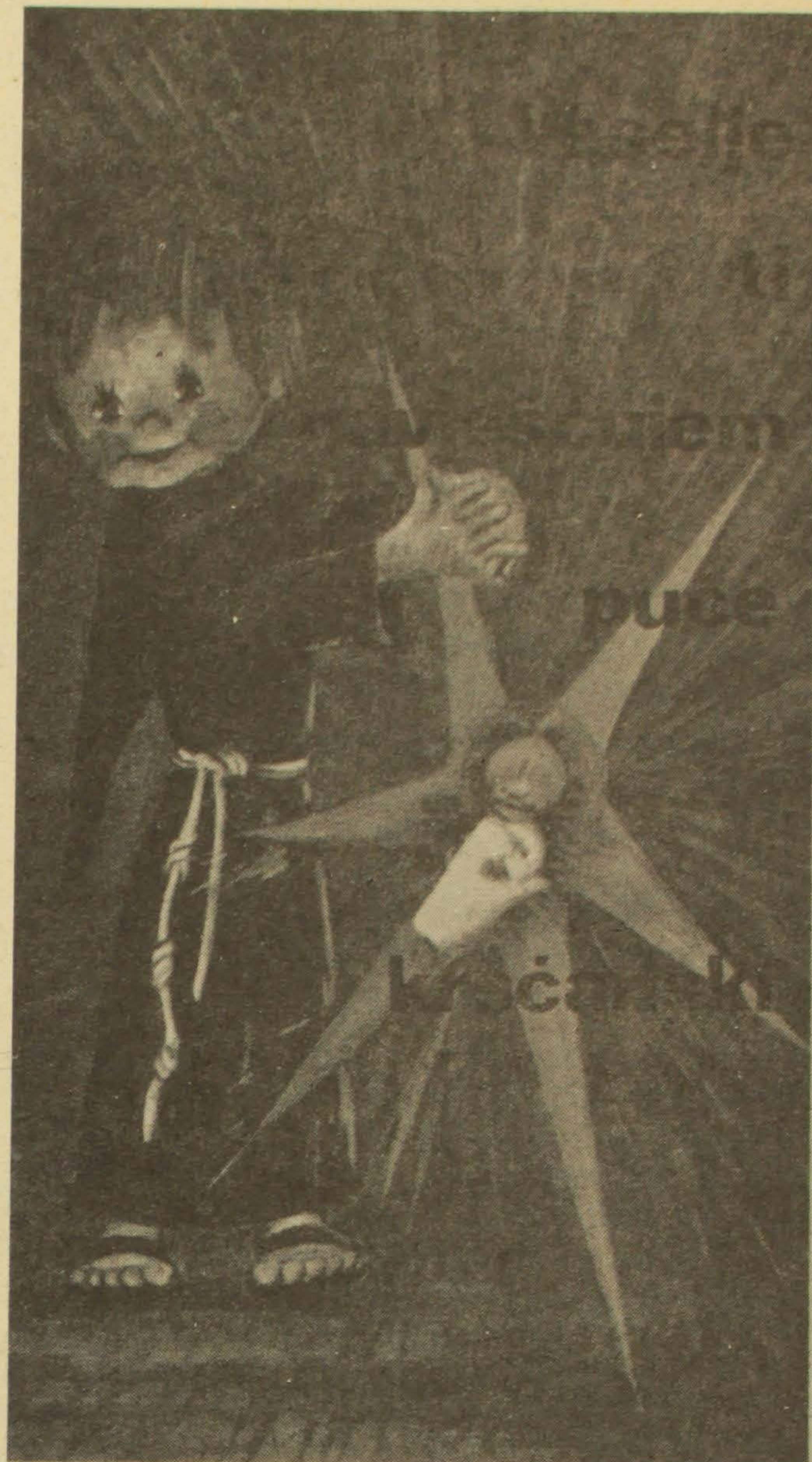
"Radi nas ljudi i radi našega spasenja..."

Kad sve to da odvagamo, treba da ponovimo što zapravo ovaj stih "Ljubav Božja prevelika - primi pravu put čovjeka" hoće reći. Prije svega, to je izvrstan prepjev sržnog djela Ivanova proslova: "I Riječ tijelom (ili puti) postade i nastani se među nama." Ivan time izriče dvoje: Sin Božji utjelovljeni i učovječeni bio je dakako i pravi čovjek. Imao je pravo ljudsko tijelo, fizičko tijelo. I još više, preuzeo je na sve svu ljudsku narav, i to baš ukoliko je krhka i lomna. Preuzeo je time i svu ljudsku bijedu - sve, osim grijeha (Heb 4,15) - pa s time dakako i ljudsku trpnost i ljudsku smrtnost.

I sada se samo od sebe postavlja važno pitanje: "A zašto?" Na to nam ova pjesma tri puta odgovara, i to izričajem koji je teološki bremenit. Evo toga trokratnog odgovora: "Koji s neba side radi puka svog" ... "S neba side dolje radi grešnika - rodi se u štali radi čovjeka." U jeziku su prijedlozi vrlo važne riječi. Označuju unutarnje odnose među imenicama. Sasvim je drugo reći: "Stavi to pred vrata" i "Stavi to za vrata". Koliko tu prijedlog mijenja značenje! Stoga u izričajima našega vjerovanja prijedlozi igraju važnu ulogu. Na to su veoma pazili prvi koncili kada su iz načina govora u Svetom pismu definirali vjerske dogme. Evo, kako nam ova pjesma triput ponovljenim prijedlogom radi naznačuje razlog i cilj zašto je sve to Bog učinio i zašto se "Ljubav Božja prevelika" rodila u štali, zašto se utjelovila i učovječila, zašto je primila "pravu put čovjeka"? Evo zašto! Radi čovjeka, radi grešnika! Tim je stihom prepjevan u božićnu pjesmu središnji članak našeg Vjerovanja: "Koji radi nas ljudi i radi našega spasenja side s nebesa... i utjelovio se... i postade čovjekom..."

Jaslice i Golgota

No naše vjerovanje tu ne staje. Ne zastaje tu ni "ljubav Božja prevelika". Začudna se i iznenađujuća povijest nastavlja. Božić je sav u perspektivi Velikog petka i Uskrsa. I u pjesmi *Oj pastiri, čudo*

SREĆAN
BOŽIĆ
I
NOVA
GODINA

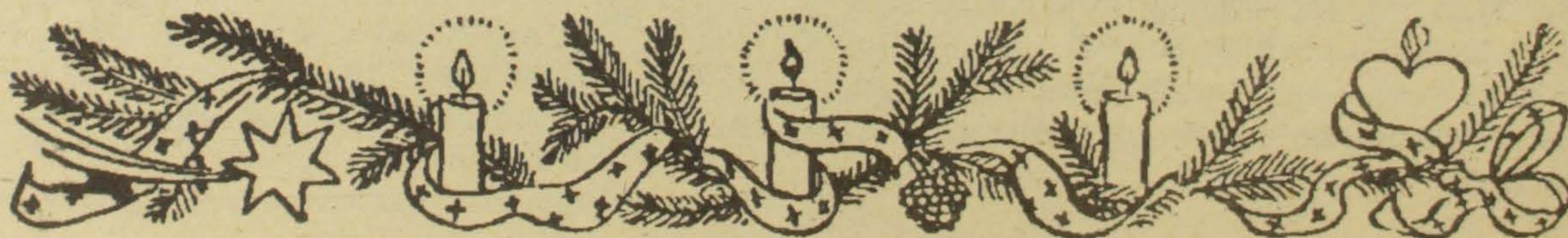
novo nije odsutan misterij križa, misterij žrtvenog i otkupiteljskog Isusova trpljenja. "Jaslice proste" i "slamica oštra" već pretkazuju križ i trpljenje. K tome, i opet se ponavlja onaj već poznati par riječi: "Djetešce - Janješce". Vjerničko srce već znade da je to betlehmsko Djetešce pravo žrtveno Janješce - "Jagnje Božje koje oduzima grijeh svijeta".

(...)

Koliko li nam, eto, ima reći ova priprosta, a tako sadržajna i duboka božićna pjesma *Oj, pastiri, čudo novo!* Puna je vjere i vjerničkog zanosa. Ako je pod embargom zbog manje vrijedne melodije - no narod je pjeva širokim dahom, vrlo dostojno...

Bila bi prava šteta da se više ne pjeva "Ljubav Božja prevelika" koja - "radi čovjeka", "radi grešnika" - "primi pravu put čovjeka". Pjevajmo to oduševljeno i svečano, kao svoj proglas i svoju vjeroispovjest.

(Iz knjige: Bonaventura Duda: *SVIJETA RAZVESELITELJ*, KS, Zagreb 1990., str. 70-77).

GOSPODIN MI DADE PRIJATELJE

.. Prvi snijeg škripi pod mojim nogama. Posmatram tužni ples uvelog lišća. Hodam polako ulicama svoga studentskog grada. Ote mi se uzdah kad se sjetim svog prvog dolaska u grad. Prvih studentskih dana, bilo mi je teško. Bila sam daleko od kuće, roditelja i starih prijatelja, a okružena novim obavezama na fakultetu i suočena s - "sada moraš sama na sebe paziti". Svaki dinar kojeg su mi roditelji slali morala sam znati pravilno raspodijeliti, jer u njemu je bilo toliko njihovog odricanja i rada. Uprkos novom životu kojim sam tad počela živjeti, u moje brucoško srce ipak je stigao da se uvuče i strah. Sve mi se činilo

teškim. Da li ću završiti fakultet? Navečer kada sam se spremala na počinak dugo sam znala ragovarati s Prijateljem, prijateljem svakog čovjeka koji nikog ne ostavlja, koji nikog ne iznevjeri. To srce je veliko i zrači Ljubav svakom od nas. Mi moramo znati otvoriti svoje srce i osjetiti tu Svjetlost našega života. Moj Prijatelj je znao svaku moju tajnu, strah, želju, tugu i razočarenja. On mi je uzvraćao Nadom i. Snagom za nastavak studija. Divno je to kada s NJim mogu podijeliti radost svakog položenog ispita. O, ima dakako i padova. No znam da je to Njegova volja a na meni je da ispit još

bolje spremim, jer samo On zna što je za mene najbolje. U tim svojim razgovorima spominjala sam da na fakultetu ima mnogo djevojaka i mladića s kojima se družim u pauzama između predavanja ali se ono svodilo na ćaskanje o modi, glazbi, ispitima. Žudjela sam za prijateljima sa kojima bih pored svega toga razgovarala o Ljubavi, Istini i Putu po kojem nas Gospodin vodi. Tražili smo ih zajedno: Prijatelj i ja. I tada kada su se naši putevi približili i spojili, moje je srce bilo razdragano. Više se nisam osjećala usamljenom u svom studentskom gradu. U njemu su živjeli i moji prijatelji.

Kroz zamagljeni pogled gledam staru tvrdjavu koja je nijemi svjedok vremena koja rijekom tiho prolaze. Kad god sam prelazila rijeku posmatrala sam odraze lampiona na tvrdjavi koji su veselo skakutali po površini vode. Mojoj radosti tada nije bilo kraja jer sam išla susresti sa svojim prijateljima da zajedno slušamo tumačenja Božijih Riječi i djela. Zajedno smo tražili način kako svoju vjeru i ljubav u Gospodina još više učvrstiti. "Gospodine moj" šaputala sam "hvala Ti za moju radost". Družili smo se, organizirali igranke, maskenbal, izlete. Dijelili smo radost Isusovog rođenja i uskrsnuća. Spajala nas je ljubav. Tih dana meni se ostvarilo ono što su mi često govorili: "Vidjećeš, studentski dani će ti biti najljepši". I bili su. Sve dok se nad nas nije nadvio crni oblak. Puhnuo je jak vjetar u čijem smo se vrtlogu i mi našli. Osjetila sam oko sebe snagu vjetera, zažmurila i šćućurila se. Kad sam oči ponovo otvorila, mojih prijatelja nije bilo kraj mene. Tuga me opet uhvatila u svoje krilo. Danima sam pitala Prijatelja što je olujni vjetar odnio meni draga lica, što nam je uništio radost? Gdje li ih je odnio? Možda u neku novu priču? Znam, svoje prijateljstvo sada daruju drugim ljudima i sretna sam zbog toga.

...Hodam i dalje sama ulicama svoga studentskog grada. I u ova hladna vremena Prijatelj je uz mene. Ljubav i Vjera u Njega plamti u meni. Znam da On čuva moje prijatelje, ma gdje bili, i štiti od novih oluja. Kada bude pravo vrijeme za to ponovno će približiti i spojiti naše puteve. Jer za sve što volimo i želimo moramo biti spremni položiti žrtvu.

Koraci me dovode pred Božji dom. Tu uvijek mogu naći toplinu, duhovnu hranu. Iza večernje mise izlazim iz Crkve. Lice mi je zapljusnuo val zime. Osjećala sam se snažnom i smjelo nastavila kročiti cestom života...

Alexandra Pfeiffer

U DENVERU S KRISTOM PROTIV STRUJE

Osmi svjetski dan mladih ove godine održan je u Denveru. Da bi se dobro pripremili na taj susret, mladima je Sveti otac još godinu dana ranije uputio posebnu poslanicu. Svjetski dan mladih može biti divan prijedlog novog jedinstva koje nadilazi politiku ali je i rasvjetljuje. Naime, na očekivanja u čovjekovo srce može prikladno odgovoriti samo onaj koji je to srce stvorio. Svjetski dan mladih zato prenosi vijest koju je Krist namijenio ljudima ovoga stoljeća: "Došao sam da imaju život, u izobilju da ga imaju", što je bila i tema ovogodišnjeg svjetskog susretma mladih. Isus je zapravo došao da konačno odgovori na čežnju za životom i besmrtnošću koju je nebeski Otac prilikom stvaranja upisao u naše biće. Isus je došao u susret čovjeku i iz ljubavi prema čovjeku darovao je svoj život, i ustao od mrtvih. On je zapravo u isto vrijeme put i život: put kako bi stupili u život, a taj život možemo naći i sami, ako budemo pokušali svjesno živjeti u Kristovoj ljubavi. Mi mladi možemo navještati radosnu poruku nade svojim vršnjacima i tako postati njihovi evangelizatori.

U svom govoru mladima Papa je posebnu pažnju posvetio svetosti i kulturi života. "Kultura života znači zahvaliti Bogu svakog dana za dar života, za našu vrijednost i dostojanstvo nas kao ljudskih stvorenja...". Govorio je i o poštivanju života od trenutka začeća do njegova naravnog završetka. Proglasio je i potrebu da se ponovno afirmiraju moralne i vjerske istine i podsjetio na važnost molitve uz riječi: "Americi je potrebna molitva da ne bi izgubila dušu".

Sveti otac je istaknuo: "Ne bojte se prekinuti s lagodnim i uobičajenim načinom života, kako biste prihvatili izazov i učinili da moderna metropola upozna Krista... Ne bojte se hodati cestama i javnim mjestima poput prvih apostola... Nije vrijeme da se stidimo Evanđelja, vrijeme je da ga propovijedamo s krovova. Trebate biti ponosni na Evanđelje".

Neka nam ovih nekoliko misli bude poticajem da se i mi produbimo svoju kulturu života! Osobito poslušajmo Papu: prekinimo s lagodnim životom i propovijedajmo Krista, propovijedajmo Evanđelje otvoreno i javno prije svega svojim življenjem, a onda i riječima! Bez Krista nema sretne budućnosti; bez evanđelja nema istinske radosti...

Blaženka

VII. OBLICI PRIJATELJSTVA

- *Postoje različiti oblici prijateljstva.*

1. PRIJATELJSTVO IZMEĐU RODITELJA I DJECE

Čini se posve razumljivim, ali u stvarnosti nije tako. Krvno srodstvo, bez duhovnog srodstva ne vodi k prijateljstvu. Vrlo često između roditelja i djece ne postoje nikakvi zajednički interesi niti ideali, nema otvorenosti i povjerenja te je i prijateljstvo nemoguće. Brojne su obitelji u kojima su roditelji i djeca u trajnom sukobu. Danas je to napose izraženo, jer su oba roditelja zaposlena, u stalnoj trci za novcem i vremenom i ne pronalaze priliku za prijateljevanje sa svojom djecom. Naravno ima i onih obitelji gdje postoje lijepi prijateljski odnosi između roditelja i djece, ali je potreban obostrani napor i ulaganje ljubavi, strpljivosti i razumijevanja. Ovo prijateljstvo je lakše ostvarivo u obiteljima gdje su otac i majka prijatelji jedno drugome. Nikako se ne smije dopustiti da jedan od roditelja, ukoliko između njih postoji nerazumijevanje, koristi privrženost djeteta protiv drugoga; niti onemogućiti djetetu stvaranje prijateljskih veza izvan obiteljskog kruga. Kada se radi o djeci, prijateljstvo među braćom i sestrama je prihvatljivo, ali Lepp upozorava da se istovremeno djeca moraju otvoriti i prema drugoj djeci i tako izbjeći narcizam i introvertiranost.

2. PRIJATELJSTVO U BRAKU

Prijateljstvo između supružnika mora postojati, jer će se brak utemeljen samo na tjelesnoj ljubavi brzo razoriti. Dokaze za to imamo u svakodnevnom životu. Dvoje mladih koji ulaze u brak "ludo zaljubljeni" jedno u drugo, se razvode poslije par mjeseci jer se međusobno nisu uopće poznavali. Uvjet sretnog i sigurnog braka je prijateljstvo među bračnim partnerima, jer je ono duhovno zajedništvo koje nadilazi sve nesavršenosti i oscilacije tjelesne ljubavi.

U prvim mjesecima braka potreba za prijateljstvom nije tako izražena, ali će se tijekom bračnog života potrebe za prijateljstvom i ljubavlju izmjenjivati. Stoga je važno graditi prijateljstvo i prije stupanja u brak.

3. PRIJATELJSTVO MEĐU MUŠKARCIMA

Prijateljstvo muškarcima pomaže na svim stupnjevima njihovog intelektualnog i afektivnog razvoja. Muškarci se u društvu prijatelja zabavljaju i ponašaju sasvim drugačije nego prema ženskim poznanstvima, ma kako ona bila bliska. Poznata su mnogobrojna prijateljstva kroz povijest. Spomenimo samo neka od njih. Platon i Dion, David i Jonatan (jedno od najljepših prijateljstava opisanih u Bibliji), Isus i njegov učenik Ivan i Lazar, Goethe i Schiller i Eckermann, itd.

4. PRIJATELJSTVO MEĐU ŽENAMA

Ovo pitanje bi danas kod većine žena izazvalo gnjev i srdžbu, kao i činjenica da mnogi muškarci smatraju prijateljstvo između dvije žene ili djevojke nemogućim. Međutim, treba istaknuti da povijest nije zabilježila nijedno glasovito prijateljstvo među ženama, jer su one imale podređeni položaj i vrlo malu svijest vlastite osobnosti i vrijednosti skoro u svim povijesnim razdobljima. To ne znači da prijateljstvo među ženama nije moguće. Ono je vrlo značajno za individualni rast djevojke, odnosno žene. Već spomenuti autor Lepp, naglašava značaj prijateljstva između udate i neudate žene i obostranu duhovnu korist koju obadvije mogu imati od takvog prijateljstva.

5. PRIJATELJSTVO IZMEĐU MUŠKARCA I ŽENE

Mišljenja psihologa i moralista su kontraverzna i oprečna. Mnogi smatraju prijateljstvo između muškarca i žene, bez prisustva erotske privlačnosti, nemogućim. Ipak su mnoga prijateljstva kroz povijest i u našem svakidašnjem životu pokazala suprotno. Radi se o visokom stupnju produhovljenosti i o postojanju viših vrednota i ideala. Važno je da su i muškarac i žena svjesni uloge erotske privlačnosti koja se može odigrati i u prijateljstvu. Zato je potrebno ne njezino potiskivanje nego sublimacija koja dovodi do jednog višeg i produhovljenijeg stupnja zajedništva. Naravno da ovo ovisi o afektivnoj i duhovnoj zrelosti muškarca, odnosno žene.

Prijateljstvo između mladića i djevojke bez prisustva erosa, po mišljenju I. Leppa, je nemoguće. Smatra da mladi još ne posjeduju dovoljno životnog iskustva za nužnu sublimaciju i da bi se morali zadovoljiti lijepim i iskrenim drugarstvom ili grupnim prijateljstvom. Ovdje bi bilo interesantno pitati same mlade što o tome misle.

6. PRIJATELJSTVO IZMEĐU NADREĐENIH I PODREĐENIH

Načelno su ovakva prijateljstva moguća, ali ne i u praksi. M. Szentmartoni to tumači osjećajem nejednakosti koji postoji u ovakvim odnosima (poglavar - podložnik, šef - radnik, itd.), a koji je posljedica svijesti osobe da njezin život ovosi o odlukama i volji druge osobe. Postoji jedan osobito lijep odnos koji se može uspostaviti i na ovoj razini. To je prijateljstvo između učitelja i učenika (misli se na pristalice iste misli, vjere, politike).

*Prijateljstvo je jedna duša
u dva tijela.*

Aristotel

Učitelj - vođa svojom intelektualnom i afektivnom zrelošću izaziva ugled kod svojih učenika (sljedbenika). Iz tog proizlazi njihovo međusobno poštovanje i ljubav. Ova prijateljstva donose duhovno blago i učitelju i njegovim učenicima. Brojni su primjeri takvih prijateljstava: Sokrat i njegovi učenici, Isus sa svojim apostolima i učenicima, Gandhi i njegovi prijatelji, itd.

7. PRIJATELJSKE ZAJEDNICE

Nastaju oko neke zajedničke ideje ili cilja ili oko nekog učitelja - vođe. Međutim, ovakve zajednice nisu za sve ljude jednako privlačne. Ima onih kojima više odgovara manji broj duhovno srodnih osoba. Vrlo je teško odrediti koji je to broj, odnosno koliko čovjek može imati prijatelja. Neki taj idealni broj vide u broju četiri, smatrajući da više od toga dovodi do podvojenosti i narušavanja jedinstva među prijateljima. Ja bih se vratila na ono što smo rekli na početku, a to je da što je neka osoba osjećajno zrelija i duhovno bogatija može istodobno graditi to brojnija prijateljstva.

ZAKLJUČAK

Nakon svega što smo rekli o prijateljstvu ostaje nam da zaključimo kako je život bez prijateljstva nemoguć. Da bi se čovjek ostvario u svojoj čovječnosti i punini svoje osobnosti, mora imati uza se prijatelja koji će ga podržavati i obogaćivati, kome će moći povjeriti svoje radosti i brige, svoje uspone i padove.

Prijateljstvo je najljepša harmonija ljudskog postojanja i darovano je da nam život učini ljepšim i plodonosnijim kako bi gradili sretniji i bolji svijet.

SVI SVETI I DUŠNI DAN

Svake godine 1. i 2. studenog na poseban način sjećamo se svojih dragih pokojnika.

Ponedjeljak. Radni dan i neuobičajena gužva na groblju. Srećem ljude s cvijećem u rukama. U daljini čujem našeg župnika vlč. Dobai Ištvana, koji blagoslivlja grobove. Puno je svijeta, puno cvijeća, ali se u meni postavlja pitanje: da li smo ovdje iz običaja i da li molimo za duše pokojnih? Kakvo je groblje u predvečerje kada nema ni žive duše.

Sunce je otišlo na počinak. Mjesec ga je zamijenio. Stojim na kapiji Senčanskog groblja. Ispred mene je asfaltirana staza, a na grobovima gore svijeće. Nikada u sumrak nisam išla kroz groblje. Okružena večernjim mirom, kročila sam na stazu. Svijeće su gorjele, ja sam se sjetila Tagoreovih riječi: "Zahvali plamenu za svjetlost, ali ne zaboravi onoga tko drži svjetiljku i tko stoji u sjeni ne sustajući u trpljenju".

Svaki grob ličio na podrumsku biljku, na biljku punu čežnje za svjetlom, za bojom, za cvijećem i plodom. Svi pokojnici leže licem okrenutim prema nebu. Osjećam kao da promatraju nebo i odandje nešto očekuju. Kao da njihova tijela motre svoje duše u njihovim novim svijetovima. Taj svijet duša kao da nije dalek. Osjećam da se nalazim na mjestu na kojem mnoštvo umrlih upozorava one koji još žive na zemlji da život ne prestaje, kao da

mnogi govore: "Pomozi mi!" Kako im pomoći da nađu put do svjetlosti? M O L I T V A! Svaka iskrena molitva upućena Ocu, bit će uslišana.

Utorak večer. Vrijeme kad se mi mladi župe sv. Jurja, uz veliku podršku naše katehistice s. Veronike redovito sastajemo. Na poticaj našeg predavača preč. g. Andrije Kopilovića, naš večerašnji susret protekao je u molitvi za sve vjerne mrtve, u molitvi za sve pokojne za koje nitko više ne moli. Čitali smo psalme, tekstove Sv. pisma. Bili smo okruženi molitvom, polutamom, tišinom i meditativnim riječima vlč. Andrije. Ispred nas Raspeti Krist, cvijeće, trnova kruna, goruća svijeća. Molitvu smo završili pjesmom i krenuli kućama u nadi da će svi pokojni ući u novi Jeruzalem, gdje smrti više neće biti i gdje je radost vječna.

Pod utiscima molitvene večeri ulazim u stan. Palim svijeće za svog pokojnog oca i za sve mrtve. Sjetih se malog pšeničnog zrna. Kao što zrno pšenice biva pokopano u zemlju i time što istrune, ono ne nestaje, nego rada novu klicu i mnoštvo novih zrna. Tako je i smrt sijanje i truljenje starog tijela da oživi novo, uskrslu tijelo. U gradovima i selima radaju se ljudi za zemaljski život. Na grobljima svijeta, kao u novim gradovima radaju se ljudi za drugi neuništivi život.

Zlata Lacić

Tribine mladih

ZAMILOVANI U LJUBLJENOME

Vlč.Slavko Večerin održao je tribinu mladih u mjesecu listopadu sa temom "Zamilovani u ljubljnome".

On je kao prvo govorio o Božjem naumu o spasenju svih ljudi, ističući da je živi Bog stvorivši zemlju odredio čovjeka za gospodara prirode. Da bi se ostvarilo spasenje svih ljudi. On je poslao svog Sina koji je "predan za opachine naše i uskrišen radi našeg opravdanja". Bog je dakle ljubav, i on je iz ljubavi stvorio ljude. Zatim nam je predavač divno govorio o spasenju, ističući da je Npr. izbavljenje Izraelaca iz Egipta u SZ divan primjer kako Bog uslišava vapaje onih koji mu se utječu. Moderni čovjek takodjer treba Krista koji nas sve više očovječuje i spašava, a Krista srećemo

u Crkvi koja ga čini živim i prisutnim. U Kristu naime otkrivamo smisao svoga života. U Njemu se susrećemo sa samim sobom i sa drugom braćom. Takodjer je istaknuto da Isus spašava čovjeka i svijet tako što uzima našu smrtnu egzistenciju i umire u njoj, a nama daruje novu, svoju uskrdnu spaseničku egzistenciju. Po Isusu smo zadobili i izgubljeni raj i u isto vrijeme pristup Ocu. Bog nam daje svoju ljubav u izobilju i izbavlja nas iz ropstva grijeha, smrti i djavla.

Svojom smrću i uskrsnućem Isus je pomirio svijet s Bogom.

Blaženka

DRUGI KRISTOV DOLAZAK I USKRSNUĆE MRTVIH

Treće nedjelje u mjesecu studenog, na blagdan Krista Kralja, po hladnom vremenu okupio se lijepi broj mladih da poslušaju patra Tadeja o Drugom kristovom dolasku i uskrsnuću mrtvih. No, zbog lošeg vremena i zauzetosti očekivanog predavača, tribinu je održao preč. Andrija Kopilović, koji na svaku temu ima što reći.

U povijesti spasenja postoje tri stvaranja. Prvo stvaranje svijeta predivno je opisano u knjizi Postanka. Za sedam dana Bog je stvorio svijet iz svoje punine i On stoji iz onog što je učinio. To prvo stvaranje svršava neuspjehom, jer je čovjek, kruna svega stvorenog, okrenuo Bogu leđa.

Drugo stvaranje predstavlja obnavljanje svega stvorenog u Kristu. Krist svojom smrću i uskrsnućem od mrtvih pobožanstvenjuje materiju. On svojom krvlju otkupljuje bezbožnog, Adamovim grijehom ranjenog čovjeka. Svaki od nas ima svakodnevnu šansu opredijeliti se za Boga. U Bogu se budi osjećaj samilosti prema nama ranjenim, jadnim grešnicima. Kristova krv vapi za pomirenjem. Ali čovjekova narav ostaje ranjiva i smrtna, i zato je potreban DRUGI Kristov dolazak za kojim

vapijemo. Tad će nas Krist otkupiti od smrti. Tijelo će nam biti preobraženo i Bog će biti sve u svemu.

Sudnji dan koji nam predstoji nije sud u našem smislu riječi, nego spasenje, izbavljenje. No bit će to ujedno i očitovanje tko je kakav bio u ovom životu i što je životom zaslužio: nagradu ili kaznu - nebo ili pakao.

Predavač nas je podsjetio da smo započeli vrijeme Došašća koje je "vrijeme milosno". Istaknuo je da je pravo kršćansko bogoslužje zapravo čovjekoljublje: nahraniti, obučiti, prihvatiti, posjetiti...

Sv. pismo završava riječima: MARANATHA - Dodi Gospodine! Kršćanin ne može biti kršćanin ako ne očekuje Kristov DRUGI dolazak, konačnu pobjednu nad smrću i uskrsnuće i preobrazbu tijela.

Poslije predavanja bila je i zanimljiva diskusija u kojoj su nam pojašnjene još neke pojedinosti u vezi ove zanimljive teme.

Vesna

UVIJEK MALO BOLJI

• hodočašće studenata u Mariju Bistricu

Hodočašća su jedan od najstarijih pučkih pobožnosti, koji nas žele podsjetiti da je naš hod ovo zemljom prolazan, te da smo svi samo putnici Gospodinovi.

Svijestan toga, naš narod nastojao je sačuvati tu tradiciju pohađajući brojna Marijanska svetišta: B. Aljmaš, Bunarić, Doroslovo, Mariju Bistricu, sve do onih svjetskih poznatih: Lourdes, Fatima, i mnoga druga.

Ali rat u Hrvatskoj prekinio je tradiciju hodočašćenja našeg naroda u Mariju Bistricu (svake godine posljedne nedjelje mjeseca rujna). Ove godine majku Božiju

bistričku toga dana pozdravilo je samo dvoje predstavnika Subotičke biskupije.

Zbog toga su naši studenti sa Zagrebačkog sveučilišta odlučili pohoditi ovo nacionalno svetište i prenijeti Gospi sve molbe, želje i vapaje svoje i svijih najdražih.

Dana 9 listopada 1993. god. grupa od dvadesetak mladića i djevojaka krenula je vlakom do Zlatar bistrice. Put je započeo pjesmom. O Zlatar Bistrice do M. Bistrice (7km.) slijedio je dio puta koji su priješli pješice moleći krunicu i pjevajući marijanske pjesme. U Bistrici su nakon pozdrava gospodina župnika mons. Lovre Cindorija, sudjelovali na redovitom euharistijskom slavlju na kojem su bili posebno pozdravljeni i radosno dočekani.

PRILOG MLADIH

Predvoditelj slavlja istaknuo je u propovjedi kako su dolasci vjernika iz Bačke predstavljali uvijek veliku radost i događaj za tamošnji puk, te kako je lijepo da i mladi žele nastaviti tu tradiciju. Osvrnuo se također i na riječi sv. Oca te na primjer jednog velikana čije je životno geslo bilo: "Uvijek malo bolji".

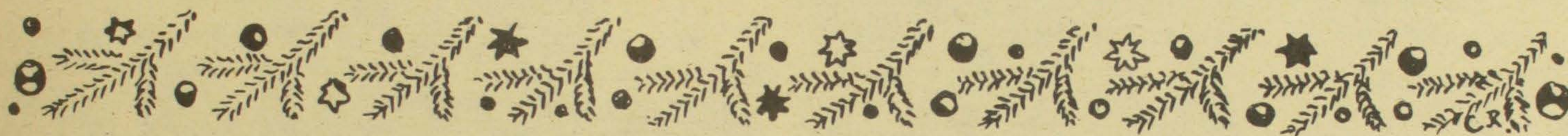
Pored aktivnog sudjelovanja u svetoj misi čitanjem i pjevanjem, znakovitost ovog dolaska bilo je i u tome što su mladi u crkvi stajali neposredno ispred lika gospe radosne Bačke.

U kratkoj pauzi koja je slijedila nakod sv. mise, okrijepili su se sendvičima i tek pristiglim subotičkim kolačima, a inače sunčano i ugodno vrijeme osvijetlila je i sitna kiša.

Zvonimir je neumorno svirao gitaru, a tiho staro gospino svetište prožimali su zvuci skladne pjesme. U atmosferi zajedništva i sabranosti izmolili su križni put. Tu pobožnost prikazali su za brojne osobne nakane, a zajednička nakana cijeloga hodočašća bila je: MIR U RODNOJ RAVNICI i sretan početak nove akademske godine!

Hod do Zlatar bistrice protekao je u razgovoru i opuštenosti. Radosni i zadovoljni nakon povratka vlakom u Zagreb, nastojali su i drugima koji ovog puta nisu išli prenijeti svoje lijepo iskustvo Kristove milosti i mira. Neka ovo bude poticaj svima da dogodine ponovo krenu stopama tolikih hodočasnika put Marije Bistrice.

LUCIJA

U Tavankutu obilježen velik blagdan bunjevačkih Hrvata - Materice

MAJKAMA U ČAST

Dan koji je započeo čestitkama majkama, a potom i svim drugim ženskim čeljadima u obitelji i susjedstvu, obilježen je u kalendaru velikim slovima kao treća nedjelja Došašća. Odvijek je ovaj dan među bunjevačkim Hrvatima posvećen danu majčinstva. Odvajkada majke, bake daruju u ovaj dan svoju djecu i unuke simboličnim darovima. Ovoj lijepoj tradiciji u Tavankutu je već niz godina pridodata još jedna. Vjeroučenici na taj dan pripremaju prigodan program s pjesmama i recitacijama. Iako je planirano da se i ove kao i prošle godine program za materice priredi u seoskom domu kulture, od toga se zbog nevolja s grijanjem moralo odustati, te je on prikazan u župnoj crkvi, tijekom svečane sv. mise.

U programu je sudjelovalo pedesetak djevojčica i dječaka, članova malog župskog zbora "Raspjevanje zvijezdice". Pod

ravnanjem s. Beate oni su izveli niz lijepih pjesama i uljepšali blagdansku atmosferu koja je vladala u prigodno urešenoj crkvi. Vjeroučenici su tijekom programa krasno izveli više recitacija, među kojima je posebno bila zapažena recitacija Snežane Mačković, koju je napisala ona sama posvetivši je svojoj majci. Program, u koji je uloženo puno energije, osobito od strane onih najmladih, zadovoljio je tavankutske vjernike svojom djetinjom jednostavnošću i iskrenošću, te predstavlja rezultat truda koji je svakako potrebno pohvaliti. Uostalom, djeca su oduvijek bila puna želje da nešto korisno naprave, i rado su prihvatila sugestije odraslih. Upravo je zato toliko zločinačka zloupotreba djece u političke svrhe i nasilje nad njihovim dušama nametnutim im niskim ciljevima. I upravo je zato tolike

hvale dostojno pozitivno usmjeravanje dječje energije, čije smo djelo mogli vidjeti i u opisanoj priredbi. To je ono čemu bi se i djeca i njihovi roditelji trebali radovati.

Petar Vuković

TATA

*Tata mene puno voli
on me čuva, on me pazi
često me u krilo metne
pa mi tepa, pa me mazi.*

*Tatina si golubica
nasmijanog vedrog lica,
tebe tata puno voli
i svud te nosi, s tobom se ponosi.*

Snežana Mačković, IV. a Tavankut

PJESME, PRIČE, BASNE, BAJKE

*Pjesme, priče, basne, bajke
one liče na naše majke.
Znaju biti nježne, mile
kao što su majke uvijek bile.*

*Uvijek bile i uvijek će biti
jer tu ljubav ne mogu skriti,
zato djeco kličimo u glas
živite majke i čuvajte nas.*

Snežana Mačković, IV.a Tavankut

PRIREDBA ZA MATERICE U ŽUPI SV. ROKA

Prikaz iz igrokaza "Manda i Krista"

U župi sv. Roka već je postala tradicija da se za "materice" održi priredba u kojoj djeca i mladi pjesmom i igrokazima slave Gospodina i ujedno čestitaju svojim roditeljima "materice" i "oce".

Sama priredba je počela sa pjesmama koje su pjevali naši najmladji i sa čestitkama i recitacijama koje su izveli mladi i djeca u bunjevačkim narodnim nošnjama.

Nakon toga su održana tri kratka humoristička igrokaza. Ovdje smo mogli vidjeti i od srca se nasmijati nezgodama i nesporazumima koji se dešavaju jednoj staroj ženi koja je otišla kod fotografa da se slika, zatim kako se ponekad teško sporazumjeti s kondukterima da ti čak i vlak pobjegne zbog njih, i što se sve događa u jednoj podavnicu u kojoj "Manda i Krista" treba da posluže raznorazne kupce.

Za kraj je bio prikazan jedan ozbiljan i izuzetno poučan igrokaz o sv. Barbari koja je umrla mučeničkom smrću, radi Isusa.

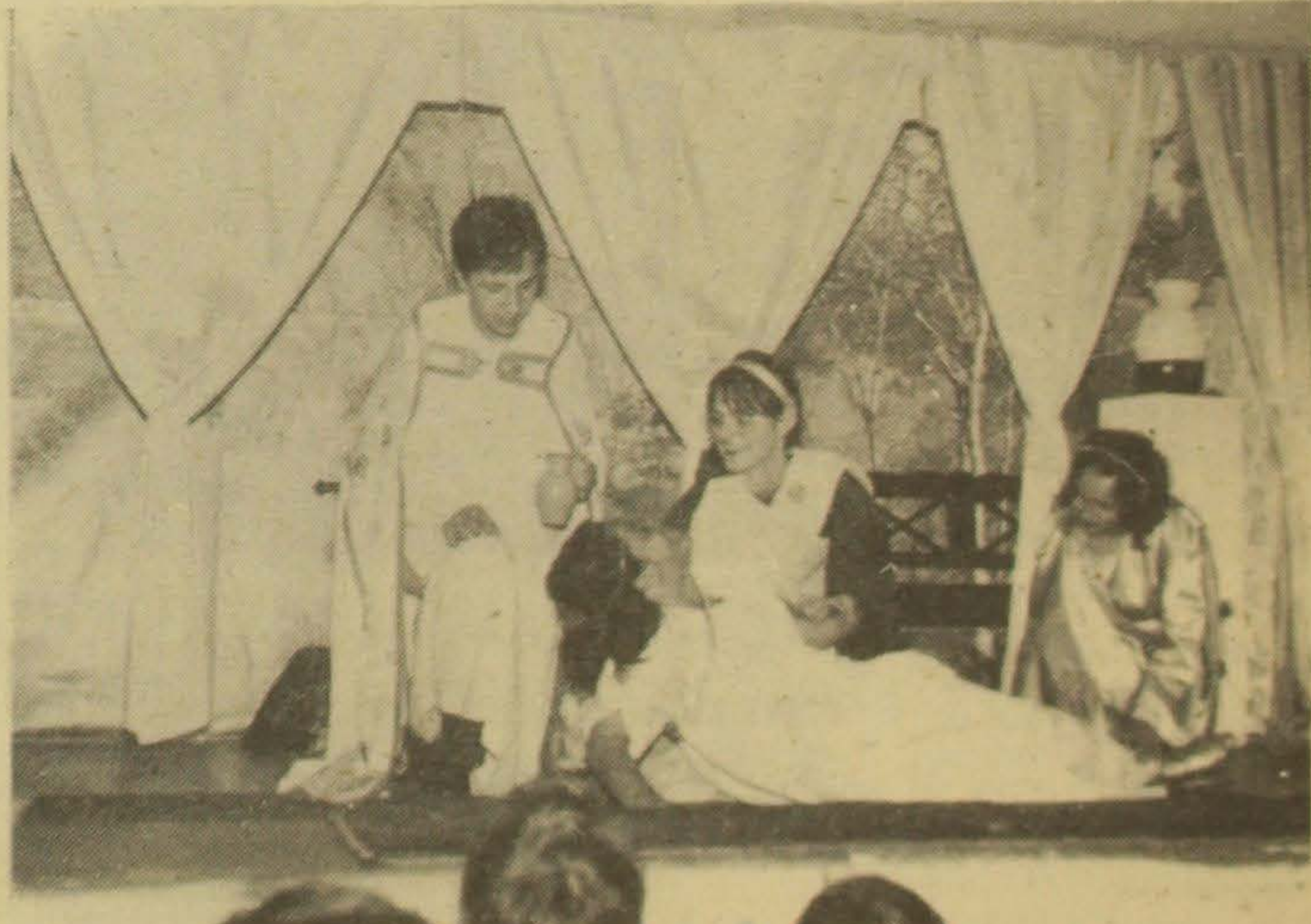
Časna sestra Silvana koja je glavni organizator ove priredbe izuzetno je dobro osmislila cijeli program i scenski ga uz pomoć Ervina i Katarine Čeliković fantastično uradila. Tako, zahvaljujući njoj i mladim glumcima koji su od sveg srca i krajnje profesionalno glumili svi mi prisutni im dugujemo jednu veliku zahvalnost za sav trud što su ga uložili u ovu priredbu.

Valja napomenuti i to da, nažalost, naša vjeronaučna dvorana više nije prikladna za ovakve priredbe, jer je pretijesna, pa su neki čak i ostali vani i nisu mogli uživati u njoj. Možda se dogodine nađe prikladnije rješenje.

B.B.

Izvodači programa "Sv. Barbara"

Prizor iz igrokaza "Sv. Barbara"

MADŽARSKE DRŽAVNE VLASTI VRATILE ZGRADU BUNJEVAČKE BAJSKE ČITAONICE

21. listopada 1993. godine održana je u zgradi Bunjevačke bajske čitaonice godišnja skupština rukovodstva iste Ustanove koja je prije pet i pol godina obnovila svoje djelovanje.

Sjednicu je vodio diplomirani ekonomist i duše cijele te akcije, Antun Mujić. Napravljen je pregled dosadašnjeg rada Čitaonice kroz proteklih pet godina postojanja. Moglo se sa zadovoljstvom konstatirati da je Čitaonica usprkos činjenici da nije imala ni kvadratnog metra vlastitog prostora veoma uspješno djelovala. Organizirala je pet velikih i vrlo uspješnih "Velikih prela" u Baji, na kojima je sudjelovalo čak pet-šest stotina sudionika uz sudjelovanje uglednih umjetnika i umjetničkih sastava iz Hrvatske i Vojvodine sa prisustvom visokih uglednika političkog života Hrvatske i Mađarske.

BAJSKI RAZGOVORI

U suradnji sa Institutom "Ivan Antunović" iz Subotice vrlo uspješno organizirane su četiri ugledne znanstvene manifestacije, koje smo nazvali "Bajski razgovori". Svake godine se održavaju uoči bajskog bunjevačkog proštenja (nedjelja poslije blagdana sv. Antuna Padovanskog) Na tim znanstvenim susretima tretira se kulturna, vjerska i politička situacija Hrvata sa obje strane

trianonske granice. To su najorganiziranije znanstvene manifestacije hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj.

Ti "Razgovori" bivaju sve konkretniji i sve više zasijecaju u život i polako prerastaju u kulturno susretnište ne samo bunjevačko-šokačkih Hrvata, nego svih hrvatskih nacionalnih manjina u susjednim zemljama (Mađarskoj, Austriji i Slovačkoj) kako je to ovogodišnji znanstveni skup jasno pokazao. To će svakako biti od velike koristi za sve te nacionalne manjine u svakom pogledu.

POURATAK BOSANSKIH FRANJEVACA

Svakako je najveća zasluga Bunjevačke bajske čitaonice i njezinih čelnika Antuna Mujića i dr. Ivana Vacića da su tako uporno nastojali da se bosanski franjevci vrata u Baju. Prema onom sloganu "Vi ste nas ovamo doveli, sada nas spasavajte!"

Koliko su "pragova obili", koliko ljudi posjetili, molili, pregovarali, pisali, da konačno 2. travnja ove godine dočekaju i dožive da im vodstvo bosanske franjevačke provincije pošalje vrlog misionara fra Ivicu Alilovića. Osigurali su mu boravište i nadbiskupovu velikodušnu dozvolu da bude dušobrižnik svih hrvatskih vjernika na teritoriju Kaločke nadbiskupije. Sada se brinu za njegovo uzdržavanje i pomažu mu u njegovom, svakim danom sve rasprostranjenijem, katehetskom i misionarskom radu.

Franjevački misionar polako ulazi kao kateheta u pojedine pučke škole u Santovu, Dušniku i Baćinu. U izgledu su mogućnosti u drugim mjestima u kojima još žive Hrvati. Zato se pred Čitaonicom nalazi novi veliki problem sa kojim su se pozabavili na ovoj skupštini, a to je:

DOVOĐENJE HRVATSKIH ČASNIH SESTARA

Bajski bunjevački Hrvati su svjesni da Crkva i njezine ustanove, mogu organizirano čuvati i šačuvati nacionalnu i vjersku samobitnost naroda.

Zato su stavili u svoj prioritetni zadatak da iz Domovine dovedu misionare i to one franjevce koji su ih u ove krajeve, barem jednu veću grupu, doveli. To dosadašnja praksa pokazuje posve ispravnim i uspješnim.

Budući da se misionarska djelatnost oca Ivice toliko razrasla, a Bosanska franjevačka provincija, zbog poznatih ratnih neprilika, nije u stanju dati još kojeg misionara, problem predstavlja katehizacija. To bi možda još uspješnije rješavale časne sestre, a onda istom upornošću poći tražiti katehistice. Bog će im u tome sigurno pomoći!

UREĐENJE ZGRADE I ORGANIZACIJA POSLA

Svakako najvažnija točka ove skupštine bila je vijest koju je saopćio predsjednik Čitaonice dr. Ivan Vacić, da je nakon pet i pol godina borbe i nastojanja Mađarska država odlučila da se zgrada

bivše Bunjevačke bajske čitaonice sa cijelim današnjim inventarom vrati ovoj Ustanovi 1. prosinca 1993. godine.

Suzama radosnicama i gromkim aplauzom bila je pozdravljena ova vijest. Zatim je dopredsjednik koji je ona ovom poslu imao lavovski udio, u kratkim crtama opisao mučan i dugi administrativni posao oko dobivanja ove zgrade. To će svakako trebati stručno obraditi i zapisati za povijest.

Zatim se prešlo na diskusiju o tome kako urediti zgradu, koja je danas samo ugostiteljski lokal.

Prihvaćeno je da se postojeća zgrada ne ruši, nego da se u dvorištu izgrade potrebne prostorije, a ugostiteljski lokal će dobiti izrazito hrvatska obilježja. Točito će se hrvatska vina, nudati hrvatski kulinarski specijaliteta, ali će se dio prostora urediti za klubske prostorije i čim prije otvoriti čitaonicu i klubske prostorije.

Kao prva javna manifestacija kluba Čitaonice odlučeno je da bude prezentacija Zbornika "Ivan Antunović" da se tako izrazi jedinstvo baštine biskupa Antunovića, koja se njeguje u Institutu

"Ivan Antunović" u Subotici sa onom u Bajskoj čitaonici. Čitaonica želi i dalje nastaviti gore iznesenu akciju.

Na prolazu, reklo bi se sasvim slučajno, taj dan u Baji našao se Lazar Ivan Krmpotić, predsjednik Instituta "Ivan Antunović" i veoma rado se odazvao pozivu da sudjeluje u tom povijesnom trenutku bajskih Bunjevaca.

U svom pozdravnom govoru podsjetio je skup da je temelje te zgrade u prije 82 godine položio biskup Lajčo Budanović, tada župnik u Baji. Nije slučajno da se danas, kada Bajci opet preuzimaju tu istu zgradu, našao jedan drugi svećenik iz subotice. Rekao je da to smatra posebnim blagoslovom biskupa Budanovića. Obećao je Čitaonici i dalje svesrdnu i najveću moguću podršku u daljnjem radu, zaželeivši ovoj hrvatskoj Ustanovi svaki Božji blagoslov u radu za dobro našeg naroda. Pozvao je prisutne da se molitvom zahvale Bogu za taj dar, a na Čitaonicu i njezino članstvo zazvao je Božji blagoslov.

Lazar Ivan Krmpotić

HRVATSKA MISA U DUŠNOKU

17. listopada 1993. godine ući će u povijest hrvatskog sela Dušnoka na domak Kaloče, u kojem i danas živi u velikom broju hrvatsko pučanstvo koje nazivaju i katoličkim Racima. Toga je dana prvi puta u povijesti održana Misa i to cijela na hrvatskom jeziku sa propovijedu koju je održao hrvatski misionar iz Baje, o. Ivica Alilović. I do sada je bio običaj da se prvom nedjeljom održi Misa za hrvatski živalj a ta se sastojala od moljenja krunice na hrvatskom jeziku, Mise i pjevanja hrvatskih pjesama pod Misom, dok su liturgijski tekstovi bili čitani na mađarskom jeziku, a prije II. Vatikanskog koncila na latinskom jeziku.

Ova Misa je bila najavljena od mjesnog župnika na molbu misionara, a odaziv je bio iznad svakog očekivanja. Oko 300 vjernika napunilo je crkveni prostor. Oduševljenju nije bilo kraja, a ono se manifestiralo glasnim plačem, ali i još glasnijom pjesmom.

Zanimljiva je konstatacija jednog sudionika, da već mnogi od tih ljudi više ne govore hrvatski, ali znaju moliti hrvatski. Uveden je i vjeronauk na hrvatskom jeziku u mjesnoj školi. No, i među tom djecom ima ih koja više ne govore svojim materinjskim jezikom, a roditelji im žele omogućiti vjeronauk na hrvatskom jeziku. To za oca misionara predstavlja i veliku radost, ali i veliku obavezu, jer će biti nemoguće fizički udovoljiti svim tim obavezama.

Stalno se otvaraju nova mjesta gdje žive Hrvati i žele imati bogoslužje i vjeronauk na materinjskom jeziku. Zato će Hrvatska katolička misija, još više domovinska Crkva morati pozabaviti se tim problemom te uz pomoć katehista-redovnica riješiti ovu duhovnu potrebu naših ljudi.

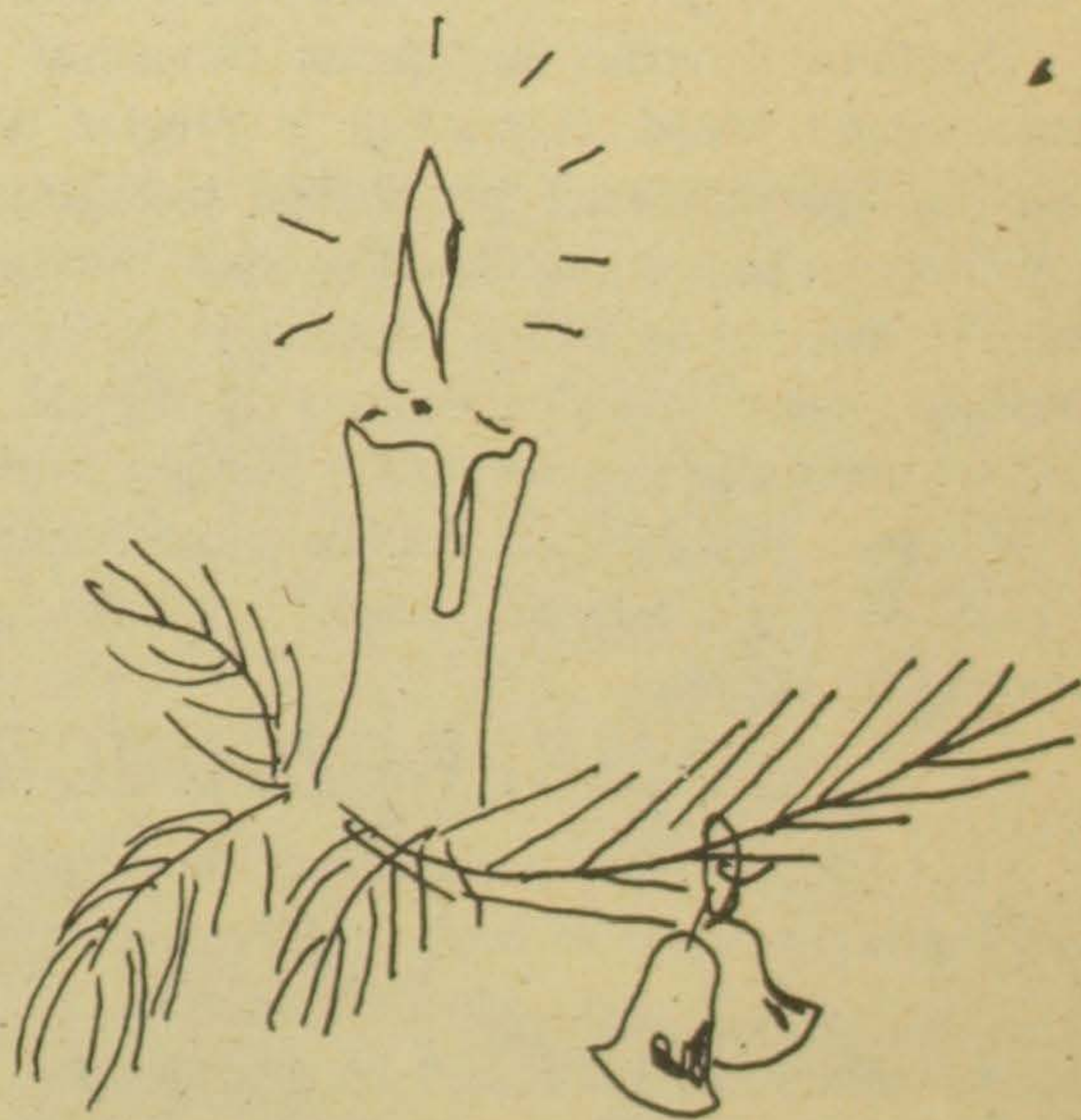
Z.K.

ANTUNOVIĆEV DAN U ALJMAŠU

13. studenog 1993. godine sa sv. Misom u 16 sati održanoj u župnoj crkvi Uzvišenja sv. Križa u Aljmašu (Bačalmašu), u rodnoj župi biskupa Ivana Antunovića, započela je ovogodišnja proslava Antunovićeva dana.

Misu je služio fra Ivica Alilović, hrvatski misionar u Baji, koji ima na brizi dušobrižničku službu za sve hrvatske vjernike u Kaločko-kečkemetskoj nadbiskupiji. Homiliju je trebao održati svećenik Lazar Ivan Krmpotić, koji je radi velike snježne mećave zakasnio na Misu i na ostali dio proslave Antunovićeva dana. Dr. Ante Sekulić, kao i mag. Lazar Ivan Krmpotić nisu mogli održati svoja predavanja o biskupu Ivanu Antunoviću u znanstvenom dijelu proslave, jer ih je spriječilo nevrijeme. No, zato je folkorni dio proslave bio na visini i svi su bili osobito veseli jer su to bila kulturna društva Hrvata iz Bajskog trokuta.

Z.K.

O KONCERTU I POVODOM NJEGA

- *Da li Subotičani znaju šta je dobar koncert?*
- *Objektivno, ako ih to interesira, imaju mogućnosti da steknu takvo znanje i iskustvo.*

Upravo u posljednja dva mjeseca bilo je baš dosta šanse da se nauživaju prijatnih zvukova i to u izvođenju ne stranaca, nego svojih sugrađana.

Katedralni zbor "Albe Vidaković", oproštajni koncert svih učenika tamburaša Laze Malagurskog, Subotička filharmonija, zbor "Pro musica" i kao posljednji u nizu koncert Subotičkog Tamburaškog orkestra". Koncert je održan 26.10.1993. u sklopu Subotičkih muzičkih svečanosti „SUMUS“, u preljepoj Velikoj vijećnici Gradske kuće, nama toliko prirasloj srcu, ali ne baš primjerenoj za koncerte sa toliko izvođača.

Ipak, to majstorima nije zasmetalo.

Silom svog zanata, pratio sam skoro sve koncerte Subotičkih tamburaša u posljednje dvije godine. Stoga mi je lako kazati: u ovom repertoaru, koji su svirali, za mene su dostigli savršenstvo. Siguran, jak i pun zvuk. Dobra usaglašenost svih dijelova orkestra (a međusobno udaljeni i 20 metara). Autoritarno vođenje šefa orkestra, koji često na sebe preuzima najdelikatnije solo dionice. Sigurna ruka i mastovitost dirigenta.

I najvažnije: svi su mladi. Neki duhom, a većina upravo godinama. Razmislite Subotični: koliko svjetskih kvalitetnih orkestara ima toliko mladih članova? Ni preijene pare ne dobijaju za ogroman rad!

Na programu su bile već klasične narodne, bunjevačke kompozicije: Malo bunjevačko kolo, Neven kolo..., zatim standard Subotičkih tamburaša: Perzijski marš, Romansa od Čajkovskog, Montijev Čardaš, Vranjanska rapsodija, Bolero i evergrin „Treći čovjek“. I kao pravo osvježanje divno, domaće lice nove vokalne solistice Nevene Vujkov Racić. Nadamo da će njena suradnja sa tamburašima biti trajna. Za ovaj prvi nastup su odabrali dva spleta narodnih kompozicija i nekoliko klasičnih muzičkih arija.

Iako je povod napisu koncert, moram se osvrnuti na samu instituciju "Subotički tamburaški orkestar". Da, baš institucija. Bez njih bi svi mi bili mnogo siromašniji. Zašto? Pa, tamburica nije i ne mora biti samo kafanski instrument, ili pratnja prelu i Dužijanci. Ona može biti i nosilac visoke kulture, vršiti misiju oplemenjivanja i seoske i građanske i svake izmučene duše. Da nam da nešto više od one, oko nas vladajuće, primitivne, novokomponirane muzike. Da nam tom starom, odomaćenom instrumentu pruži spoznaju najvrednije klasične, evropske muzike i tako nas vrati tamo gdje nam je mjesto, u srce Evrope.

A s druge strane u poemi, baladi, ličnom iskazu, Vranjanskoj rapsodiji, originalnom muzičkom tekstu, nastalom po motivima izvornog narodnog plesa, zar ne čujete, Subotičani, krik muke sviju nas?! Zar u udarcima bubnja i završnom krešednu ne osjećate svu bol, patnju i tragediju koja je zahvatila sve nas koji živimo u ovim krajevima svijeta?!

Tako što mogu izvesti samo takvi majstori kao što su svi članovi Institucije "Subotičkog tamburaškog orkestra".

Zato mislim da je koncert održan u utorak 26.10.1993. bio izvanredan i žalim samo što na bis nisu izveli još jednom cijeli repertoar.

KRONIČAR SLIKE

Katedralni zbor "Albe Vidaković" nastupio u Tavankutu

ČEKANJE DUGO PETNAEST GODINA

Nedjeljno poslijepodne tog 24. listopada 1993. godine bilo je za Tavankučane blagdan posebne vrste. Nakon 15 godina, članovi katedralnog zbora "Albe Vidaković" iz Subotice posjetili su ponovo ovo mjesto na domak biskupijskog sjedišta i priredili koncert vrijedan pažnje. Kao što je već mnogima poznato, ovaj zbor je primio ovogodišnju prvu "Antušovu nagradu" koju dodjeljuje Institut "Ivan Antunović" onima čija se djelatnost tijekom godine pokaže osobito korisnom za hrvatski narod i Crkvu u Bačkoj. Ovaj put dobitnik je jedanko vrijedno djelovao ne jednu, već 20. godina te je nagrada i više nego zaslužena.

Upravo je ona i pokrenula lanac događaja čija je zadnja karika bio sam koncert. Prvo je tavankutska mladež upoznata s djelovanjem zbora izrazila svoju želju da se on svojim programom predstavi i u Tavankutu. Zatim je, uz pomoć župnika Antuna Gabrića, ravnateljice tavankutskog crkvenog zbora s. Beate Zebić, te katehete mladih iz Tavankuta vlč. Andrije Anišića uspostavljen kontakt s katedralnim zborom. Uz njihov pristanak, susret je bio zakazan, a plakati s pozivima na kulturni događaj prve vrste polijepljene su po selu. Iako su postojale nevolje s prijevozom, zbor je, u umanjenom sastavu ipak sretno doputovao, i predstavio se

reprizom koncerta, koji je nekoliko dana ranije premijerno izveden u velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, u povodu obilježavanja 20 godina djelovanja zbora. Okupljeni, koji su iznad očekivanja ispunila župnu crkvu u Tavankutu, mogli su uživati u djelima Mozarta, Beethovena, Handela, Vidakovića, Asića, te brojnim drugim glazbenicima. Pretežno duhovne kompozicije izveo je ženski zbor mladih, te mješoviti zbor. Osobito su bila zapažena dva geregorijanska koral, te misa u E- molu Stanka Vasilja. Sam koncert završen je naravno toplim pljeskom, ali je neposredno prije toga zbor izveo kompoziciju "Subotica", koju je na riječi Jakova Kopilovića skladao Milan Asić, svojevrstu himnu našeg kraja. Prigodnim riječima, župnik je pozdravio sve članove zbora, te ravnateljicu s. Mirjam Pandžić osobno, zahvalio im se na lijepo upriličenom koncertu i pozvao ih na malu zakusku koja je već bila pripremljena u vjeronaučnoj dvorani.

Tako su gosti i domaćini razmijenili svoje dojmove i sklopili brojna nova poznanstva. Rastali su se uz želju da se sličan susret što skorije ponovi.

Petar Vuković

Ivo Prčić, mladi

NOVA KNJIGA: ZBORNİK "IVAN ANTUNOVIĆ" BROJ 2-3

Tri godine poslije prvoga broja Zbornika "Ivan Antunović" (Subotica, 1990.) pojavio se novi dvobroj, broj 2-3 Zbornika. Zbornik nosi godinu objavljivanja 1992, ali se pojavio rujna 1993. godine.

Zbronić objavljuje Institut "Ivan Antunović" u Subotici, a glavni i odgovorni urednik je Lazar Ivan Krmpotić.

Zbornik je treća publikacija koju objavljuje Institut "Ivan Antunović".

- "Bačko klasje" je vjersko-informativni list.

- "Subotička Danica" je kalendar, popularan narodni kalendar, sa dugom tradicijom od preko jednog stoljeća. (osnovan 1884.)

- Zbornik "Ivan Antunović" je (samo ime kaže) zbornik koji prezentira sva kretanja u kulturnoj, društvenoj, školskoj djelatnosti diljem našeg naroda bez obzira na nekakve međe, razdvojenosti, prekinute veze dugi niz godina.

Zbornik nam se tako predstavlja kao živa povijest naroda, svih ključnih zbivanja; povijest koja se piše da se pamti, da se zna danas i ne zaboravi sutra.

-.-

Prvi broj Zbornika je posvećen životu i djelu biskupa Ivana Antunovića, u povodu stote obljetnice njegove smrti u Kaloči 13. siječnja 1888. godine. Donosi predavanja sa simpozija o I. Antunoviću u Subotici.

U ovom broju Zbornika javlja se 28 autora sa svojim prilogima.

Upoznati smo sa prvim Bajskim razgovorima "Bunjevci danas", održanim 16. lipnja 1990. godine.

Objavljeno je dvanaest predavanja sa ovih razgovora, od uvodnog predavanja Antuna Mujića "Osamdeset godina Bajske bunjevačke čitaonice".

Vrijedi pomenuti pozdravni govor dr. Lászla Szölösiya, predstavnika Demokratske zajednice vojvodanskih Madara.

U posebnim predavanjima, osvjetljen je položaj Bunjevaca u društvenim promjenama, njihov kulturni položaj; govoreno je o pitanjima jezika, o školstvu. Govoreno o Katoličkoj crkvi i običajima Bunjevaca. Čulo se o nekim interpretacijama starijih književnih stvaralaca (Ante Evetović Miroljub, na primjer)

Uvodničar napominje: "Sva predavanja na prvim Bajskim razgovorima imaju dokumentiranu vrijednost i zato nisu zastarjela bez obzira što se tek sada objavljuju."

Objavljena predavanja potvrđuju ove napisane riječi!

Drugi Bajski razgovori "Bunjevci danas" su održani 15. lipnja (na dan sv. Antuna) 1991. godine.

Zbornik donosi četiri predavanja.

- Antun Mujić: Drugi Bajski razgovori;

- Lazar Ivan Krmpotić: Institut "Ivan Antunović" u 1990. godini i zadaci u 1991. godini;

- Janja Hrovat: Manjinska politika vlade Republike Mađarske;

- Bela Tonković: DSHV - jedna godina postojanja.

Spominjem dva vrijedna priloga:

- Ivanka Skenderović: Bački Hrvati Bunjevci u popisima stanovništva (jučer, danas, sutra).

Predavanje je održano na prvom "Razgovoru" Instituta "Ivan Antunović", održanom 13. siječnja 1991. godine u sjemeništu "Paulinum".

- fra Andrija Zirdum je priložio svoje predavanje: Bosanski franjevci i seobe Hrvata u Podunavlje tijekom 16. i 17. stoljeća.

-.-

O našim književnicima objavljeno je nekoliko priloga. Poslije predavanja održanog na Bajskim razgovorima, spominjemo se jubileja književnika.

- Lazar Merković: Balint Vujkov (život i rad). Objavljeno u povodu 80. godišnjice rođenja i 5. godišnjice smrti.

- Bela Gabrić: Pjesnik Jakov Kopilović. Objavljeno u povodu 75. godišnjice rođenja.

- Bela Gabrić: Ante Sekulić, pjesnik i znanstvenik. Objavljeno u povodu 70. godišnjice rođenja.

- Ivo Prčić, mladi: Otkriće jedne lirske duše, stvaralaštvo sestre M. Fides Vidaković. Objavljeno u povodu 70. godišnjice rođenja.

Posebno ističem članak Bele Gabrića: "Sonetni vijenac u hrvatskoj književnosti u Bačkoj".

Bela Gabrić s ljubavlju napominje (i to s pravom!) da je u bačkoj hrvatskoj književnosti napisano osam sonetnih vijenaca.

Ante Jakšić je napisao čak pet sonetnih vijenaca (U Zborniku su objavljena tri.)

Stipan Vojnić je napisao dva, Mirko Kujundžić jedan. Zbornik nam predstavlja čak pet sonetnih vijenaca. Čak pet!

-.-

Značajan prilog ovoga dvobroja Zbornika je ŽIVOTOPIS IVANA ANTUNOVIĆA, koji je napisao Ivan Evetović, svećenik. Objavljen je davno (skoro prije jednog stoljeća!) 1899. godine u Zagrebu (Grada za povijest književnosti hrvatske, knjiga 2, str. 234-244) (To je prvi životopis Ivana Antunovića.)

Uredništvo objavljuje i "Dokumente Ivana Antunovića". To je desetak sakupljenih i objavljenih rjedih i manje poznatih, ali vrijednih dokumenata, koji nam daju sliku toga vremena.

Dragocjen prinos!

S objavljivanjem ovih dokumenata upotpunjen je krug priloga za Zbornik broj 2-3

-.-

Svi prilozi od prve stranice do zadnje (263.) stranice u nekakvom osmišljenom tkanju zorno tkaju živu povijest prošlih i sadašnjih dana. Povijest pisanu da traje, da se zna i ne zaboravlja.

Svi objavljeni prilozi su lirski začinjani pjesničkim ostvarenjima pjesnika - jubilaraca (ako ih tako možemo nazvati): Jakov Kopilović, Ante Sekulić, sestra Fides Vidaković, Tona Kujundžić (koja je 1994. godine "jubilarac"). Navodim Antu Evetovića Miroljuba, pa mlade Stipana Vojnića i Mirka Kujundžića. (Pisce sonetnih vijenaca sam već spominjao.)

-.-

U predgovoru Zbornika predsjednik Instituta "Ivan Antunović" piše: "Želja nam je i nakana da svaki redak ovoga Zbornika posluži toj svrsi."

Neka tako bude!

Ali.

U obavijesti "Bačkog klasja" o izlasku iz tiska Zbornika "Ivan Antunović" navodi se i slijedeća rečenica: "Zato ga toplo preporučujemo našim čitateljima. (...) Sumljam da će po onoj cijeni Zbornik poslužiti svrsi kojoj je namijenjen. A najskuplja je neprodana knjiga, knjiga zaboravljena na prašnjavim policama."

-.-

Završimo molitvom na čast sv. Ćirila i Methodija. Molitvu je objavio Ivan Antunović u svom molitveniku "Čovik s Bogom u svojih molba i prošnja".

Molitvu sada objavljuje Zbornik.

O, Isuse, Tvoja je volja bila, a naša radost, Tebe u slavenskom jeziku hvaliti. Pred Tebe, o milosrdni spasitelju, skrušenim srcem stupamo moleći da se velikim milosrdem svojim smiluješ slavenskome narodu... (odlomci, citati iz Zbornika) (str. 263)

"SUBOTIČKA BIBLIOGRAFIJA"

• (1870 - 1918.)

U jesen 1993. god objavljena je "Subotička bibliografija" (svezak II.). Izdavači su NIŠP "Forum" Novi Sad, Gradska biblioteka i Društvena organizacija "Monografija" u Subotici.

Ova sveska "Subotičke bibliografije" obuhvaća knjige, brošure, letke, muzička djela, časopise i novine koje su objavljene su Subotici od 1870. do 1918. god. bez obzira na jezik i pismo.

Obuhvaćene su i publikacije koje su Subotičani objavili u drugom gradu i publikacije koje su vezane za ovaj grad, a objavljene su negdje na drugom mjestu.

Bibliografska grada je razvrstana u četiri skupine: prvu skupinu čine knjige, brošure, leci i muzička djela. U drugoj grupi su školski izvještaji, treća grupa su kalendari, a četvrtu grupu čine novine tj. listovi.

U bibliografskom opisu prepisano je prema izvorniku na naslovnoj strani publikacije.

Predgovor knjizi je napisao prof. Sentedjerdji Ištvan i prikazao je povijest štamparstva u Subotici od smrti prvog štampara Karla Bitermanna u Subotici 1869. god. do kraja prvog svjetskog rata 1918. god.

To znači da II. svezak "Subotičke bibliografije" obuhvaća period od 1870. god. do dolaska srpske vojske u Suboticu 13. studenog 1918. god.

Osim svih bibliografskih podatak u ovoj knjizi se nalazi registar imena, registar naslova, registar subotičkih štamparija u to vrijeme, kronologija rada subotičkih štamparija, regostar ostalih štamparija, spisak subotičkih listova po godinama izlaženja. Iz toga vidimo da je svake godine toga perioda izlazilo više novina u Subotici, na pr. 1896. i 1906. izlazilo je 15 listova.

Za nas je zanimljiva bibliografija kalendara "Subotička Danica" (1884 - 1914. god.) (131-149. str.) i pregled izdanja lista "Neven" (1884 - 1914. god.) čiji je osnivač i prvi urednik bio Mijo Mandić (159 - 160. str.)

Ovu "Subotičku bibliografiju" (1870 - 1918.) izradili su prof. Ištvan Sentedjerdji i Eva Bažant u Naučnom idelenju Gradske biblioteke u Subotici.

Objavljivanje ove knjige je veoma korisno, jer daje pomoć i osnovu za dalje proučavanje kulturne povijesti u Subotici. Zato izdavači ove bibliografije zaslužuju veliko priznanje zajedno sa autorima koji su uložili mnogo truda u izradi ove vrijedne knjige.

Bela Gabrić

HRVATI U JUŽNOJ MAĐARSKOJ, PROŠLOST I SADAŠNJE PERSPEKTIVE

Imamo pred sobom veoma vrijedan mozaik koji si je postavio zadatak da nam prikaže noviju povijest ili bolje tijek zbivanja s obzirom na sudbinu bunjevačkih i šokačkih Hrvata u južnoj Mađarskoj, u županijama Bačkoj i Baranjskoj. Riječ je o knjizi profesora Jurja Lončarevića: "Hrvati u Mađarskoj i trijanonski ugovor" u izdanju "Školskih novina", Zagreb 1993.

Autor je darivao našu hrvatsku kulturnu javnost već dvjema knjigama na ovu temu. Prva je "Šokački i bunjevački književni portreti" (Zagreb, 1969), a druga je: "Hrvati u Srijemu", izdana u Zagrebu 1990. godine.

K tome treba dodati cijeli niz članaka objavljenih u vjerskoj i književnoj publicistici na ovu temu. Tako da ova knjiga predstavlja stanovito zaokruženje njegovog intelektualnog interesa na ovoj tematici. Ona je velik doprinos na objedinjavanju povijesnih zbivanja među Hrvatima sa sjeverne i južne strane trijanonske granice, povučene između Mađarske i zemlje južnih Slavena, koja je tijekom vremena mijenjala svoje ime, nastajala i nestajala s pozornice povijesti tijekom ovih sedamdesetak novina.

Veoma su dragocjeni podaci o samom tijeku pregovora kojima je zaključen trijanonski ugovor, po kojem je taj hrvatski etnikum bio presječen. To je dakako imalo veoma značajne posljedice za njegov daljnji opstanak i razvitak, kako sa sjeverne tako i s južne strane spomenute granice. Mnogi detalji sada su otvoreno izneseni pred našu kulturnu javnost i o samom tijeku tih pregovora, što je kasnije imalo veliki utjecaj na razvoj tijeka zbivanja, osobito u dijelovima koji su ostali na mađarskom teritoriju.

Posebno je vrijedno uočiti kako duboko korijenje imaju one teorije, koje hrvatskom življu u tim prostorima niječu njihovu pripadnost hrvatskom narodu, nazivajući ih svim mogućim imenima samo da ne moraju priznati da su Hrvati. Zato ih daleko radije nazivaju Bunjevcima (ovoj grani su spremni dati identitet nekog posebnog naroda), Šokcima, Dalmatincima, Bošnjacima, Ilirima, dapače i katoličkim Racima. Dakle, uistinu "ništa nova pod suncem". Danas kad doživljavamo reprize tih teorija samo s tom

razlikom da se ove pokušavaju svim raspoloživim sredstvima nametnuti ne samo svjetskoj javnosti, nego i samim članovima te narodne skupine, odnosno skupina. Da to nije neko proceduralno teoretsko pitanje, svjedoči upornost onih koji ovu teoriju nameću, nego još više bolne posljedice o kojima s toliko podataka govori ova knjiga na području kulturnog identiteta i razvoj dotične narodne manjine. Jer, ako ne znaš kojoj to narodnosti pripadaš, kojim jezikom govoriš, koja je tvoja kulturna baština, tako postaješ duhovnim beskućnikom koji je svugdje ili bolje nigdje nije kod kuće, a takvi su žrtve asimilacije.

Da je to stvarnost očituju podaci izneseni u ovoj knjizi. Dakle, to nije samo registriranje nečega što je bilo, nego je to gorka pouka za sadašnjost i nažalost ne samo na ovim prostorima, nego i šire.

Povijesna istraživanja su samo temelj za ono što autor zapravo želi postići ovom svojom knjigom: poslužiti svom narodu ili kako bi to rekao svećenik Pajo Kujundžić "Podvoriti svoj narod". Zato u ovoj studiji vidno mjesto imaju kulturni radnici naših ranijih pokoljenja, sve tamo od bosanskih franjevaca, budimskog kruga, pa preko biskupa Ivana Antunovića i nekoliko generacija njegovih učenika, sve do onih pregalaca koji su nakon povlačenja trijanonske granice ostali sa našim življem u Bajskom trokutu i mađarskom dijelu Baranje, da se svojim radom opru nasilnom procesu asimilacije. To su dva stupa: svećenik Ivan Petreš i kulturni radnik Antun Karagić, koji su napeli sve svoje intelektualne sile i svo svoje rodoljublje da se na jedini mogući način pokušaju sačuvati nacionalni identitet hrvatskog življa u tim prostorima.

Pisali su kazališne komade (a Karagić ih je i izvodio) i tako su čuvali nacionalnu svijest, njegovanjem hrvatske riječi i čuvanjem običaja folkloru.

Koliki i kakvi su to bili naponi, to se istom sada iz udaljenosti od gotovo pola stoljeća, kada se jasno vide plodovi tog odnarođenja. Kolika je bila njihova vjera i njihovo rodoljublje to su posvjedočili njihovi životi, velike patnje, a u slučaju Antuna Karagića teški progoni, saslušavanja, zatvori, konfiskacija imovine.

Sve je to doprinijelo da je taj naš velikan preminuo već u svojoj 53-oj godini života.

Zato ova knjiga nije samo: "Pisanom rječju ostavljen trajan spomenik" kako to kaže pisac (str. 110), nego izraz zahvalnosti na njegovom radu, ali još više na njihovim žrtvama.

Ova knjiga je istovremeno veliko svjetlo i nada novim pokoljenjima koji u posve novim izmijenjenim uvjetima počinju djelovati na očuvanju nacionalnog identiteta. Proces asimilacije je učinio svoje za 50 godina komunističkog totalitarizma, koji je neprestano isticao kako su "manjinska pitanja idealno riješena na obostrano zadovoljstvo". To se isticalo i na mahove se činilo da je iluzorno bilo što poduzimati da se hrvatska svijest u tom našem življu opet probudi i zaživi u novonastaloj situaciji pobjedom demokracije na tim prostorima (tamo gdje se uistinu ostvarila).

Situacija se bitno promijenila. Demokracija zahtijeva poštivanje osnovnih ljudskih prava, među njima je svakako i pravo na nacionalno izjašnjavanje, pravo na uporabu svoga jezika i uživanja plodova vlastite kulture. Danas su Hrvati narod koji ima svoju matičnu domovinu, koja će pravno stajati iza svojih manjina na bilo kojim prostorima oni živjeli i radili, uvjetujući na osnovi reciprociteta prava manjina na svom teritoriju. Zato ova knjiga poručuje, ako su Petreš, Karagić i toliki drugi imali hrabrosti izdržavati u tom poslu u bezizlaznim vremenima, koliko više hrabrosti trebaju danas imati svi oni pregaoci na polju vjere, kulture, pa i politike, kojih danas ima Bajska-bačka i Baranjska županija, ali i cijela Mađarska. To je poruka i izazov ove knjige kako bi jedna druga knjiga opisala naša nastojanja, neka bi Bog dao, da budu pozitivna.

Lazar Ivan Krmpotić

Ivo Prčić, mlađi

PETNAEST GODINA "BAČKOG KLASJA"

Prije punih petnaest godina, 5. studenog 1978. godine pojavio se novi vjersko - informativni list "Bačko klasje". List izdaje Bački dekanatski ured, Bačka Palanka, a glavni odgovorni urednik je mr. Lazar Ivan Krmpotić.

Tako novoizšli list postaje vršnjak novoizabranog pape Ivana Pavla II. Ivan Pavao II. vodi Crkvu od 16. listopada 1978. g.

Slučajnost, ili draga podudarnost.

"Bačko klasje" ubrzo zauzima svoje mjesto među mnogim katoličkim novinama i časopisima.

Vrijedan i zapažen uspjeh je svakako što ovaj list izlazi u kontinuitetu već petnaest godina.

Zadnji broj "Bačkog klasja", broj 4-5, nosi oznaku godišta XXIII (a ne kako je već u zadnja dva broja objavljeno: godišta XXXIII. Daj Bože da dočekamo i to!).

Naime, "Bačkom klasju" je prethodio župski list "Horizonti", koji je izlazio od 1970. godine, osam godina prije nego što se pojavilo "Bačko klasje". Osam godina "Horizonti" i petnaest godina "Bačkog klasja" iznosi 23. Dakle: Godišta XXIII.

Za ovih petnaest godina "Bačko klasje" prati, može se reći, iz dana u dan vjersko-narodni život Subotičke biskupije, zbivanja u župama, proslave vjerskih i narodnih blagdana, kulturne priredbe i manifestacije. Ništa nije ostalo nezabilježeno. Potrebno je znati radi povijesti i budućnosti.

Bilježim samo neke naslove iz davnih prvih brojeva "Bačkog klasja". Već prvi napis je vrijedan pažnje: "Novi dar duha Crkvi papa Ivan Pavao II". Od toga prvog broja do danas, iz broja u broj izlazi rubrika "S papom Ivanom Pavlom II".

List se svojim napisima odužio pokojnim papama Pavlu VI. i Ivanu Pavlu I.

Čitam naslov jednog članka: "Deset godina samostalna Subotička biskupija".

Na stranicama lista zabilježen je spomen na velikane naše prošlosti, crkvenog i narodnog života: Blaško Rajić, biskupi Lajčo Budanović i Matiša Zvekanović; poznati pjesnik Miroljub, Ante Evetović, rano preminuli, a pomalo i zaboravljeni Stipe Bešlin.

Pomenut je Ive Prčić, vrijedan djelatnik u kulturi, u sakupljanju narodnog blaga, narodnog stvaralaštva. Redaju se imena Ivana Kujundžića, svećenika, župnika, kulturnog radnika, bibliografa.

Zabilježen je i jubilej, ali i smrt pjesnika Ante Jakšića. Dalje, smrt svećenika, profesora Albe Šokčića; smrt Ilije Džinića. (Znam ga po pričama iz starih "Danica"; "U kolarnici".)

Pisano je o djelu Milana Asića.

Ne mogu da ne pomenem: zabilježena je i smrt Amalije Kulešević, profesorice (s ponosom ističem: i moje profesorice).

Tko nije poznavao časnu starinu, vrlog oca Radoslava Kujundžića? Zabilježeni su njegovi jubileji, ali i smrt.

Nasumice sam spomenuo samo neka imena. Mogao bih nastaviti... ali, to prelazi okvire ovog napisa.

Objavljivane su reportaže o našim selima, našim župama, poznatijim župljanima.

S radošću spominjem jubileje "Paulinuma", "Jozefinuma", izgradnju crkve u Aleksandrovu.

List prati nastupe i uspjehe Katedralnog zbora "Albe Vidaković", kojega tako uspjehom, požrtvovano, nesebično, s ljubavlju vodi časna sestra Mirjam Pandžić.

Jednom rječju: objavljuje vijesti o zbivanjima diljem Biskupije. Da ostane zabilježeno!

U okviru događanja u Biskupiji s osobitim zadovoljstvom bilježim i spominjanje aktivnosti čč. ss. od "Naše Gospe".

Izuzetne stranice u 'Bačkom klasju' popunjava 'Prilog mladih'.

'Bačko klasje' objavljuje prigodne priče i pjesme. Sve to čini list toplijim, prihvatljivijim, bližim.

Sa zadovoljstvom bilježim "Kokićeve dane", održane davno, prije trinaest godina (1980.g.).

Razvijajući koncepciju "Kokićevih dana" iznikli su "Dani kruha i riječi". Ovi dani su najznačajnija prezentacija i manifestacija kulturnih zbivanja i dostignuća na bačkim ravnicama.

Za ovo jedno i pol desetljeće prikazano je djelovanje mnogih nezaboravnih naših velikana. No, nije vrijeme da ih sada pojedinačno navodim. (Ovo je samo jedan napis, osvrt.)

Sve ove vjersko - narodne manifestacije nekako prirodno se objedinjuju oko "Dužijance", tog centralnog blagdana rada i truda, kada se svodi strepnja i radost jednogodišnjeg znoja i žuljeva vrijednih ratara, salašara i salašarki. Dan kada se zahvaljuje Bogu i traži blagoslov za urod, za zemlju, za budućnost, za obitelj.

"Bačko klasje" u svom djelovanju objavljuje i Književni prilog. Do sada je objavljeno osam takvih književnih priloga. Na taj način se formira neka mini-biblioteka, mini zbirčica poezije.

Hoće li prerasti u veću cjelinu, veći zbornik?

Listam najnoviji broj "Bačkog klasja" (broj 4-5 od srpnja, kolovoza, rujna 1993. godine).

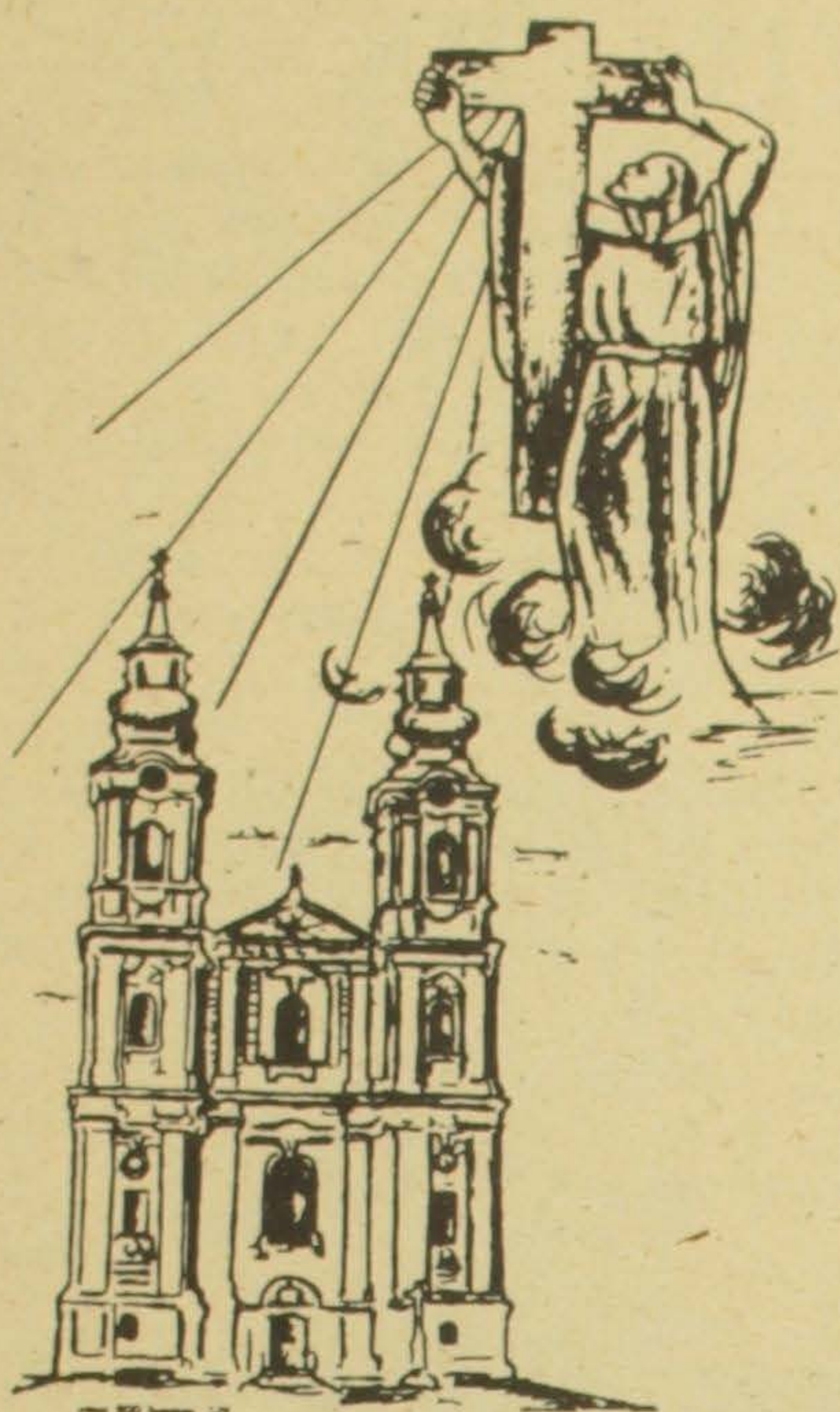
Ispisujem samo stalne rubrike:

Uvodnik, Meditacija, S papom Ivanom Pavlom II., Dokumenti Crkve, Stranica oca Gerarda, Akcija za život, Obiteljska stranica, Jubileji, Pet stoljeća crkve u Somboru, Koncerti, Dužijanica, Prilog mladih, Povijesni kutak, Iz "Bajskog trokuta", Vijesti - širom ravne Bačke, Naši pokojnici.

Vidimo: iste rubrike koje se objavljuju u prvom broju, u prvim brojevima i teku već petnaest godina. Neosporan uspjeh!

Dokaz da su te rubrike aktualne, žive, potrebne i danas. Dobro izabrane i prije petnaest godina.

Na kraju ostaje da se obratimo našem zaštitniku ocu Tomi-Gerardu Stantiću, ocu "Grgi" (kako su ga od milja zvali) da kao sin ovih ravnica moli za svoj narod, za polja, za blagoslov.

BLIŽA PRIJAVA ZA ODRŽAVANJE BISKUPIJSKE SINODE

Svojim dekretom br. 1376/93. subotički biskup mons. Ivan P. odredio je da zazivom Duha Svetoga na prvu nedjelju Došašća započne bliža prijava za održavanje sinode Subotičke biskupije.

Posljednja sinoda Subotičke biskupije održana je između dva rata u vrijeme biskupa Lajče Budanovića. Rezultati te Sinode sabrani su u knjigu, tzv. "Codex Bachiensis".

Na toj Sinodi svećenici i laci trebali bi kroz molitvu i razgovore pronaći puteve za ostvarivanje duhovnog napretka naše biskupije.

Neka Gospodin svima koji će sudjelovati u pripravi i radu ove Sinode udijeli svoje svjetlo kako bi svoj posao obavili Bogu na slavu i na korist i radost svima u ovoj biskupiji.

A.

900. OBLJETNICA KANJIŽE

U nedjelju 17. listopada 1993. godine u Kanjiži je svečanom Euharistijom proslavljena značajna obljetnica: 900 godina Kanjiže, tog pitomog gradića na desnoj obali Tise.

Euharistijsko slavlje je u odsutnosti subotičkog biskupa predvodio zrenjaninski biskup mons. Huzsvár László uz koncelebraciju svih svećenika koji su službovali u Kanjiži.

Za proslavu ovog jubileja vjernici Kanjiže pripremili su se duhovnom obnovom kroz pučke Misije koje su predvodili vlč. Bogdán József i isusovac Sóti János.

Poslije podne svećenici i vjernici sudjelovali su u Večernjoj službi Božjoj u pravoslavnoj crkvi.

Poželimo Kanjiži svaki napredak, a osobito duhovni, u slijedećem stoljeću kojim će zaokružiti jedan milenij svog postojanja.

OSNOVAN TEOLOŠKO-KATEHETSKI INSTITUT SUBOTIČKE BISKUPIJE

U nadi da će uskoro i kod nas vjeronauk "ući" u škole - za što će trebati mnogo kateheta i katehista - na svetkovinu Krista Kralja subotički biskup mons. Ivan Péntzes izdao je Dekret o uspostavi Teološko-katehetskog Instituta Subotičke biskupije. U tom Dekretu između ostalog stoji:

"Slušajući božanskog Utemeljitelja Crkve, koju je poslao po svem svijetu navješćivati Radosnu vijest spasenja, u duhu nauke II. Vatikanskog sabora, koji nas je obavezao da čitamo znakove vremena i vodeći brigu za narod Božji, koji je povjeren našoj pastirskoj brizi; na slavu Božju i korist vjernicima Suobitčke biskupije, ovim dekretom osnivam Teološko-katehetski Institut Subotičke biskupije.

Institut je teološko-katehetska znanstvena ustanova koja ima svrhu teološko, znanstveno i pastoralno osposobiti Kristove vjernike na službu naučavanja i predavanja vjere kao i sve ostale službe u Crkvi za koje je potrebna viša teološko-katehetska sprema.

Redoviti studij trajat će četiri godine (8 semestara). Institut se ravna vlastitim Statutom i Poslovníkom i ustanova je Subotičke biskupije...

Imajući u vidu potrebe naše Crkve, dobro povjerenoga Naroda (u skladu s Crkvenim propisima) ovu Ustanovu preporučam osobitom blagoslovu Isusa Krista, Kralju svega stvorenoga i zaštiti Blažene Djevice Marije, Prijestolju mudrosti, kao i zagovoru sv. Pavla zaštitnika naše Biskupije i Apostola naroda."

Poželimo novoosnovanom Institutu što skoriji i uspješan početak rada, te puno dobrih studenata - budućih kateheta i katehista.

SUBOTIČKI BISKUP U SPLITU

Subotički biskup mons. Ivan Péntzes sudjelovao je kao gost na jesenjem zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije održane u Splitu od 13 do 15. listopada 1993. godine. Na ovom zasjedanju su kao gosti sudjelovali i biskupi iz BiH.

U nedjelju 17. listopada 1993. godine bilo je biskupsko posvećenje novog pomoćnog biskupa Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Marina Barišića na kojem su također prisustvovali i subotički biskup I. Péntzes sa svojim tajnikom vlč. A. Anišić.

Mons. Marin Barišić imenovan je pomoćnim biskupom umjesto pokojnog mons. Petra Šolića koji je tragično izgubio život u saobraćajnoj nezgodi.

A.

150. OBLJETNICA POSVETE CRKVE

Na sam dan proslave ove svečanosti došao je i subotički biskup msgr. Ivan Pénzes, koji je uz sudjelovanje svećenika Bačkog i Somborskog dekanata predvodio Euharistijsko slavlje i uputio svoju riječ. Na početku svete Mise biskupa su pozdravili Mario Bošnjak (u ime vjeroučenika), Elizabeta Balog (u ime bračnih parova) te Bela Ihas (u ime mladeži).

Svojom prisutnošću ovo je slavlje uzveličao i otac Milivoj Šemić, pravoslavni svećenik iz Vajske, kojega su na kraju slavlja posebno pozdravili mjesni župnik vlč. Josip Kujundžić i biskup msgr. Ivan Pénzes.

Moramo istaknuti i organizaciju, koja je predvođena župnikom Josipom i Pastoralnim vijećem župe uspjela u ova teška vremena sve organizirati i u miru izvesti. Posebno želimo zahvaliti i grupi mladih iz Subotice koji su uz tambure uzveličali misno slavlje i lijepi ugođaj poslije mise.

Vjernicima župe svetoga Jurja želimo još dugo, dugo vremena da crpe Božju snagu i blagoslov susrećući se s Bogom i braćom ljudima u ovom Božjem domu.

Stipan Bošnjak

Vjernici župe svetoga Jurja u Vajskoj 3. listopada ove godine su proslavili 150. obljetnicu gradnje i posvete svoje župne crkve. U ovoj proslavi su sudjelovali i vjernici iz Bodjana te gosti iz Subotice.

Za tu zgradu su se pripremali tijekom godine, a posebno zadnja tri dana, kada su se pod vodstvom vlč. Andrije KOPILOVIĆA, biskupijskog vikara za pastoral duhovno obnovili. Vlč. Kopilović je u trodnevnicu posebno imao susrete s djecom, mladeži, bračnim parovima te ostalim vjernicima župe, govoreći im o zajedništvu i ljubavi u okviru župske obitelji.

Današnja župna crkva svetog Jurja u Vajskoj građena je u vremenu od 1840. do 1843, kada je i blagoslovljena te dana vjernicima na uporabu. Kamen temeljac je postavljen 1840. godine. Gradnja je tekla veoma brzo, uz intenzivnu pomoć mjesnih vjernika i donatora Muricija Groman. Već slijedeće 1841. godine na blagdan Bezgrešnog Začeca blagoslovljeno je svetište, da bi crkva potpuno bila izgrađena i blagoslovljena dvije godine kasnije tj. 1843.

Sonta

Mladi i djeca u šokačkoj narodnoj nošnji

NEDJELJA ZAHVALNOSTI

U nedjelju 26. rujna bio je veliki dan u župskoj zajednici vjernika u Sonti. Naime, toga dana se deseti put slavila Nedjelja zahvalnosti za ubrane plodove i Božji blagoslov što nam pruža Bog

i rad marljivih ljudi. Ovaj mali jubilej bio je znatno svečaniji od prijašnjih proslava. Po prvi put se ta proslava objedinila na razini proslave u crkvi i društvene proslave u selu. Gostovali su mladi iz Subotice (Bunjevačko kolo), iz Svetozara Miletića, Sombora i okolnih mjesta. Bili su predstavnici općine i mjesnih društvenih organizacija. Crkva je bila premala da primi sve ono mnoštvo koje je toga dana htjelo doći zahvaliti Bogu za ubrane plodove.

Crkva je bila nakićena plodovima ovogodišnje žetve, berbe i svih onih darova kojima je Bog obasuo sončanske njive. Sve je to bilo složeno u obliku velikoga srca oko oltara od ogromne bundeve do sitnoga grožda. No daleko ljepši vijenac oko oltara bio je stotine djece i mladih u živopisnim šokačkim nošnjama, koji su bili živa slika onog ašto Crkva jest: zajednica Božjega naroda koja moli i slavi. Po lokalnom običaju u svečanoj povorci od Doma do crkve je došao knez i knjeđinja, uz pratnju mladih iz Sonta, a i gostiju koji su pozvani na proslavu. Svetu misu je predvodio preč. Andrija Kopilović, biskupski vikar za pastoral i svečano uveo mlade u crkvu. Nakon blagoslova novih plodova započela je raspjevana

Euharistija. Propovijed je bila oduševljena i vrlo ozbiljna. Naime, propovjednik je istakao činjenicu da u ovim vremenima, kada smo sve više suočeni da je zatajio "faktor čovjek" i "faktor društvo", čovjek-seljak pozvan da otvori novu stranicu svoje povijesti, a ta stranica je ona kojom Bog tješi po proroku Joelu svoj narod i obećava svoju zaštitu i blagoslov onima koji se posve na njega oslone. Propovijed je bila poziv na otvaranje nove stranice u povijesti seljaštva i radništva, stranice rada, molitve, ljubavi, suživota i spremnosti da kao svjesni članovi Crkve i Naroda hrabro svjedočimo istinu da je Bog s nama i da je naš život i naš rad u njegovoj ruci. Veliki broj vjernika pristupio je sv. pričesti i time se pokazalo da je ova vrlo bogata folklorna manifestacija u biti duboko vjerska i izvire iz krila koje rada sv. majka Crkva. Nakon mise se jednako tako svečanom procesijom sve ono mnoštvo "preselilo" u veliko dvorište župnog dvora gdje je nastavljeno pravo "narodno veselje" uz obilni dar marljivih sonćanskih žena, te je svakom dopao komad slatke pogače i čaša svežega pića. Navečer u 20 sati su u domu imali program gosti i domaći, lijepom zabavom koja je potrajala duboko u noć. Kao i u "subotičkoj dužijanci" i u ovom prelijepom šokačkom selu se je suradnja svih dobronamjernih ljudi pokazala vrlo polodnom u očuvanju i osmišljavanju vrijednih narodnih običaja koji se isprepliću i nadopunjuju, a nikla su u srcu čovjeka, koji je u isto vrijeme i vjernik, i građanin, a iznad svega čovjek. Tako je i u Sonti dan zahvalnosti slavio Sonćanin-čovjek!

A.K

SELENČA

BLAGOSLOV OBNOVLJENE KALVARIJE

Prije 100 godina su katolički vjernici župe Selenča, uz izdašnu novačnu pomoć tadašnjeg kaločko-bačkog nadbiskupa i metropolita Jurja Csáske, na ulazu u selo podigli lijepu Kalvariju sa stajalištima Križnog puta. Na spomen ove značajne obljetnice sadašnji župljani Selenče odlučili su obnoviti vremenskim neprilikama već nagrižena stajališta Križnog puta i Kalvariju. Već prije nekoliko godina cijeli su prostor dali ograditi lijepom ogradom. Ove godine dali su popraviti i novim limom pokriti stajališta Križnog puta i Kalvariju i sve su ofarbaljali svježim bojama, tako da je sada sve to ures selu.

Da spomen na ovu stotu obljetnicu ostane što trajnijim dobrovoljnim prilozima više obitelji, župljani su dali na crnom granitu izgravirati slike svakog pojedinog stajališta i postavili ih u njihove kapelice. Tako je nastao "novi" Križni put, koji je trebalo blagosloviti.

U znak priznanja za toliku velikodušnost svih, koji su bilo čime pomogli u obnovi Kalvarije, biskup Ordinarij, mons. Ivan Péntes pozvao je mons. Jána Sokola, trnavskog nadbiskupa i metropolitu Slovačke da na slovačkom jeziku obavi obred blagoslova. Velika je bila radost selenčanih vjernika kad su saznali da je g. Nadbiskup prihvatio poziv i obećao doći na ovo slavlje.

Za dan svečanog blagoslova izabrana je znakovita liturgijska svetkovina Uzvišenja sv. Križa - 14.

rujan, tako da nadbiskup može ostati i na slavlju Žalosne Gospe, koju Slovaci štiju kao svoju narodnu zaštitnicu pod nazivom "Sedambolestna Panna Maria", a katolički župljani Selenče su Slovaci i već više od 200 godina imaju u svojoj župnoj crkvi milosni lik Žalosne Gospe.

**Matka Sedembolestná
Patrónka Slovenska,
oroduj za nás!**

Župljani su se kroz devet dana duhovno pripremali na ovaj događaj i svetkovinu, te s nestrpljenjem očekivali dragog gosta.

Na ovo slavlje bili su pozvani također i g. Ordinarij Subotičke biskupije, zatim Kaločko-kečkemetski nadbiskup mons. Danko Lászlé, kao pravni nasljednik nekadašnjeg nadbiskupa Jurja Csáske, koji je pomogao podići Kalvariju; Kaločko-kečkemetski nadbiskup nasljednik je i nadbiskupa Franje gorfa Klobusiczky, koji je upravo prije 235 godina - 02. 07. 1758. godine, dekretom ustanovio da se na nadbiskupskom crkvenom posjedu izgradi novo naselje sa 200 obiteljskih kuća za žitelje, koji će se tu naseliti. Tako je nastala sadašnja Selenča. No, nadbiskup Danko, nažalost, nije se mogao odazvati pozivu te je župniku i vjernicima poslao svoju čestitku za ovaj jubilej.

Beogradski nadbiskup Franc Perko koji je također pozvan na ovo slavlje kao svoje delegate poslao je o. Leopolda Rochmeša i voditelja nadbiskupske kancelarije preč. g. Marka Čolića.

Nadbiskup Sokol blagosiva Križni put

Na slavlju je prisustvovao i biskup Slovačke evangeličke crkve augsburške vjeroispovijesti dr. Andrej Beredi u pratnji mjesnog evangeličkog pastora-župnika g. Vladimira Valenta.

Na slavlju su također sudjelovali i susjedni župnici: preč. g. Jakob Pfeifer, preč. g. Stjepan Bošnjak, preč. g. Željko Augustinov, te preč. g. Josip Kujundžić, kao i gvardijan bačkog franjevačkog samostana o. Josip Špehar.

Domaći biskup mons. Ivan Péntes došao je u pratnji tajnika biskupije preč. g. Andrije Anišića.

Djeca i mladi u narodnim nošnjama i veoma velik broj vjernika izišao je u svečanoj procesiji na Kalvariju da ondje dočeka najavljenog gosta, te nakon blagoslova Križnog puta sudjeluje u Euharistijskom slavlju. Međutim, prometne poteškoće na graničnom prijelazu nisu omogućile da on stigne na vrijeme, pa je stoga na Kalvariji obavljena samo pobožnost Križnog puta. Nevrijeme sa sve obilnijom kišom nije otjeralo sudionike, već su izdržali do završetka pobožnosti, a zatim se skoro svi vratili u župnu crkvu, gdje je bilo Euharistijsko slavlje, koje je predvodio domaći biskup Ordinarij. S njim su koncelebrirali svi prisutni svećenici.

Poslije sv. mise priredena je svim sudionicima slavlja večera u vjeronaučnoj dvorani župnog dvora. Pri kraju večere konačno je stigao i željno očekivani gost. Svi prisutni su se tome veoma obradivali, a on ih je sve osvojio svojom veselom razdraganošću i neposrednošću.

Na samu liturgijsku svetkovinu Žalosne Gospe, 15.09. su bile svete mise kao u pravom Marijanskom svetištu. U 7 sati na slovačkom jeziku za domaće župljane. U 8 sati na njemačkom jeziku za goste iz Odžaka. Svetu misu služio je preč. g. Jakob Pfeifer. U 9 sati bila je sveta misa na mađarskom jeziku. Služio ju je vlč. g. Ferenc Fazekas, župnik u Bogojevu. U 10 sati na hrvatskom jeziku predvodio je koncelebriranu svetu misu preč. Andrija Kopilović, biskupski vikar za pastoral, župnik u subotičkoj župi Marije Majke Crkve. U 11 sati bila je svečana koncelebrirana sv. misa na slovačkom jeziku. Predvodio ju je gost preuzv. g. Jan Sokol. S njim je koncelebrirao i domaći biskup Ordinarij i ostali prisutni svećenici.

Prisutni vjernici su s velikom pažnjom slušali poletnu propovijed g. Nadbiskupa i bili poneseni njegovim živim i toplim izlaganjem. Sve ih je osvojio.

Prije sv. mise nadbiskup je sa svećenicima otišao na Kalvariju i svečano blagoslovio stajališta Križnog puta. Bili su prisutni i mnogi vjernici, koji su već prije bili na svetoj misi, a sada su došli obaviti pobožnost Križnog puta.

Prije završnog blagoslova domaći župnik zahvalio se u ime vjernika gostu na ljubaznom trudu, što je došao za ovaj jubilej među ovdašnje Slovačke katolike i predao mu kao spomen njegov biskupski grb izraden od slame. Grb su izradile vješte ruke subotičkih umjetnica slamarki. Ovim darom će se proširiti glas i slava hrvatskih - bunjevačkih umjetnica u slamarskoj tehnici.

Poslije ručka je u čast gosta priredjen i mali duhovni koncert. Koncert je pripremila i izvodila domaća skupina "Ruah". Uvježbala ih je i vodila katehistica gospodica Kristina Ralbovska. Skupina "Ruah" je već više puta priredila slične koncerte u župnoj crkvi i u susjednim župama. I ovaj nastup potvrdio je njihov osobiti kvalitet. Gost je pohvalio njihovo izvođenje i potakao ih da i dalje usavršuju svoje programe i njihovo izvođenje.

50. GODINA FRANJEVAČKE PRISUTNOSTI U NOVOM SADU

Na blagdan Krista Kralja, 21. studenog 1993. godine franjevačka crkva i samostan u Novom Sadu proslavili su svoj zlatni jubilej postojanja - 50. obljetnicu franjevačke prisutnosti u službi Boga i ljudima.

Za ovaj jubilej zajednica koja se okuplja u

ovoj crkvi pripremila se trodnevnom duhovnom obonovom, koju su predvodili o. Marijan Kovačević i o. Kolos Hegedüs.

Svečano, zahvalno Euharistijsko slavlje u 11 sati predvodio je subotički biskup mons. Ivan Penzes. S njim su koncelebrirali o. Kolos Hegedüs, provincijal Mađarske franjevačke provincije sv. Ivana Kapistrana, o. Marijan Kovačević, definitor Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, o. Marko Kurolt, poglavar ove kuće iz Zemuna, preč. g. Sztrikovits János, novosadski dekan i župnik, vlč. Bennárik Ferenc, župnik novosadske župe sv.

Elizabete, vlč. Andrija Anišić, tajnik biskupije, te domaćini o. Tadej Vojnović i o. Harmath Károly.

Na početku sv. mise o. Harmath pozdravio je preuzvišenog g. Biskupa toplim rječima i zamolio ga da se u svetoj misi sjeti osnivača te franjevačke kuće: o. Krizostoma Keresteša i o. Krištofa Kovača, koji je umro mučeničkom smrću, kao i donatora kuće vlč. g. Matije Leha. Podsjetio je i na sve pokojne i žive stanovike te kuće. Zamolio je g. Biskupa da se sjeti i svih živih i pokojnih dobročinitelja crkve i samostana i na poseban način zajednice koja se ondje okuplja.

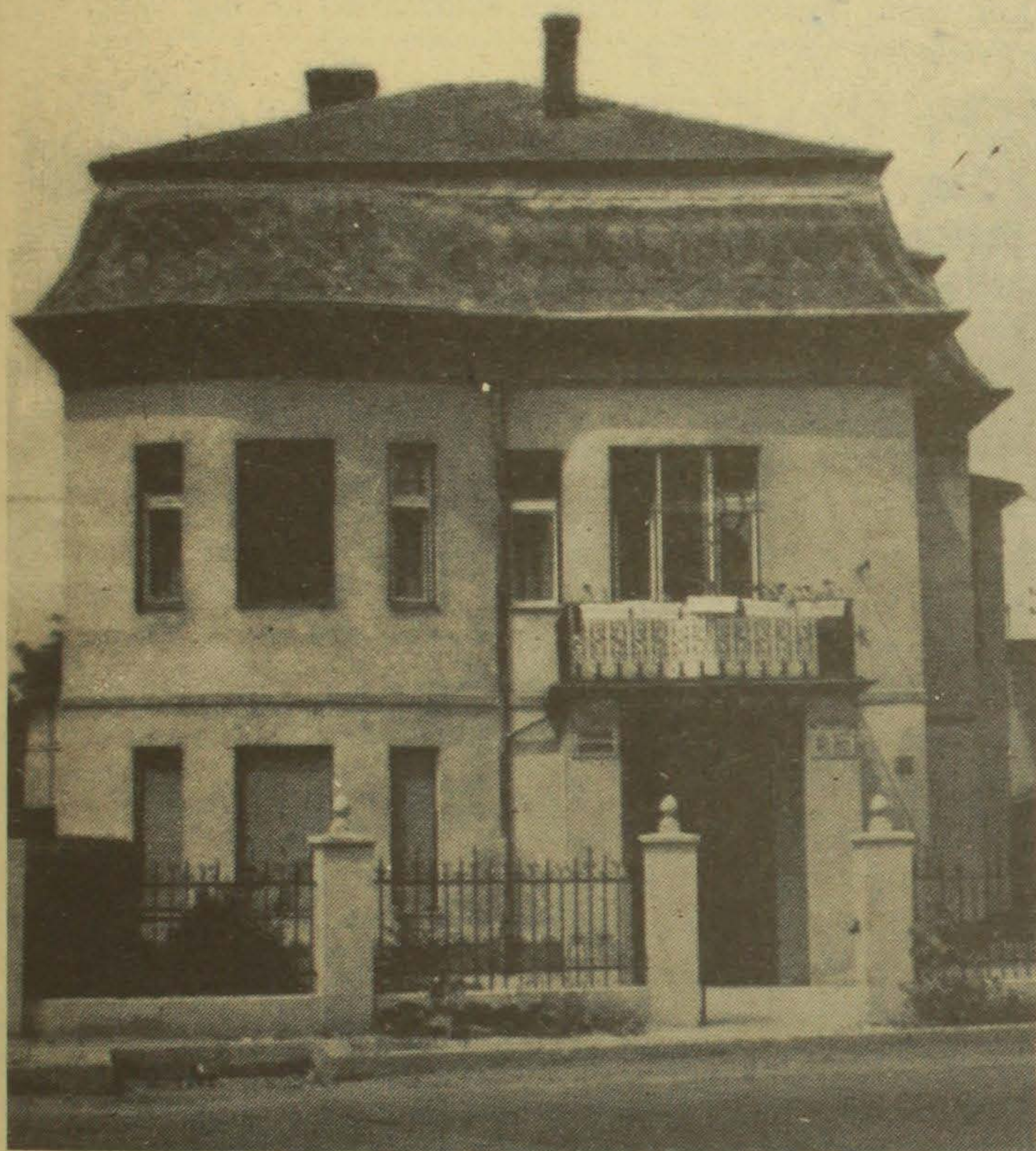
Franjevci su u Novom Sadu razvili bogatu pastoralnu aktivnost, osobito apostolat pisane riječi. Osobito od 1982. godine kada je o. Karlo osnovao Izdavačko poduzeće "Agape", kojoj je kasnije pridodana i tiskara. Spomena je vrijedno također spomenuti "životno djelo" o. Tadeju u povijesti prvu biblijsku konkordanciju na hrvatskom jeziku.

Za ovu prigodu o. Karlo i o. Tadej izdali su vrlo lijepu knjižicu pod naslovom "Franjevačka crkva i samostan - Novi Sad".

A.A.

Dragi o. Karlo!

Tebi i o. Tadeju Vojnoviću, svim vašim suradnicima i svim vjernicima koje se oko vas okupljaju od srca čestitam 50. godišnjicu Franjevačkog samostana i crkve u Novom Sadu. Pozdravljam g.

Franjevački samostan i crkva u Novom Sadu

biskupa subotičkoga Ivana Pénzesa i o. Kolosa, provincijala Provincije sv. Ivana Kapistarskoga te im zahvaljujem što su svojom nazočnošću i sudjelovanjem uzveličali ovo slavlje. Žao mi je što na ovu proslavu nisam mogao doći osobno, nije mi bio dopušten prijelaz preko granice. No, i ovako sam s Vama u duhu sjedinjen po vjeri Boga koji nas okuplja u jednu Crkvu Isusa Krista, zajednicu ljubavi i buduće nade. Zahvaljujem o. Marijanu Kovačeviću koji je ovdje predstavnik Uprave naše Provincije.

Ovaj samostan i crkva imaju svoje početke u teškim ratnim vremenima prije pedeset godina. I među prvim franjevcima u Novom Sadu dvojica su bila svjedoci vjere u najeminentnijem smislu. I sva druga franjevačka braća, kako mađarske provincije sv. Ivana Kapistarskoga tako i hrvatske provincije sv. Ćirila i Metoda nastojala su svjedočiti vjeru svojom rječju i životom, propovijedajući evanđelje koje je najbolji temelj ljudskoga zajedništva, jer nas potiče na prihvatanje svakoga čovjeka u njegovoj osobnosti i posebnosti a vodi nas prema zajedničkom nebeskom Ocu po kojemu smo svi braća i sestre, jedna velika Božja obitelj.

Vjernici se u ovoj crkvi okupljaju u zajednicama mađarskog i hrvatskog jezika, jer su takvi uvjeti ovoga zemaljskoga života, ali vas sve zajedno nadahnjuje vjera da putujete prema nebeskoj domovini gdje će, bez uobičajenih zemaljskih razlika, svi jezici i narodi jednim glasom slaviti Boga uživajući njegovu nepodijeljenu radost i sreću. Neka vam ta vjera i ta nada podržava povjerenje u Božju pomoć i blizinu, neka vam uzdrži međusobnu solidarnost u teškim okolnostima da svi zajedno kao vjernici ne klonemo duhom, nego budemo u svakom trenutku dostojni nade koju smo primili u Kristu.

Zahvaljujem se u ime cijele Provincije braći franjevcima i svim suradnicima za sav posao kojim se ovaj samostan i crkva uzdržavaju da bi služili svojoj svrsi. Čestitam na redovitom dušebrižničkom radu i svim uspjesima, kao i na posebnim djelatnostima, iznad svega izdavačkoj kući "Agape" koja je marom o. Karla niknula u ovom samostanu i dalje raste, kao i na plodnom djelovanju na biblijskom području o. Tadeja. Želim i nadalje puni uspjeh i obilan Božji blagoslov.

Svima želim **Mir i dobro** te srdačno pozdravljam

Fra Mirko Mataušić, provincijal

TRODNEVNICA SV. NIKOLI TAVELIĆU

U petak, 12. studenog 1993. godine, u crkvi sv. Jurja u Subotici započela je trodnevnica sv. Nikoli Taveliću, mučeniku, izdanku hrvatskog roda. Sv. misu i propovijed sve tri večeri predvodio je preč. g. Andrija Kopilović.

Kad govorimo o mučeniku pred očima su nam rane, krv, mač... Pred nama su krvnici i mučitelji. Međutim, riječ svjedok pravo izražava stvarnost koju je živio i za koju je umro sv. Nikola. Svaki kršćanski mučenik svojim temeljnim stavom ponavlja riječi svoga Učitelja, prvog i najvećeg mučenika Isusa Krista, koji je umirući nakrižu ponavljao: "Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine" (Lk 23,34).

Ispunjen ljubavlju prema Bogu i bližnjemu sv. Nikola odlazi u Palestinu, u Jeruzalem da muslimanima navijesiti pravoga Boga koji je upravo u Jeruzelemu posvjedočio svoju ljubav prema čovjeku, svojom smrću na križu. Bio je svjestan opasnosti kojoj se izlaže navješćujući pred kadijom Evanđelje Isusa Krista. Ali ljubav kojom je gorio ne pozna granica. On ljubi i te ljude koji mu prijete, koji su ga konačno rasjekli na komade, te spalili na lomači. Na lomači je izgarala Nikolina ljubav.

Nikola je dao svjedočanstvo za Krista pred ljudima i zato ga je On priznao pred svojim nebeskim Ocem i dao mu vječnu slavu u nebu.

Biti svjedokom ljubavi Božje uvijek i svugdje zadaća je svakog kršćanina. Za to je potrebno mnogo kršćanske hrabrosti i ustrajnosti koju daje Bog onima koji ga traže. Svi smo neprestano na ispitu ljubavi i kao zajednica i kao pojedinci i kao narod. Često nailazimo na protivljenja onih koji ne uvažavaju evanđeoska načela Kristove ljubavi, nego im je stalo samo do vlastite afirmacije i gospodarenja nad drugima.

Mi ne smijemo zaboraviti naše kršćanske korijene, naše svece i mučenike - svjedoke kristove ljubavi. Samo ljubavlju, poštujući svakoga u njegovom ljudskom i narodnom dostojanstvu možemo prevladati sve poteškoće.

Neka nam sv. Nikola Tavelić i ostali naši hrvatski sveći i mučenici budu ne samo uzori života i vladanja, nego i trajni zagovornici kod Boga.

Zlata Lacić

JEDNO USPJELO PREDAVANJE

Istraživačka sekcija "Bunjevačkog kola" počela je svoj jesenski krug predavanja krajem rujna. Predavanje je održao vlč. Josip Temunović sa naslovom "Franjevci i Bunjevci".

Drugo predavanje u ovom jesenskom krugu predavanja održao je Ivan Stantić, prvi predsjednik HKUD "Bunjevačko kolo". Predavanje je održano 20. listopada u prostorijama KUD "Bunjevačko kolo".

Naslov predavanja: „OSNIVANJE I DJELOVANJE HKUD "BUNJEVAČKO KOLO" U SUBOTICI“

Nema pozvanijeg pojedinca, nema autoritativnijeg poznavaoća prilika oko osnivanja i djelovanja "Bunjevačkog kola" od Ivana Stantića.

U uvodnom dijelu su pomenute i nabrojane naše kulturne institucije u prošlosti. Najstarija ja "Pučka kasina" osnovana prije stotinu i petnaest godina, 1878. godine. Među 16 navedenih kulturnih društava najmlađa je Hrvatska kulturna zajednica, osnovana 1936. godine. Zajednica je objedinjavala djelatnost svih kulturnih aktivnosti, djelatnost svih kulturnih društava našeg naroda u to doba.

Dolazi drugi svjetski rat, poratno vrijeme i nastupa dugotrajni vakuum šutnje i neaktivnosti, dug preko tri i pol desetljeća.

U osvitku sedamdesetih godina (18. siječnja 1970. godine) osnovano je HKUD "Bunjevačko kolo" sa 354 člana - osnivača.

To nije mali broj!

Broj članova je brzo povećan i na kraju prvog mandatnog perioda iznosi već 604 člana.

Ivan Stantić nam je citirao i stavak iz Statuta "B. kola", navodim: "Kolo ima za cilj da razvija, njeguje i širi kulturne i umjetničke vrijednosti i unapređuje društveni život, prvenstveno Hrvata i drugih naroda i narodnosti u Subotici i okolici."

Predavač nas vodi na svoj prepoznatljiv elokventan način kroz djelatnost Društva kroz svoje sekcije.

Vrijedi napomenuti da je sekcija za književnost brojala u svojim redovima trideset stvaralaca. U kratkom vremenu je izdato deset knjiga sa oko 2000 stranica tiskanog teksta, a to nije mali broj!

Na književnoj večeri održanoj 10. prosinca 1970. godine u Gradskoj biblioteci sudjelovalo je devet književnih stvaralaca.

Sekcija za istraživački rad (koja je i prije dvadeset dvije godine bila aktivna kao i danas) organizirala je 14. ožujka 1971. godine velelepnu proslavu 100. godine "Bunjevačkih i šokačkih novina" Ivana Antunovića. Novine su se pojavile 19. ožujka, na blagdan sv. Josipa, 1870. godine.

Folklorna i muzička sekcija skoro uvijek nastupaju zajednički. I folklor i tamburaši (pod vodstvom Lazara Malagurskog) i mješoviti zbor (kojega vodi Bela Tikvicki).

Možda su najočitije došli do izražaja na Velikom prelu, održanom 30. siječnja 1971. godine.

Čuo sam mnoge učesnike Prele kako su radosni šetali i oduševljeno ponavljali "Subotica ovakvo što još nije vidjela! Nije doživjela!"

Mora se spomenuti Likovna sekcija sa svojih desetak članova - slikara, što poznatijih, što početnika - entuzijasta likovne umjetnosti. Oni su pružali dostojnu scenografiju za nastupe "B. kola".

Po treći put "Dužijanca" je izišla na subotičke gradske ulice 2. kolovoza 1970. godine. Veličanstvena povorka "Dužijance" polazi od hipodroma do "salaša" na glavnom trgu, Trgu slobode kod Gradske kuće, tog ustaljenog simbola Subotice. Sredstva javnog informiranja su donosila da je povorku posmatralo preko sedamdeset tisuća ljudi iz Subotice i okolice. Članovi "Bunjevačkog kola" bili su glavni organizatori ove velike narodne svečanosti.

Svu ovu vrijednu aktivnost nam je prikazao g.Ivan Stantić. I dobro je! Neka se zna i zabilježi. Neka se ne zaboravi!

Mnogo vremena je prošlo od tih dana. Skoro četvrtina stoljeća. Mnogi mladi tada nisu bili ni rođeni, ne znaju za te događaje, ne poznaju ta zbivanja.

Imao je pravo jedan posjetilac, koji je napomenuo da nam na ovakva predavanja moraju dolaziti djeca, kćeri i sinovi, dolaziti unuci i unuke. Imao je pravo. (Nažalost, malo je mladih bilo na predavanju.)

Uvjeren sam da nam Ivo Stantić može priuštiti i da će nam priuštiti još ovakvih uspješnih predavanja.

Ivo Prčić, mladi

SUSRET GRADIŠĆANSKO - HRVATSKIH SVEĆENIKA

U selu, koje je danas predgrade Bratislave, Jarovce nekada Hrvatski Jandrof, 9 rujna ove godine susreli su se svećenici i izaslanici hrvatskih župa, koje vode svećenici koji ne znaju hrvatskoga jezika iz Austrije, Mađarske i Slovačke.

Bilo je to po prvi puta da se jedan susret hrvatskih svećenika održava u Slovačkoj.

Naša nacionalna manjina koju nazivamo Gradišćanski Hrvati po austrijskoj pokrajini, koja se zove Gradišće sa glavnim mjestom Železnom (Eisenstadt), podijeljena je, razdiobinom stare Austro - Ugarske Monarhije u tri države: Austriju, gdje je najveći dio, Mađarsku i Slovačku.

Vjerski život među našim sunarodnjacima u Austriji je najbolje organiziran zahvaljujući velikoj brizi i dobroj

organiziranosti tamošnjeg hrvatskog klera, koji je kroz više od 150 godina uspio sačuvati hrvatsku nacionalnu svijest i identitet unatoč velikim pritiscima sredine. U posljednje vrijeme i objektivne poteškoće su urbanizacija i propadanje sela. To je pokazao i ovaj susret, gdje se vidjela velika, reklo bi se nadljudska borba tamošnjih hrvatskih svećenika kako bi se održao hrvatski jezik u liturgiji i životu tamošnjih Hrvata.

U tom se smislu tiskaju novine, liturgijske knjige, molitvenici, katekizmi na njihovom gradišćanskom dijalektu hrvatskoga jezika.

Bilo je utješno vidjeti i čuti što sve poduzimaju ti svećenici kako bi sačuvali vjeru i narodnosni osjećaj pripadnosti Katoličkoj crkvi i hrvatskom narodu.

Puno je teža situacija sa našom nacionalnom manjinom u Mađarskoj i Slovačkoj upravo radi pomanjkanja svećenika koji govore hrvatskim jezikom.

Zanimljivo je da se taj narod, koji je više od 450 godina odijeljen od matične zemlje i naroda, sačuvao visoku svijest iako su mnogi već izgubili svoj materinjski hrvatski jezik. Pokazali su to

prestavitelji župa, koji nemaju svojih svećenika, tražeći od domovine Hrvatske da im pošalje svećenika koji bi ih pastorizirali na njihovom materinjskom jeziku. Na tom skupu je sudjelovao i umirovljeni biskup Železna dr. Stefan Lászlé. Predsjednik Instituta "Ivan Antunović" Lazar Ivan Krmpotić koji je tih dana boravio u Bratislavi, bio je pozvan na taj pastoralni susret. Pozdravio je skup, izrazio svoje divljenje za sve što čine za dobro svoga naroda i Crkve u njemu. Ponovio poznatu činjenicu, koju im je čak i komunistička vlast prije nekoliko godina u Hrvatskoj morala priznati. Oni su sačuvali hrvatski identitet našega naroda u tim prostorima. Na kraju je izrazio želju da nas i u ubuduće obavijeste o ovakovim susretima, jer se na njima može puno naučiti kako treba raditi za svoj narod. Izrazio je želju, da bi bilo dobro da se tako svećenici hrvatskih nacionalnih manjina u Južnoj Mađarskoj, Vojvodini i Rumunjskoj također, barem povremeno, susretnu i pretresu tolike aktualne probleme naroda.

Z.K.

ČUDESNO - DUŠOBRIŽNIK ZA STUDENTE

"Čudesa postoje samo za one koji se znaju diviti".

Upravo se za jedno takvo čudo pročulo ovih dana u Zagrebu. Studentski centar zagrebačkog Sveučilišta imenovao je don Josipa Stanića, salezijanca, DUŠOBRIŽNIKOM studenata, koji su smješteni u studentskim domovima.

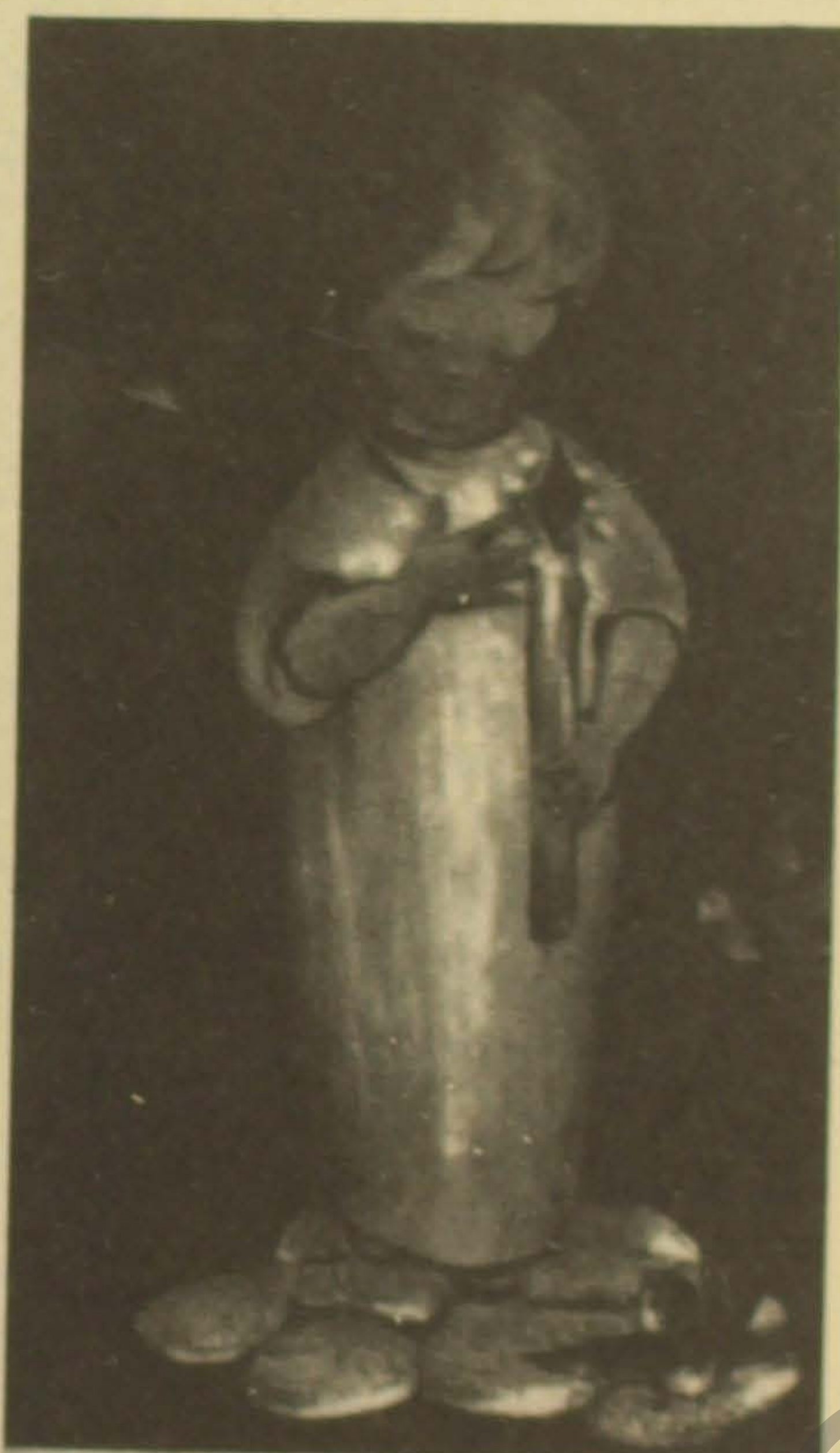
Dušobrižništvo podrazumjeva mogućnost razgovora i svete ispovijedi, vjeronaučne i molitvene susrete, euharistijska slavlja, prigodne duhovne obnove (Božićna obnova bila je 12. prosinca 1993. godine uboliku zajedničkog razmatranja, pokorničkog bogoslužja i svete mise). Također su predviđeni zajednički odlasci na hodočašće, izlete i drugo.

Unatoč činjenice da niti jedan od studentskih domova u gradu Zagrebu nema prigodan sakralni prostor, don Josip je gorljivo počeo s radom i oko sebe već okupio grupici od oko četrdesetak studenata. Dio njih je svoju božićnu pripravu započeo odlaskom na Zornice. Zornice se slave u improviziranom prostoru doma "Cvjetno naselje" i to je svakako neslućena novost u životu studenata u domovima. Nikada Crkvi, u poslijeratnom periodu nije

bilo dopušteno prići mladom čovjeku tako neposredno, u njegovu studiju i radu. Stoga podržimo ovu inicijativu svojim molitvama i dobrim željama da odgovori u "Duhu i istini" na izazove suvremenog društva i promjena.

U slijedećem broju Bačkog klasja objavit ćemo interview s don Josipom.

S.K.

Svjetlost istinita već svijetli.
1 IV 2.8

PISMA ČITATELJA

Na samom početku dozvolite da čestitam cijeloj redakciji 100. broj Bačkog klasja. Redoviti sam čitatelj Vašeg lista i jako mi se sviđa jer je to jedini časopis vjerskog sadržaja u Bačkoj. Međutim, prilikom pažljivog čitanja naišao sam na nepravdu. Naime, u broju 4-5 (76-77) "Hodočašće Radosnoj Gospi Bačkoj", str. 49; "Dekanatsko hodočašće k sv. Antunu u šumu", str. 50, od strane župnika iz Bača Željka A. Spominju se samo hodočasnici iz Bača, Plavne, Selenče i Vajske, dok se hodočasnici iz Bodana nigdje ne spominju. (Ja sam osobno bio prisutan. Navodim to jer sam Bodanac, a i zato da se zna da je u Bodanima i dalje prisutan katolički živalj, tj. Hrvati (Šokci, Mađari, Ukrajinci i nešto

Nijemaca) i da aktivno sudjeluju u radu župske zajednice o čemu svjedoči obnovljena mjesna crkva koju su dobrovoljno obnovili sami vjernici

Zatim u tekstu "obnovljene duhovne vježbe za mlade" ta se greška ponavlja. Navodim: "Sa učenicima su bili Ivica Kocaj i Željko Šipek iz Vajske". Niti je Ivica Kocaj, iz Vajske, a niti sam ja Željko iz Vajske, oboje smo iz Bodana.

Lijepo Vas molim da ovo, istine radi, objavite u slijedećem broju Bačkog klasja.

Željko Šipek

U SPOMEN NESTI ORČIĆU, NAŠEM VELIKOM KIPARU

Tiho. Gotovo nečujno. Onako kako je i živio, tako je i otišao u vječnost. Naš veliki kipar i restaurator Nesto Orčić, 18. rujna 1993. godine s jedne prijateljske posjete. Nesto je rođen u brojnoj katoličkoj obitelji. Veoma rano sa svojom brojnom braćom i sestrinama ostao je bez roditelja. Svu brigu oko školovanja preuzima brižna teta i starija braća i sestre. Srednjoškolsko obrazovanje prima u rodnom gradu Subotici. Građevinski fakultet studira i završava u Beogradu. Tu oci isusovci otkrivaju njegov talenat, pa mu savjetuju studij umjetnosti. Pet daljnjih godina studira na zagrebačkoj Likovnoj akademiji u klasi čuvenog Augustinčića.

Još kao student u Beogradu stvara svoja prva djela. Iz tog najranijeg razdoblja potječe i njegovo prvo umjetničko djelo darovano svom rodnom gradu: figure za Betlehem u rodnoj mu župi sv. Roka u Subotici.

Svoj rodni kraj je darovao u najdoslovnijem smislu riječi cijelim nizom skulptura, jer za njih nikada nije uzimao nikakav honorar. To su poprsja dr. Josipa Andrića u Plavnoj, biskupa Lajče Budanovića u subotičkom biskupskom domu, svećenika Blaška Rajića u predvorju župne crkve sv. Roka u Subotici, te bista svećenika Alekse Kokića, koja čeka da bude negdje javno postavljena (sada se čuva u župnom uredu Isusova Uskrsnuća u Subotici, Gajeva 2, u Aleksinoj spomen sobi). Nesto Orčić izradio je i reljef biskupa Ivana Antunovića koji je postavljen u subotičkoj katedrali pokraj oltara sv. Ivana Nepomukog, koji je podigao isti biskup; zatim reljef biskupa Lajče Budanovića na njegovom grobu u subotičkoj katedrali. Svakako najveće djelo koje je naš Nesto poklonio Bačkoj jest restauracija crkve sv. Mihovila Arkandela u Bačkom Brijegu, koju je on projektirao i svakako je umjetnički najvrednija restauracija jedne crkve u Bačkoj (1977). U župi svoga podrijetla, Đurđinu, poklonio je "kip mrtvog Isusa, položena u grob", koji se čuva pod oltarom Srca Isusova. Već samo ova djela zaokružuju jedan lijepi umjetnički opus, kojim je umjetničko obogatio svoj rodni kraj.

Iz oproštaja ravnatelja restauratorskog zavoda Hrvatske Vinka Štrkalja, u kojem je Nesto radio, najprije kao vanjski suradnik, a posljednjih trinaest godina kao kipar restaurator. U tom restaurirao je čitav niz umjetnički vrijednih i povijesnih objekata.

Radi informacije, ali više radi povijesti zapišimo barem one najznačajnije. Smrt ga je prekinula u restauratorskom radu na

zagrebačkoj prvostolnici. Restaurirao je zagrebačku gornjogradsku crkvu sv. Marka, iz ruševina obnovio povijesni Medvedgrad iznad Zagreba. Obnovio je obiteljsku grobnicu bana Jelačića, hrvatski povijesni muzej grada Zagreba, fontane na Zrinjercu i zagrebačkom Kaptolu, Meštorovićev "Zednac života", rektorat Zagrebačkog sveučilišta, Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu; kapitul, crkvu i zvonik sv. Marije u Zadru, splitsko i riječko Hrvatsko narodno kazalište, crkvu "Marija Zvijezda" u Banja Luci, stari grad, zgradu "Varteksa", palaču "Patačić", kazalište i isusovačku crkvu u Varaždinu, te mnoštvo spomenika u Zagrebu, Dubrovniku, Župi Dubrovačkoj, Osoru, Oprtlju, sv. Petru u Šumi, Brinju, Ozlju, Kostajnici, Remetama, Lepoglavi, Požgi, Čakovcu,

Podsusedu, Osijeku, Našicama i Slavonskom Brodu, te dodaje "i drugdje". (Nadajmo se da će se naći netko, tko će i to drugo biti u stanju popisati, da se otme zaboravu).

Postavio je "parišku" i "Meštorovićevu" izložbu, te izložbu "Zlatno doba Dubrovnika". Ako k tome dodamo one planove koji su, kako reče spomenuti ravnatelj Restauratorskog zavoda Hrvatske, ostali na njegovom radnom stolu, a to je zapadni portal crkve sv. Marka na Gornjem gradu, nacrti za obnovu franjevačke crkve u Krapini, a u radionici su kipovi sa pročelja crkve sv. Marije u Lepoglavi.

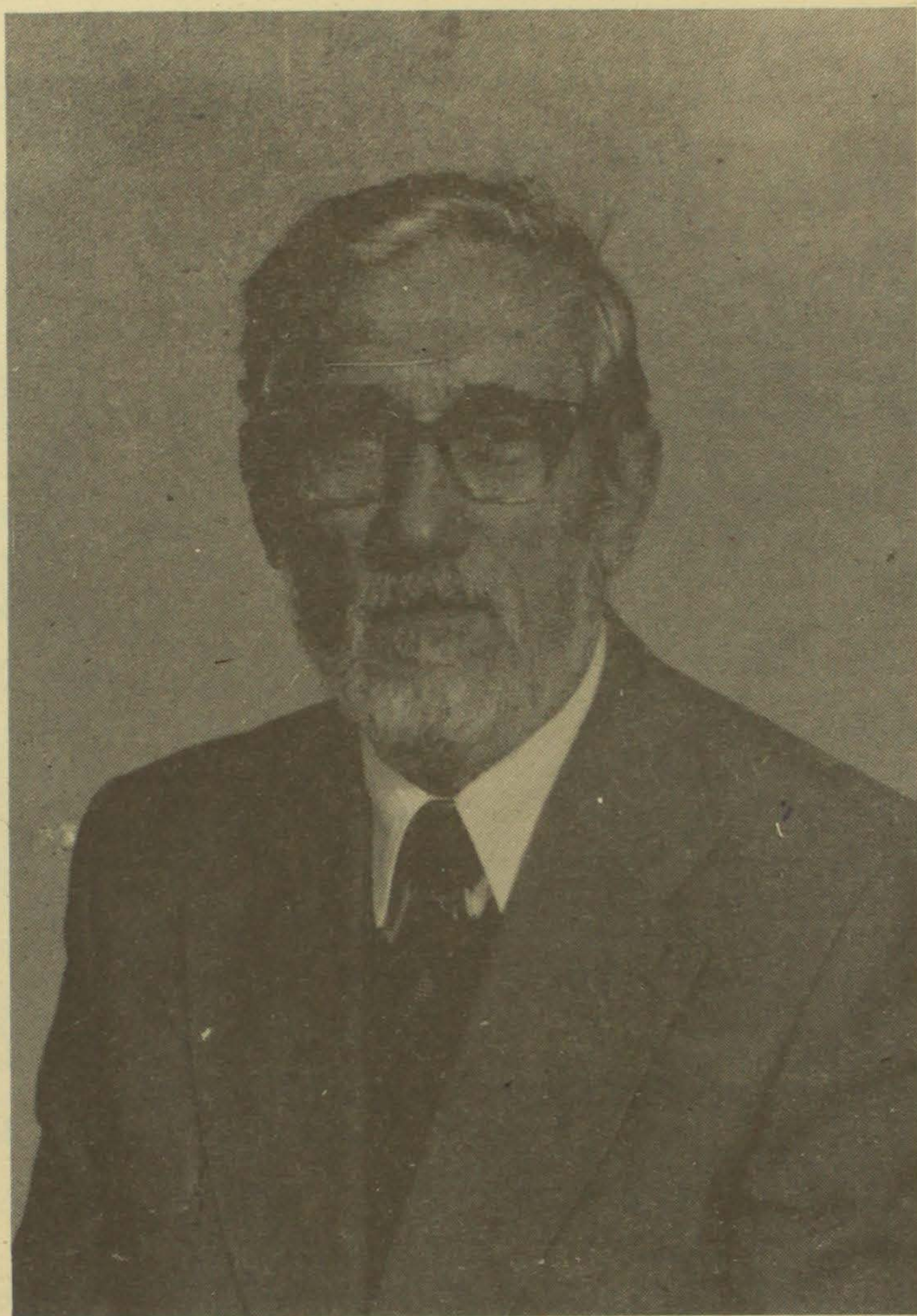
Osim toga, ostali su i projekti za portal crkve sv. Lovre u Požegi, obavio je klesarske radove i dogovor o klesarskim radovima na Muzeju grada Zagreba.

Sam ovaj popis njegovih djela nedvosmisleno govori o kakvom je čovjeku i kulturnom radniku riječ. Kada se k tome uzmu u obzir kako je taj čovjek bio skroman i ponizan, da o ovom njegovom životnom opusu nije znao ni uži krug njegovih prijatelja, dapače čak ni članovi njegove obitelji.

Kakvu pohvalu i priznanje zaslužio je jedan ovakav muž. Živio je tako tiho i nenametljivo pokraj nas, noseći u sebi toliko bogatstvo duha, koje je tako vješto pretakao i najtvrdi materijal u kamen, i tako će njegovo djelo i na zemlji biti ovjekovječeno, jer će nas pogled na taj cijeli niz njegovih restauratorskih djela, sjećati njegovog tihog i plemenitog lika.

Zar se u čovjeku spontano ne rada misao kako mora postojati bogata i pravedna nagrada i u nebu za toliku trud, koji je na zemlji jedva bio zapažen, jer bismo u protivnom mogli posumnjati da postoji istinska pravednost.

Lazar Ivan Krmpotić

Oproštaj od pokojnika bio je 22. ruina u krematorijumu na Mirogoju u Zagrebu uz prisutnost velikog broja rodbine i prijatelja. Dr. Ante Sekulić istakao je u svom govoru da su mu posebno zahvalni Hrvati i dodao je da žali što mu ne može na ispraćaju dati grudu voljene bačke zemlje. I ime njegove rodne župe sv. Roka u Subotici govorio je župnik vlč. Blaško Dekani, ističući

njegovu povezanost sa svojim zavičajem. Uz rodbinu i prijatelje iz Subotice ovom tužnom rastanku bio je nazočan i njegov stari prijatelj plesik Jakov Kopilović sa suprugom Margom.

Biskup Ivan Pénzes također je obitelji Pokojnika izrazio svoju sućut i zahvalnost za sve što je učinio za Subotičku biskupiju.

U prošlom broju „Bačkog klasja“ omaškom nije objavljen, iako najavljen, te sada objavljujemo:

OPROŠTAJNI GOVOR vlč. ST. BERETIĆA NA SAHRANI JOVANE STANTIĆ

Tugujuća rodbino, svi dragi vjernici!

Što nas je okupilo u ovome groblju? Zašto smo ovdje? Zašto je danas ovdje i sveta misa služena? Okupili smo se ovdje zato što nas i našu župu, naš grad ostavlja jedno divno Isusovo svjetlo. Ovdje smo zato što našu župu ostavlja seka Jovana. A ona je više voljela život Crkve nego svoj život. Ona je tako voljela Gozbu Isusovu! S kakvom se žarkom vjerom i ljubavlju ispovijedala svakog prvog petka! Kako joj je teško bilo što je u svojoj sobi, daleko od zajednice slavila nedjelje i blagdane?! Njoj, koja je danomice na svetu misu dolazila! Kako se lijepo oblačila za blagdane! Kako je slavila sveta otajstva naše vjere! Klečeći do nogu Učiteljevih u ispovjedaonici župnika svete Terezije dizala je svoj duh SVE VIŠE I VIŠE! Danomice je bila zagledana u Gospodina kao da je svakim jutrom ponovo govorila: "TI GUBIŠ SVOJ ŽIVOT PORADI MENE GOSPODINE!"

Na Gozbi, u KRUHU I VINU daješ se Crkvi ko žrtveno janje,

a ja primam tvoje predanje.

Što je sad činiti meni???

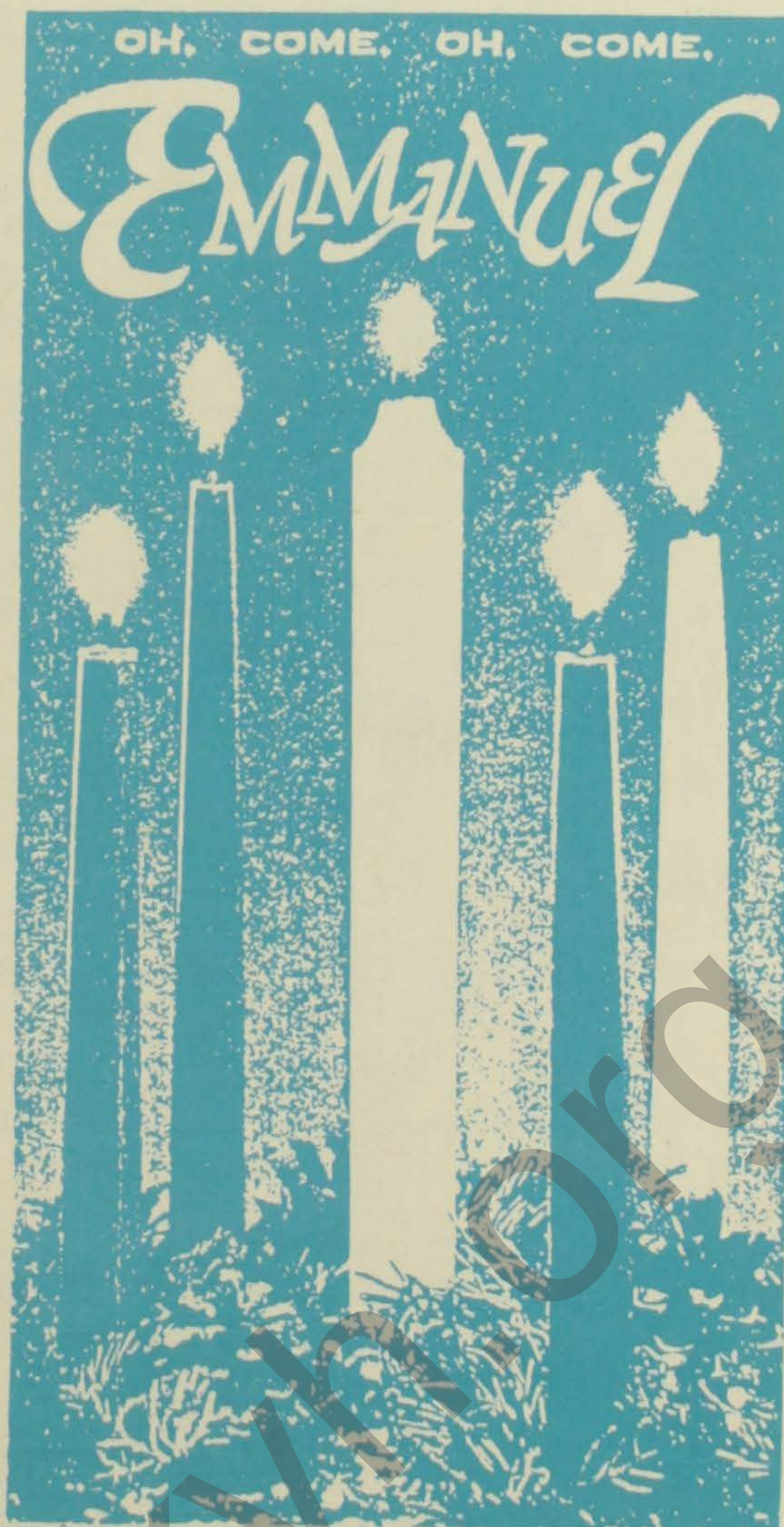
Kao što sam uzela tebe, kao što se uzima hrana i piće,
uzmi sve moje biće i ispunj ga Duhom što Crkvu hrani,
da tvoja slava budu svi moji dani"

(S. Walter)

Naša se Pokojnica rodila malo prije nego crkvena dužijanca. Ali dužijanca nije ni rasla ni klonula ni cvjetala niti se uznijela a da svaki rast i svako klonuće, svaki procvat i uznos nije pogodio njezino srce. Ta duša je dužijanca bila. Palmotićeve ulica br. 16! Tamo je mirisalo žito! Tamo je bio cvijet mladosti svake godine uoči dužijance. Seka Jovana je oko sebe mladost kupila. Seka Jovana je oduševljavala, bodrila! Svu je svoju snagu od Kruha imala! Od Kruha vječnoga života. Zato je i našla život. Dala je svoj život dužijanci, dala ga je našem gradu, našoj župi. I našla je Život, našla je Gospodina. O kruni se dužijance starala - a krunu života dobila!

Bila je seka Jovana kao i ostali Kokićevi LJUDI NIZINE: "Nikad se glasno ne tuže, ako ih nevolja bije. Ne traže pomoći kada ih nenadano nesreća zateče, IAKO IMAJU MEKU OSJETLJIVU HRVATSKU DUŠU, koju tako strašno znade zaboljet, kada je nepravda zapeče... Katkad u noći mirne tambure zaore glasno i u njihove teške grudi unesu nešto vedrine, onda im oči ožive vatrom, iz grla se vine pjesma koja suze mami, jer je puna boli i topline."

Još je jedno Zrno Isusovo u našu bačku zemlju palo. 86. godina je dozrijevalo. U Sreću Božjem se grijalo. Zrelo je ovo Zrno. Umirile se ruke koje su toliko zrnaca krunice osjetile, ruke koje su

toliko marama povezale. Srce koje se dužijanci neizmjereno radovalo, kuca sada nebeskim ritmom.

Dragoj našoj Pokojnici želimo radosni susret sa Gospodinom ! Isus neka joj dobrodošlicu izrekne. Marija neka ju je primi. Majka, čiji je kip u njezinoj sobi uvijek svježim cvjećem okićen bio !

Zato što jedan živi ud Isusove Crkve odlazi - zato treba da je cijela Crkva ovdje! Zato što svoju sestru Jovanu ispraćamo u susret Dobrome Pastiru - teba da je danas s nama i naš Pastir Ivan. Tu su svećenici, tu redovnice, tu vjernici! Gospodine Isuse, ti si život dao poradi nas.

Svi smo primali i još primamo tvoje predanje. Ova te je naša sestra zajedno s nama uzimala kao što se uzima hrana i piće, uzmi je sada k sebi i obraduj je za uvijek.

Za njezino služenje u Divojačkom društvu i za njezino služenje oko dužijance podaj joj najljepši vijenac! Vijenac uskrzne slave! Za sve blagdane i za sve svagdane koje je s nama slavila, daj joj udjela u slavi Dana koji ne zna zalaza!.

A našoj dužijanci poželimo snažnu dušu, podatne ruke i spremno srce, kakvo je naša seka Jovana imala! Sve je mogla i sve što je mogla, djelom je darovala! Hvala Gospodinu za tako vrijednu i dobru Učenicu koju je među nama podigao. Hvala Gospodinu, što ju je tako dugo držao svijećnjaku naše župe i u srcu našega grada!

Amen.

U ime svih župljana naše župe, u ime Odbora za dužijancu, u ime vlč.g. kapelana i u svoje osobono njezinoj rodbini i svim tugujućima izražavam i ja svoju iskrenu sućut!

Sijepan Beretić

IZJAVA ZAHVALNOSTI

Izdavački odjel Instituta "Ivan Antunović" iz Subotice u čijem se sastavu nalazi uredništvo vjersko informativnog lista "Bačko klasje" JAVNO ZAHVALJUJE pokojnoj JOVANI STANTIĆ iz Subotice (Palmotićeve 16) za veliki dar koji je oporučno ostavila ovoj Ustanovi, a to su dva katastarska Jutra zemlje, koje će prema njezinoj želji biti upotrijebljeni za izdavačku djelatnost ove Ustanove. Ovu volju pokojnice Općinski sud iz Subotice svojim rješenjem br 1547/93 od 25 kolovoza 1993. godine je ozakonio i prenio spomenutu površinu plodnog zemljišta u katastarskoj općini Đurđin u vlasništvo ove Ustanove.

Dok izjavljujemo ove zahvalnost Pokojnici za ovo plemenito djelo pomaganja svoje vlastite kulturne ustanove i njezine djelatnosti, obećajemo da ćemo savjesno ispuniti želju Pokojnice i sve prihode upotrijebiti za unapređenje hrvatskog katoličkog tiska.

U Đurđinu, 26. studenog 1993.

mag. Lazar Ivan Krmpotić, predsjednik Instituta "Ivan Antunović" u Subotici

U prodaji je novi kalendar "SUBOTIČKA DANICA 1994." Sadržajem je vrlo bogata. SVAKA naša obitelj MORA je IMATI ! Jer, svatko će u njoj naći korisno štivo za sebe. Ako JOS NISTE, NABAVITE je što prije da ne biste ostali bez nje!

BAČKO KLASE - Izdaje Institut "Ivan Antunović", Subotica. GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: mr. LAZAR IVAN KRMPOTIĆ, 24213 Đurđin, Župni ured, br. 325, tel. (024) 768-100. Uređuje: UREDNIČKO VJEĆE. TEHNIČKI UREDNICI: ANDRIJA ANIŠIĆ i KRISTIJAN VOJNIĆ. Suradnju i dopise slati na adresu odgovornog urednika. ADMINISTRACIJA LISTA: Župni ured Isusova Uskrsnuća, 24000 Subotica, Gajeva 2, tel. (024) 21-496. Narudžbe i uplate slati administraciji. List izlazi šest puta godišnje. List je oslobođen od poreza na promet na osnovu mišljenja Republičkog sekretarijata za informacije, Beograd, br. 413-01-272/91-01 od 28.02. 1991.

LEKTOR: prof. Bela Gabrić. KOREKTORI: Katarina i Ervin Čeliković, Ivana Lazić, Blaženka Babičković. SLOG: ANDRIJA ANIŠIĆ, KRISTIJAN i OSKAR VOJNIĆ. TISAK: "GLOBUS", Subotica (024) 51-202.